Obrh

Glasilo občine Loška dolina
Letnik 9, april 2008, št. 1 (43)

foto: Borut Kraševec

Voda na Klancah

Na Klancah ni izvira ali studenca, s katerega bi črpali vodo, zato so si naredili »štirne«, v katere se voda ob deževjih steka s streh. »Štirne« jim še danes služijo kot edini vir pitne vode. Prvi vodnjak so leta 1846 naredili pri Petrovih. Prvotne »štirne« so bile okrogle oblike, obložene s kamenjem in zadelane z ilovico. Preden so si zgradili vodnjake, pa so vodo v lesenih sodih vozili iz Obrha na Cerkniškem jezeru. Tja so hodili napajat tudi živino, kadar je presahnila vaška lokev pri kapelici. V lokvi so vaščani dno stlačili z ilovico, da je zadrževala vodo, ki se je ob deževjih stekala s poti. Ker Lokev ni več služila svojemu namenu, so jo ob urejanju ceste v devetdesetih letih prejšnjega stoletja zasuli.

FOTO GALERIJA: Prireditev ob kulturnem prazniku.
8. februar 2008 v telovadnici OŠ v Starem trgu pri Ložu.

FOTO: Borut Kraševec

NAŠA OBČINA
Proračun Občine Loška dolina za leto 2008 4
Na kratko iz občinskega sveta 4
Vaški odbori 5
Kadrovske spremembe v občinski upravi 6
LJUDJE IN KRAJI
Klance 7
Najstarejši občan 7
Čebelar in ljubitelj narave 9
Cerkev sv. Pankracija na Klancah 11
Že 15. blagoslov konj v Šmarati 12
ONA in ON 2007 13
»Šport« posebne vrste TRKANJE 14
Zbiratelji in njihove zbirke 15
KULTURA
Oton Župančič, pesnik med ostrnicami 16
Ob 124-letnici rojstva Leopolda Turšiča 17
Primož Trubar – pisec prve slovenske knjige 18
Trubarjevo leto 18
Barve Janeza Sterleta v Ložanki 19
PRIPOVEDNO IZROČILO
Križev pot Kočarjevega Tomaža 20
MED POLHKI
Utrinki iz vrtca Polhek 22
ŠOLAR
Tek in hoja sta nas združevala in osrečevala 23
Novoletne delavnice 23
Druženje s člani društva »Sožitje« 24
Medvedje Brdo – šola v naravi 25
ŽUPNIJSKA STRAN
Napuh noče videti resnice 26
DRUŠTVA
Pihalni orkester Kovinoplastika Lož ima novega predsednika 27
Božično-novoletni koncert 27
Ponovitev novoletnega koncerta 28
Delovanje društva upokojencev v letu 2007 29
Projekt »Starejši za večjo kakovost življenja doma« 29
NINJA NE KLONE ali zimovanje snežniške čete 30
Silvestrski pohod 32
Ambrožev večer 32
Razgovor s povodom 33
Gostovanje pevskega zbora iz Loške doline pri Slovencih na Reki 34
NARAVNA DEDIŠČINA
Jama Golobina na loškem polju 36
TURISTIČNI UTRINKI
Sejem Turizem in prosti čas 2008 37
DOBRO JE VEDETI
Bonton 38
Lekančkov butik 38
V POLITIKI
Obisk poslanske skupine SDS na Notranjskem 39
PISMA BRALCEV
Ali bo tudi prostorski načrt občine na cerkniškem območju 40
Prva tekma Notranjskega tekaškega pokala 2008 41
NAGRADNA KRIŽANKA 43

OBRH – JAVNO GLASILO OBČINE LOŠKA DOLINA

Prejmejo ga brezplačno vsa gospodinjstva v občini Loška dolina
Naklada: 1450 izvodov
Uredniški odbor: Aja Trudn, Anita Nared, Martina Šumrada, Metka Ravšelj, Matej Kržič, Pavla Lavrič, Vera Jasna Lekan
Odgovorni urednik: Borut Kraševec

Naslov uredništva:
Občina Loška dolina,
Cesta Notranjskega odreda 2,
1386 Stari trg pri Ložu

e-naslov: **obcina@loskadolina.si**
telefon: **01 705 06 70**
spletna stran: **www.loskadolina.si**

Lektoriranje: Andreja Mlakar
Tisk: **Kočevski tisk, Kočevje**

UVODNIK

Dobrodošli v novem letniku Obrha!

V tem času, ko se nismo srečali, je minilo že kar nekaj praznikov in tudi čisto navadnih dni. Nabralo pa se je tudi kar nekaj člankov, ki jih objavljamo. Tudi letos so rubrike zastavljene podobno kot v preteklih letih, saj nudijo prostor vsem področjem življenja in dela v naši Loški dolini.
Vabim vas, da se skupaj vsaj po telegrafsko sprehodimo med njimi. Na prvih straneh, v rubriki NAŠA OBČINA, nas bodo tudi v prihodnje čakale informacije iz občinske uprave, iz dela občinskega sveta. Predstavljeni bodo dogodki in ostale aktivnosti v občini … Tudi letos bo v rubriki LJUDJE IN KRAJI v vsaki številki predstavljena ena izmed naših vasi. V njej je namenjen prostor tudi predstavitvi posameznikov, dogodkov, vaških aktivnosti, običajev. V vsaki številki naj bi bil predstavljen tudi kakšen zbiratelj … Na straneh KULTURA se bomo srečevali z našimi še živečimi ali že pokojnimi ustvarjalci in njihovimi deli ter kulturnimi dogodki. PRIPOVEDNO IZROČILO bo v letošnjih številkah v celoti namenjeno zgodbam, ki jih je pisal Frank Troha. Strani IZ GOSPODARSTVA pa so namenjene podjetjem in podjetnikom, ki delujejo v naši občini, da bralcem sporočijo kaj o svojem delovanju, uspehih, obletnicah … V preteklem letu je vrtec v Starem trgu dobil ime Polhek. V rubriko MED POLHKI nam bodo lahko zapisali ali narisali, kaj vse se v njihovem vrtcu dogaja. Tistim pa, ki hodijo že v šolo, je za pisanje o njih in šoli namenjena rubrika ŠOLAR. Lansko leto je v Starem trgu odprla vrata ŠTUDENTSKA CONA, ki ima svoj prostor tudi v Obrhu. ŽUPNIJSKA STRAN je namenjena dogajanju v župniji ter tudi duhovnim mislim in poučnim zgodbam. DRUŠTVA so v Loški dolini zelo aktivna. Svoje delovanje lahko predstavijo v svoji rubriki. Naravo, ki smo jo prejeli od naših dedov, je vredno kar najbolj ohranjeno zapustiti našim zanamcem. O tem v rubriki NARAVNA DEDIŠČINA.
Vedno aktualna tema je tudi naš turizem, za katerega upam, se bo uspešno razvijal in ga bodo polni tudi TURISTIČNI UTRINKI. DOBRO JE VEDETI tudi kaj takšnega bolj splošnega z različnih področij, ki ni tako tesno povezano samo z našimi kraji in nam nekoliko širi obzorja. Stalnica v tej rubriki bosta tudi letos Lekančkov butik in nekaj iz bontona … V POLITIKI je rubrika, namenjena političnim temam, ki se nanašajo na našo občino in jih pripravljajo stranke, registrirane v Loški dolini.
PISMA BRALCEV so pa seveda še vedno namenjena vsem vam, ki bi radi kaj povprašali, kaj pokritizirali, kaj predlagali in tudi kaj pohvalili. IZ ZGODOVINE je zrasla naša sedanjost in zato je prav, da v tej rubriki pogledamo tudi v preteklost Loške doline. Na zadnjih straneh bodo na svoj račun prišli tudi vsi ljubitelji reševanja križank. Vsem, ki za reševalce prispevate nagrade, iskrena hvala. NAGRADNA KRIŽANKA tudi v prihodnje čaka vse, ki ste pripravljeni svojo ponudbo bralcem predstaviti v obliki nagrad v križanki in z njimi razveseliti nagrajence. Lepo vabljeni.

Vesel bom, če bomo prostor, ki ga nudi teh sedemnajst rubrik, skupaj s fotogalerijo na drugi strani celo osemnajst, v čim večji meri in kar najbolje izkoristili ter skupaj z vami zapolnili z zanimivimi članki in fotografijami. Zahvaljujem se vsem, ki ste na kakršen koli način sodelovali že v dosedanjih številkah.

Zanimivo branje
ter lepo pomlad želim vsem vam!

Borut Kraševec
urednik

Zadnji dan za oddajo člankov: ponedeljek, 5. maj 2008.

Nekaj splošnih navodil in pravil za pripravo člankov:

- Zaželeno je, da so članki napisani in posredovani v računalniški obliki v programu Word; izjemoma lahko tudi v rokopisni obliki.
- Ime računalniškega dokumenta naj bo isto, kot je naslov članka.
- Vsi teksti morajo biti podpisani s polnim imenom in priimkom.
- Digitalne fotografije in drugo slikovno gradivo naj ne bo vstavljeno med besedilo, ampak naj bo posredovano samostojno v jpg ali tiff formatu, ločljivosti najmanj 300 dpi.
- H klasičnim ali digitalnim fotografijam je zaželeno, da posredujete tudi besedilo (podnapis) in obvezno avtorja fotografije ali, če avtor ni znan, ime tistega, ki fotografijo hrani oz. posreduje.
- Dolžina tekstov: za eno natisnjeno stran v Obrhu ustreza tekst, ki vsebuje približno 4200 znakov oziroma 55 vrstic (pisava Times New Roman, velikost črk 12), in ena fotografija. Če je stran brez fotografij, vsebuje tekst 5800 znakov oziroma 80 vrstic.
- Uredništvo si pridržuje pravico, da člankov, ki niso v skladu s programsko zasnovo glasila (ne sodijo v nobeno od rubrik), ne objavi.

Navodila, ki jih v prihodnje upoštevajte vsi, ki posredujete prispevke v rubriko Pisma bralcev:

- Navodila za pripravo člankov so enaka splošnim.
- Tekst naj ne presega ene računalniško tipkane strani (3000 znakov oziroma 45 vrstic, pisava Times New Roman, velikost 12).
- Vsebina naj bo omejena na tematiko, ki se nanaša izključno na Loško dolino, za vse druge teme si uredništvo pridržuje pravico, da jih ne objavi.
- Teksti z žaljivo in sovražno vsebino ne bodo objavljeni.
- Besedilo mora biti podpisano s polnim imenom in priimkom. Dopisan mora biti tudi naslov in telefonska številka – ta dva podatka ne bosta objavljena.

Proračun Občine Loška dolina za leto 2008

Občinski svet je na svoji redni seji dne 21. februarja potrdil predlog proračuna Občine Loška dolina za leto 2008.
Planirani prihodki proračuna za leto 2008 znašajo 3,56 milijona evrov, odhodki naj bi znašali nekaj manj kot 4 milijone evrov. Za pokritje vseh odhodkov občina načrtuje v letu 2008 tudi zadolževanje.
Občina bo v letu 2008 financirala vsa področja proračunske porabe skladno s predpisi, ki določajo njeno delovanje. Za tekoče odhodke namenjamo 29 % vseh odhodkov, za tekoče transfere 23 % vseh odhodkov, za investicijske odhodke pa kar 48 % vseh odhodkov, kar pomeni največji delež odhodkov za investicije v proračunih Občine Loška dolina doslej.

foto: Borut Kraševec

Gradnjo vrtca v Starem trgu občina financira iz lastnih sredstev

Proračun občine zaznamujeta v letošnjem letu predvsem dve veliki investiciji, to je nadaljevanje gradnje vrtca v Starem trgu in začetek gradnje kanalizacijskega sistema z obnovo vodovodnega sistema v naselju Vrhnika. Neposredni cilj investicije v Vrhniki je izgradnja kanalizacije v skupni dolžini 1.680 m, izgradnja treh črpališč s tlačnimi vodi, izgradnja čistilne naprave za 200 EE in prenova obstoječega javnega vodovoda v dolžini 820 m.
Investicija se bo izvajala v dveh letih, pomembno pa je zlasti dejstvo, da smo za ta projekt pridobili približno 70 % potrebnih sredstev iz evropskih skladov za razvoj regij.
Gradnjo vrtca v Starem trgu občina financira iz lastnih sredstev. V letošnjem letu zagotavljamo 870 tisoč evrov za ta namen in pričakujemo, da bodo otroci začeli obiskovati nove prostore vrtca v prvi polovici leta 2009, ko bo investicija tudi zaključena. Potrebna sredstva bo občina zagotovila tudi z zadolževanjem v planirani višini 360 tisoč evrov.

Priprava proračuna za leto 2008 je bila tako osredotočena predvsem na navedeni investiciji. Ker gre za zelo veliki investiciji za našo občino, je to seveda vplivalo na investicije na ostalih področjih, vendar smo poskušali planirati ostale odhodke tako, da bi zagotovili čim bolj nemoteno izvajanje programov, ki se financirajo iz občinskega proračuna.

Tako bomo v letu 2008 dokončali še kanalizacijsko omrežje v Starem trgu na Rožniku ter na tem delu tudi postavili javno razsvetljavo, zagotovili potrebna sredstva za plačilo izgradnje stanovanjsko poslovnega objekta v Ložu, kamor so se v začetku leta 2008 že vselili prvi stanovalci, zagotovili pa bomo tudi Gasilski zvezi Loška dolina sredstva za nakup nujno potrebnega vozila za prevoz oseb.
Naj omenim še nekaj aktivnosti na ostalih področjih. V letu 2008 bomo nadaljevali s pripravo novih planskih dokumentov, ki bodo osnova za gospodarjenje s prostorom na območju občine, zagotovili sredstva za delovanje novoustanovljenega Javnega zavoda za kulturo in turizem Grad Snežnik in ponovno izvedli prireditev »V deželi ostrnic« v sodelovanju z osnovno šolo in ostalimi društvi ter posamezniki iz naše občine. Vključili se bomo tudi v projekt Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, kandidirali bomo za sredstva iz programa razvoja podeželja 2007–2013.
Seveda je dejavnosti in aktivnosti še veliko, predvsem tistih, ki se financirajo iz občinskega proračuna, pa mogoče kdaj tudi ne vemo, da je temu tako.
Predvsem si želimo sodelovanja občanov na prireditvah občine in društev, ki jih podpiramo pri njihovem delu, tako finančno kot organizacijsko, saj menimo, da bomo tudi tako pripomogli k zadovoljstvu prebivalcev naše občine.

Lidija Novak

Danica Zrim

Na kratko iz občinskega sveta

Osrednja tema 11. in 12. redne seje občinskega sveta Občine Loška dolina je bil proračun občine za leto 2008.

11. redna seja
Občinski svet je na tej seji obravnaval:
Odlok o proračunu Občine Loška dolina za leto 2008 in opravil dve fazi obravnave, in sicer predstavitev in splošno razpravo. Predsedniki komisij, ki so proračun obravnavale, so menili, da je proračun primeren za nadaljnjo obravnavo. V splošni razpravi so sodelovali člani in članice občinskega sveta, vendar bistvenih pripomb na posamezne postavke proračuna niso podali. Tako je bil sprejet sklep, da občinski svet nadaljuje postopek za sprejem proračuna za leto 2008 v skladu s statutom in poslovnikom.

Pri predlogu dnevnega reda se je dodatno na četrto točko uvrstila točka, ki se je nanašala na **soglasje k predlogu za ustanovitev Notranjske pokrajine.** Vlada Republike Slovenije je pripravila nov predlog Zakona o ustanovitvi pokrajin, ki je določal, da Notranjska pokrajina obsega občine Bloke, Borovnica, Cerknica, Logatec, Log – Dragomer, Loška dolina, Pivka, Postojna in Vrhnika. Občinski svet je sprejel sklep, da soglaša k ustanovitvi Notranjske pokrajine (poleg že navedenih občin še Dobrova – Polhov Gradec in Horjul). Najbrž bo moral občinski svet podati v prihodnosti še mnenja in soglasja, saj predlog zakon v državnem zboru ni bil sprejet.

Direktorica Centra za socialno delo Cerknica je v nadaljevanju seje predstavila **ceno pomoči družini na domu.** Pomoč družini obsega pomoč za dom, pomoč na domu in

socialni servis. V občini Loška dolina opravlja storitve pomoči družini na domu Center za socialno delo. Ceno pa sestavljajo stroški za neposredno socialno oskrbo uporabnikov in stroški vodenja. Stroški za neposredno socialno oskrbo uporabnikov predstavljajo stroške neposrednih socialnih oskrbovalcev na domu in so sestavljeni iz stroškov dela in stroškov materiala ter storitev. Stroški vodenja službe pomoči na domu pa predstavljajo stroške dela in stroške materiala ter storitev za zaposlenega, ki opravlja naloge vodenja in koordiniranja celotne službe, ki je organizirana za potrebe občin Cerknica, Bloke in Loška dolina (delež, ki ga je dolžna plačati naša občina, znaša 0,085). Trenutne potrebe v občini Loška dolina narekujejo plačilo ene socialne oskrbovalke, ki opravlja storitve pomoči družini na domu.
Občinski svet je podal soglasje k ceni navedene storitve in tako znaša cena urne postavke neposredne socialne oskrbe 15,27 EUR, stroški vodenja neposredne socialne oskrbe znašajo mesečno 378,31 EUR. Cena neposredne socialne oskrbe, ki jo plača upravičenec, pa je ostala nespremenjena, in sicer 3,75 EUR (velja od marca 2003).

Po obravnavi 5. točke dnevnega reda je bila seja prekinjena in zaključena, saj je čas za trajanje seje v skladu s poslovnikom potekel.

12. seja

Občinski svet je nadaljeval postopek sprejemanja **proračuna.** Pri pripravi gradiva je bil v proračun uvrščen predlog članice občinskega sveta Slavice Čuk za zagotovitev sredstev za projekt prometne ureditve križišča v Smelijevem naselju (10.000,00 EUR). V skladu s poslovnikom so stranke LDS, SDS in SD k predlogu proračuna vložile amandmaje, ki so se nanašali na zmanjšanje nekaterih proračunskih postavk. Občinski svet je potrdil zmanjšanje materialnih stroškov župana, materialnih stroškov občinske uprave, tekoče vzdrževanje upravnih prostorov in nakup opreme, programov športa ter vzdrževanje in gradnjo športnih objektov. Predlagatelji so po prekinjeni seji umaknili amandma, ki se je nanašal na zmanjšanje sredstev za zimsko službo. Po sprejemu amandmajev je občinski svet sprejel odlok o proračunu Občine Loška dolina za leto 2008.

Postavljeni cilji nacionalnega Programa za otroke in mladino naj bi se prenašali tudi v lokalne politike in okolje. Na uresničevanje zastavljenih strategij pa vplivajo tudi razpoložljiva sredstva na lokalni ravni. Občina Loška dolina je vseskozi zagotavljala sofinanciranje programov in projektov za otroke in mladino, ni pa imela sprejetih meril in postopkov za sofinanciranje. Občinski svet je na tej seji tako obravnaval in sprejel predlog **Pravilnika za sofinanciranje programov in projektov ter sofinanciranje stroškov delovanja izvajalcev mladinskih programov in projektov iz proračuna Občine Loška dolina.** S pravilnikom so določeni izvajalci programov in projektov, ki so upravičeni do sofinanciranja, merila za sofinanciranje in postopki izbire in vrednotenja programov.

Pri **kadrovskih zadevah** so člani in članice sveta obravnavali imenovanje člana delovnih teles občinskega sveta Občine Loška dolina, imenovanje predstavnika javnosti v senat za reševanje pritožb zoper policiste ter uvrstitev direktorja Javnega zavoda za kulturo in turizem Grad Snežnik v plačni razred. Zaradi odstopa člana občinskega sveta v preteklem letu je bil na novo imenovan član in predsednik komisije za kmetijstvo in gozdarstvo in komisije za komunalno ureditev, prostor in razvoj. V senat za reševanje pritožb zoper policiste je bilo na podlagi poziva Ministrstva za notranje zadev potrebno imenovati predstavnika občine. Na podlagi zakona o sistemu plač v javnem sektorju je potrebno določiti plačni razred direktorja javnega zavoda, katerega ustanovitelj je lokalna skupnost. Direktor Javnega zavoda za kulturo in turizem Grad Snežnik je bil na osnovi priporočene uvrstitve Ministrstva za kulturo uvrščen v 37. plačni razred. Za določitev plačnega razreda so bila upoštevana naslednja merila: število zaposlenih, število uporabnikov, število programov in ocena sodelovanja z uporabniki.

Na koncu 12. redne seje je občinski svet sprejel še **Letni program ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v občini Loška dolina za leto 2008 in Letni program športa občine Loška dolina za leto 2008,** ki določata višino sredstev za sofinanciranje posameznih programov s področja kulture in športa.

Janez Komidar, sodelavec za komunalne zadeve

Vaški odbori

Občinska uprava Občine Loška dolina ugotavlja, da je bilo delovanje vaških odborov v preteklem letu kar precej raznoliko. Nekateri odbori so bili aktivni preko celega leta, drugi so malce počivali. Verjetno je to posledica različnih potreb določenega okolja oz. vasi. Kljub temu pa smo skupaj le uspeli izpeljati nekaj aktivnosti ter zadovoljiti vsaj tiste najnujnejše potrebe, ki so izvirale iz potreb na terenu.
Namen tega članka pa ni hvaliti oziroma grajati dela vaških odborov, pač pa le opozoriti na nekatere nejasnosti, ki se pojavljajo v komunikaciji med občani, vaškimi odbori ter občinsko upravo.
Nemalokrat se pojavlja, da se občani z vprašanji, ki se navezujejo na urejanje naselji, obračajo direktno na občinsko upravo. Sicer je tak način opozarjanja za občinsko upravo dobrodošel, ni pa prav, da se pri tem zanemari vaški odbor, ki je imenovan in zadolžen, da probleme, na katere so opozorjeni s strani občanov, preučijo in podajo predlog občinski upravi za njihovo reševanje.
Tudi z vsemi pobudami, kako izboljšati ali urediti naše bivanje v naši dolini, je prav, da se najprej seznani vaški odbor. Najverjetneje je še več različnih področji, na katere je potrebno opozoriti, zato je dobro vedeti, da so vaški odbori namenjeni prav temu, da s potrebami seznanjajo občinske organe.

OBVESTILO

Občina Loška dolina obvešča vse občane, da je **zbirni center za ravnanje z odpadki** odprt

vsak ČETRTEK med 12. in 17. uro in

vsako 1. in 3. SOBOTO v mesecu med 8. in 12. uro.

Ob tej priložnosti vse prebivalce občine obveščamo, da v letu 2008, ne bomo več organizirali kosovnega odvoza odpadkov po vaseh, razen v Babnem Polju.

Vsi si želimo čistega in urejenega okolja, zato naj smeti in odpadki potujejo le tja, kamor sodijo.

Kadrovske spremembe v občinski upravi

Konec minulega in v začetku letošnjega leta je prišlo kar do nekaj kadrovskih zamenjav v občinski upravi Občine Loška dolina. Direktor Robert Gradišar in tajnica Andreja Buh sta občinsko upravo zapustila že v minulem letu zaradi zaposlitve pri novem delodajalcu. Tik pred njunim odhodom je Občina Loška dolina razpisala objavo prostega delovnega mesta »Sodelavec za komunalno dejavnost.« Župan je s planirano dopolnitvijo vrzeli, ki je nastala v kadrovski zasedbi občinske uprave, imel kar nekaj težav. Izpeljati je bilo potrebno vse postopke za zaposlitev novih kadrov (in to v čim krajšem možnem času) ter izbrati nove sodelavce, ki že imajo določene delovne izkušnje.

V občinsko upravo se je na novo delovno mesto »Sodelavec za komunalne zadeve« v mesecu oktobru zaposlil **Janez Komidar**. Verjetno ga večina domačinov pozna, saj je vse dosedanje delovne obveznosti opravljal v Loški dolini. Po izobrazbi je sicer ing. kmetijstva, vendar mu ležijo tudi tehnično bolj zahtevna dela. Rad se loti del, ki zanj predstavljajo izziv in mu dajo še dodatno motivacijo. Kot pravi sam, vidi, da je na njegovem sedanjem delovnem področju, področju komunalne dejavnosti in vaških odborov še ogromno možnosti za izboljšanje kvalitete življenja v občini.

Andreja Porok je v sprejemni pisarni meseca decembra nadomestila Andrejo Buh. Po poklicu je diplomirana ekonomistka. Delovnih izkušenj si je do sedaj nabirala v dveh kolektivih. Sicer pa je izredno marljiva in prilagodljiva. Delovne obveznosti sprejema z veliko odgovornostjo ter jih tako tudi opravlja. Nobene od zastavljenih nalog ne prepušča naključju in se z vso resnostjo in delavno vnemo posveča delu. Sprememba delovnega okolja in veliko popolnoma novih delovnih področji enostavno rešuje s sodelavci. Sicer je zadolžena za delo sprejemne pisarne, vendar pa mora poleg tega poznati še vsa ostala delovna področja. Če je možno vse skupaj povzeti v enem stavku, je oseba, ki zna obvladati različne situacije, povezane z delom v občinski upravi.

Začetek novega leta je v občinsko upravo pripeljal tudi novega direktorja občinske uprave.

Bogdan Zevnik je univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva, doma iz Cerknice. Njegovo delovno področje je v občinski upravi najobsežnejše. Kot direktor občinske uprave ne skrbi samo za organizacijo dela v upravi. Njegovo delo obsega pripravo projektov in investicijskih programov ter izvajanje nadzora in koordinacije pri vseh investicijah. Dobro se zaveda, da je potrebno vsak euro iz občinskega proračuna obrniti in investirati preudarno. Da to drži, je dokazal s svojim delom že v občini Logatec, kjer je prispeval svoj del h gospodarskemu razvoju občine. V občini Loška dolina pa namerava najprej zaključiti začete investicije in pričeti z aktivnostmi, ki jih je potrdil občinski svet s sprejemom proračuna za leto 2008. Tako kot vsak dober menedžer želi tudi on delo voditi v smeri izboljšanja gospodarske rasti v Loški dolini, okoljske urejenosti in prepoznavnosti Loške doline v širšem prostoru.

O. U.

foto: Borut Kraševec

Andreja Porok

foto: Borut Kraševec

Janez Komidar

foto: Borut Kraševec

Bogdan Zevnik

tekst in fotografije: Borut Kraševec

Klance

Klance, mirna, z gozdom obdana vasica, z desetimi hišami in nekaj gospodarskimi poslopji leži na nadmorski višini 682 metrov. Skrita je med 814 metrov visokim Stražiščem v smeri Cerkniškega jezera ter Devinom, ki s svojimi 792 m zastira pogled proti Loški dolini.
Ustno izročilo pravi, da so Klance nastale v turških časih, ko je šteberški grof poslal štiri hlapce, da so si na tem kraju postavili bivališča. Od tu so hodili stražit na Stražišče, kjer so zakurili ogenj, če se je bližala turška nevarnost. V gozdu nad vasjo stoji cerkvica sv. Pankracija, ki je prvič omenjena leta 1526 in za katero ustno izročilo pravi, da jo je dal sezidati šteberški gospod.
Klance so bile zaselek Dan vse do leta 1986, ko so postale samostojna vas. Prve hišne številke Klanc so že na Varhu, ob cesti med Danami in Gornjim Jezerom, od njih do jedra vasi pelje nekaj sto metrov dolga od leta 1996 asfaltirana cesta. Po nekaj gozdnih cestah in poteh na Klance vodijo tudi bližnjice iz Podcerkve, Svete Ane in tudi iz cerkniške strani.

viri:
Iz Wikipedije, proste enciklopedije (10. 1. 2008)
Janez Kebe, Loška dolina z Babnim Poljem II., Družina, Ljubljana 2002, str. 77.
Milena Ožbolt, Andrejeva stopinja, Založba Kmečki glas, Ljubljana, 2004.

Klance leta 1938

… in marca 2008

Najstarejši občan

Najstarejši prebivalec Klanc, Janez Porok Janeščov je tudi najstarejši moški v Loški dolini. Letošnjega januarja je dopolnil častitljivih 97 let.

Rodil se je leta 1911 na Klancah in tu preživel vse svoje življenje. Mama Jožefa ga je rodila že pri sedmih mesecih nosečnosti in za tiste čase je bil pravi čudež, da je ostal pri življenju. Imel je še mlajšega brata in tri sestre, od katerih je živa le še najmlajša.
Pred 16 leti mu je zaradi bolezni umrla žena. Sedaj živi pri sinu Janezu, ki si je na Klancah na vrtu sezidal novo hišo. Zanj skrbi tudi hči Irena, ki redno prihaja iz Martinjaka, kjer je poročena. Pri njem je bila tudi v času mojega obiska. Povedala je, da je oče kar dobrega zdravja, le sluh in oči so mu začele pešati.
Najbolj mu je žal, ker ne more več brati. Povedal je, da je vedno zelo rad bral in da je v svojem življenju prebral zelo veliko knjig in časopisov. Od Svetega pisma, ki ga je prebral že večkrat, do partizanskih knjig. Bila sta prijatelja s pisateljem Matevžem Hacetom, tako da je prebral tudi vse njegove knjige, ki mu jih je podaril. V časih, ko še ni bilo radia, je velikokrat bral na glas, da so ga lahko poslušali tudi drugi.
Visoko starost mu je ob zanimivem dogodku leta 1939 napovedal že njegov oče. Tistega leta se je neke noči namreč pojavila nenavadna svetloba, kot bi nekje gorelo. Ker se je moral vedno o vsem prepričati, se je odpravil na Stražišče pogledat, od kod ta svetloba. Tam je pred polnočjo videl, kako je nebo od Reke proti Križni gori polno »svetin«, da je bilo vse razžarjeno. Ko je povedal očetu, kaj je videl, mu je ta dejal, da iz Pratike ve, da je to nebeški sij, ki ga ni dano videti vsakemu. Tistega, ki ga vidi, pa čaka dolgo življenje.

Oče, ki mu je bilo tudi ime Janez, je nekaj let delal v Braziliji pri grofu. Bil je samouk in je znal narediti veliko stvari. Naredil jim je »kulca«, da jim kave in drugih stvari ni bilo več potrebno nositi na hrbtih. Grof je imel očeta zelo rad. Prosil ga je, naj ostane tudi, če odidejo domov njegovi bratje in sestre. Obljubljal mu je celo svojo hčer za ženo. Verjetno bi ostal, da nista njegova brat in sestra zbolela za malarijo. Domov so se vrnili leta 1909. V Brazilijo je odšla cela družina. Pustiti so morali »grunt« na Klancah in oditi zaradi izgubljene pravde okrog lipe, ki jo je na svoji parceli posekal očetov oče.

Janez Porok se rad spominja življenja na Klancah in časov partizanstva.
O Klancah iz svoje mladosti je pripovedoval:

Otroška leta

Bilo nas je pet otrok. Jaz sem bil najstarejši. V tistih časih starši otrokom niso posvečali toliko pozornosti, kot jo danes. Bili smo prepuščeni bolj samim sebi. Igrali smo se po grmovju in kjer je bilo.
Zgodilo se je, da se je kateri odpravil na Devin in se izgubil, tako da so starši morali poklicali orožnike, da so ga šli poiskat. Bili smo kar »nepoširni«.
Za igro smo imeli trirogo leseno rogovilo, ki smo ji rekli koza. Rogovilo smo postavili na rogle, potem pa tekmovali, kdo jo bo s palico prej spodbil. Kdor jo je, je dobil nagrado. To

Janeščov kozolec, ki ima na enemu od tramov, letnico 1886

je bilo kakšno sadje, ki je na Klancah dobro rodilo. Bilo je veliko jabolk in sliv. Stradali nismo nikdar.
V šolo sem hodil eno uro peš v Stari trg.

Paša

Včasih se ni toliko kosilo. Proti Devinu je bilo vse zaraščeno s hrastom. Tisto »hrastovje« so sekali za drva, da je bilo potem bolj »plano« in je bilo malo več sena. Pri tem so staršem pomagali tudi otroci.
Na Klancah je bilo pet kmetov, ki so skupaj imeli trideset glav živine. Vas je imela svojega črednika, ki je pasel živino. Od vsake hiše mu je moral eden, tudi že jaz kot otrok, pomagati poganjat. Poganjal je še Lekšan, Petrov, Poton in Špehar. Črednika so plačali skupaj, jedel in spal pa je pri vsaki hiši nekaj časa. Pasli smo povsod naokoli. Tudi po Devinu med hrasti.

Lokev

Živino smo napajali v lokvi pod kapelico. Bila je precej velika luža. V tisto lokev so ženske hodile prat korenje in peso za prašiče, ki so rajši jedli, če je bila hrana čista.

Štirne

Vodo za doma smo imeli napeljano s streh. Štirna pri nas je bila narejena 1887 leta. Je zelo globoka in ima kot buča okroglo obliko. Vode v štirni v vseh letih ni še nikoli zmanjkalo.

Ribolov

Bil sem zelo hud lovec na ribe. V mezincu sem imel ves breg, od koder priteče voda iz Golobine v jezero, pa dokler ne ponikne. Sem ujel rib, da bi jih še z vozom težko peljal.
Na jezeru sem velikokrat pasel živino cel dan, tako da nisem šel nič domov. S seboj sem imel kruh in liter mošta. Tam sem si nalovil še rib in jih spekel.
Nekoč mi je moj brat Jože rekel: »Veš kaj, ti vedno po vodi »brazdaš«, pojdi ti stražit pa grem jaz ribe lovit.« »Pa pojdi«, sem mu rekel in odšel na pot stražit. Ko zagledam, da gresta dva proti meni, ustrelim s pištolo dvakrat, da opozorim brata. Tista dva sta pa zbežala. Ker nisem imel dovoljenja za »revolver« sem potem po kazni služil vojsko v Makedoniji.

Delo

Kar človek zna, tisto mu prav pride. Veliko sem izdelal lesenih stvari. Vse, kar se je takrat potrebovalo. Kadi, korce, celo leseno vinto za zategovanje. Bil sem samouk in sem dobro delal, zato me je Urh z Jezera, ki je bil izučen in je delal v Nemčiji, vabil, da bi šel tudi jaz z njim. Ostal sem doma, saj sem moral obdelovati »grunt«.
Včasih se je delalo vse na roke. Zdaj je »bogovsko«, ker so stroji. Na roke smo kosili, grabili in na roke lučali seno na kozolec. Živine smo imeli osem glav. Kosilnico smo kupili v letu, ko se je rodila hči.
Sejali smo dosti pšenice, ječmena, koruze, ajdo. Ko so začeli Danci sejati ajdo, se spominjam, da jo je bilo ostrnica pri ostrnici, od Dan do Podcerkve. Nekaj časa je dobro uspevala, potem pa ne več. Na Klancah je bilo veliko koruze. Med vojno je rešila tudi marsikaterega partizana, ki se je zatekel vanjo, da ga niso dobili Italijani.

Sušenje sena in žit

Ker smo pri nas imeli kozolec, nismo zdevali toliko ostrnic. Na ostrnicah smo sušili v glavnem deteljo. Kozolec je naredil še moj stari oče in je edini na Klancah. Trdili so, da je iz žita, ki se je sušilo v kozolcu boljša moka kot tista z ostrnic. Kozolec je bil vedno poln pšenice. Moko s koruze in pšenice smo hodili mlet v Dane k Malenskim.

Sušilnica sadja

Sadje je na Klancah dobro rodilo. Bilo je veliko sliv, jabolk in hrušk.
V sušilnici sem nasušil tudi do 45 mernikov sadja. Sezidal jo je Bajtar iz Svete Ane. Pri nas so sušili tudi drugi iz vasi.
Nekoč, že proti koncu, sta Lekšan in Poton v njej sušila domače orehe. Zgodilo se je, da sta preveč zakurila in šla v Greben lovit polhe. Medtem je pa sušilnica zgorela. Zjutraj vstanem in pride Lekšan: »Veš kaj, Janez, sušilnica je zgorela.« Sem rekel: »Naj, samo, da ni hiša.«
Sušilnico sem potem popravil. V njej je osem les, ki imajo mreže spletene z viter. Na vsako leso je šlo po mernik sadja. Da se je sadje enakomerno sušilo, je bilo potrebno lese premikati po višini. Sušilo se je kakšna dva dni. Posušeno sadje je prav prišlo tudi partizanom med vojno. (Sušilnica ni v uporabi že kakšnih štirideset let. Op. sin Janez)

Hrana

Pri nas smo zjutraj največkrat jedli koruzne žgance, zabeljene s suhim špehom in kavo – projo. Meso smo kupili le enkrat na teden.
Za praznike pa se je skuhalo boljšo hrano in bel kruh. Kruh je bil v tistih časih le ržen. Praznik je naredil vsak v svoji družini.
Klance niso bile nikoli v pomanjkanju hrane, saj se je tu dosti pridelalo.
Iz katere koli vojske so bili tu, niso bili nikoli lačni. Puški se je treba pokoravati. Tisti, ki je prišel, tistemu smo dali.

Furmanstvo

Tukaj je bila edina stiska – kupiti »gvant« in plačati davke, saj se je denar v tistih časih težko dobil. Za silo smo ga kmetje na Klancah dobili iz gozda. H Korletu smo hodili nakladat les, ki smo ga »furali« na Rakek. Vozili smo po 2000 kil. Za furo s katero smo se zamudili po dva dni smo dobili plačano 100 dinarjev. Vozilo se je tudi z voli. Konji so bili dragi in so jih kmetje težko kupili. Tisti, ki je imel denar, je konje kupil na Hrvaškem.

Kontrabant

Na Klancah je potekala glavna pot »švercarjev« konj in volov. Podkupovali so graničarje in financarje in tako tihotapili čez mejo v Italijo tudi po petdeset konj hkrati. Glavni »švercarji« so bili Telič, Mlakarček in pa Jože Lekšan s Klanc, ki so ga pozneje graničarji ubili.

Gostilna

Gostilna je bila na Klancah pri Potonu. Bila je do konca druge svetovne vojne. Imel je tudi žganjekuho. Kuhal je dober »šnops«. Pilo se je pa tudi pivo in vino. Pri njemu se je dobilo vse, kar si je človek poželel, tudi tobak. Na vrtu je imel uto. Tam se je včasih cele noči pilo, jedlo in plesalo. Na harmoniko je prišel igrat Kandare z Dan. Včasih pa je prišel muzikant Gričar iz Žerovnice. Lepo je znal igrat in ni bilo boljšega muzikanta od njega. Tudi peli smo.

Trgovina

Klance so bile majhna vasica, ampak dobilo se je pa vse. Trgovina je bila pri Petrovih – Komidarjevih do vojne. V glavnem je prodajal živež. Sladkor je bil trd in take oblike kot kakšna granata. Potrebno ga je bilo zdrobit. Pri Komidarju si dobil tudi žeblje in barvo.

Čebelar in ljubitelj narave

Ko nas z glavne ceste med Danami in Gornjim Jezerom na Varhu, ki je del Klanc, smerokaz usmeri proti nekaj več kot šeststo metrov oddaljenemu jedru vasi, pogled pritegne lepo urejen, barvit čebelnjak na vrtu hiše, kjer živi družina Lekšan.
Na tem mestu je bil še pred dvajsetimi leti kamnolom oz. peskokop. Potem pa sta si tam zakonca Lekšan – Zdravko, vaščan Klanc, in žena Amalija doma iz Dolenjega Jezera, zgradila hišo.
Sedaj 51 letni Zdravko Lekšan, po poklicu mizar, se je za čebelarstvo navdušil že pri svojih štirinajstih letih. Te dejavnosti se je učil od očeta. Veliko znanja o čebelarstvu in čebelah je pridobil tudi od strica Franca Kotnik – Kotenga. Ko so ga čebele nekajkrat močno opikale, je na čebelarjenje za nekaj časa pozabil.
Pred desetimi leti pa je njegovo veselje do čebel zopet zaživelo. Na vrtu je naredil čebelnjak, v katerem ima danes trideset čebeljih družin, naseljenih v AŽ panjih. Ima tri devet satarje in dva sedem satarja. Ker je čebelnjak obkrožen z gozdom, čebele nabirajo predvsem hojev, gozdni med, v spomladanskem času, ko cveti sadno drevje in ostalo cvetje, pa tudi nekaj cvetličnega. Če je sezona dobra, ga točijo celo do petkrat, običajno pa dvakrat do trikrat v sezoni. Pri tem opravilu mu priskoči na pomoč tudi žena. Lanska sezona je bila izjemno slaba, tako da se tudi finančno ni obneslo najbolje.
Čebele zahtevajo celoletno skrb in nego, kar pa mu ni težko, saj jih je tako vzljubil, da vsakič, ko pride z dela, najprej pogleda k njim. Pri čebelah mora stalno paziti tudi na bolezni, ki jih ogrožajo v zadnjih letih. V maju v ta namen čebele pregleda vsakih sedem do deset dni. Pravi, da tovrstnih bolezni in zajedavcev čebel kot so nosemavost, huda gniloba in varoja, v času, ko se je čebelarstva še učil, ni bilo.
Da ga čebele ne opikajo uporablja čebeljo obleko in pa kadilo z lesno gobo. Tudi sicer pri čebelarski dejavnosti kakor vsi čebelarji tudi on potrebuje kar nekaj pripomočkov in opreme:
Stojalo – kozico za satnice, osipalnik, omaro za shranjevanje satnic, sončni topilnik za vosek, panj za lovljenje rojev. Za točenje uporablja točilo na električni pogon, posode za med, cedila, vilice za odpiranje pokrovčkov na satju…
Letošnjega 27.februarja je njegove čebele sredi noči obiskal medved, ki je s svojimi močnimi šapami prevrnil in razbil panj, ki stoji samostojno, ločeno od čebelnjaka. Uničil je dve čebelji družini. Po sledeh, ki jih je pustil, je bil to kakšnih 120 kg težak samec.

Panj je že popravljen, sledi medvedjih krempljev so pa še vidne na satovju. Lekšanov vrt tudi sicer pogosto obiskujejo gozdne živali srne, jeleni, zajci. Zdravko je velik ljubitelj narave, zato se v gozdu dobro počuti in veliko zadržuje, tako se tudi tam srečuje z mnogimi živalmi in njihovimi sledmi. Pred leti se je na vrhu Stražišča iz oči v oči srečal z medvedko in prizna, da ga je bilo, ko se je postavila na zadnje šape in rjovela, pošteno strah, sicer pa se gozda ne boji, saj je z njim nekako povezan že od otroških let.
Po gozdu, ki obdaja Klance, se je kot otrok veliko preigral, z ostalimi otroki, ki jih je bilo takrat v vasi deset, pa ga je pot po gozdu vsak dan vodila tudi v šolo. Bil je v zadnji generaciji, ko je prva dva razreda hodil v šolo še na Gornje Jezero, ostale razrede pa je obiskoval v Starem trgu, kamor so hodili peš čez Devin in Dane. Pot je bila dolga, včasih pa so jo za domov podaljšali tudi sami, da se je oče jezil, saj jih je doma čakalo delo. Dela na kmetiji je bilo veliko in pri njem so bili udeleženi tudi otroci. Spominja se, da je izkusil tudi še košnjo na roke, ko sta z očetom kosila košenino na Stražišču. Kosili so tudi po dolini in na Cerkniškem jezeru. Veliko so zdevali tudi ostrnice. Spominja se še žetve pšenice, ki so jo nekoč žele ženske s srpi, pozneje (v 60-ih letih) pa so kupili žetveno napravo Rotex in si olajšali delo. Z njo so hodili kosit tudi k drugim v dolino.
Še v času, ko je bil peskokop na Klancah vaški, so otroci kopali pesek, da so zaslužili kakšen dinar. Seveda pa so imeli otroci tudi na Klancah svoje igre. Pozimi so se smučali po Stražišču in Devinu. Posebej zanimivo je bilo balinanje po vaški poti z lesenimi »kuglami« iz hruškovega lesa. Balinali so tudi starejši in obiskovalci od drugod, predvsem ob žegnanju.

Kmetovanje

Nekoč so bile na Klancah edini vir preživetja kmetije. Danes so prebivalci večinoma po službah. Eden takih, ki na kmetiji vztraja že celo življenje, je Alojz Lekšan, ki sem ga pri obisku Klanc zmotil ravno, ko si je na klopci pred hišo vzel nekaj trenutkov počitka med »kidanjem« hlevskega gnoja. Kljub skoraj petinsedemdesetim letom skupaj z ženo še vedno kmetuje. Seveda v hlevu ni več toliko živine kot nekoč, dela pa je kljub temu dovolj.
Spominja se, kako so nekoč vse kosili in delali na roke, tudi na Devinu, ki včasih ni bil tako zaraščen. Tudi čebel je imel včasih več. Sedaj jih ima samo še tri panje. Zanje po večini hodi skrbet sin Zdravko, ki ga je že kot otroka navdušil za to dejavnost.

Janeščova žaga

Na Klancah že dobrih dvajset let deluje žaga za razrez hlodovine. Žaga bi za obratovanje potrebovala zmogljivo električno omrežje, ki ga na Klancah ni, zato ima lasten pogon na nafto. Leta 1987 jo je v domačem kraju brez žagarske tradicije postavil Janez Porok. V tistem obdobju je namreč takratni Brest zapiral svoje obrate, med prvimi tistega, v katerem je bil zaposlen tudi on. Zato se je odločil, da sam poskrbi za svojo zaposlitev in potrebno je bilo vložiti kar nekaj truda, da je žaga začela z obratovanjem. V vseh letih je šlo skozi njena rezila že kar nekaj kubikov smrekovega, bukovega in drugega lesa, predvsem bližnjih kmetov iz Loške doline in okolice. Povpraševanja po razrezu hlodovine v deske in tramove je dovolj, zato upa, da bo žaga pela tudi v prihodnje.

Cesta na Klance

Ena pomembnih pridobitev, ki so jo bili deležni prebivalci Klanc, je bila ureditev ceste do vasi. V sklopu prenove ceste od Starega trga do Klanc so jo asfaltirali leta 1996. Pesek za pripravo cestišča od Varha do Klanc je prispeval Janez Mihelčič. Simbolično so jo odprli 25. 6. 1996. Trak sta na začetku prenovljene ceste v Starem trgu prerezala takratna župan Jernej Zabukovec in poslanec državnega zbora Igor Bavčar. Škarje jima je podala takrat najmlajša prebivalka Klanc Nina Lekšan. Klančani so ob tej priložnosti v vasi pripravili družabno srečanje, pri čemer so se še posebej odrezale Klanške gospodinje, ki so napekle veliko dobrot.

viri:
ustni in Glasilo Kovinoplastike Lož, julij 1996

Cerkev sv. Pankracija na Klancah

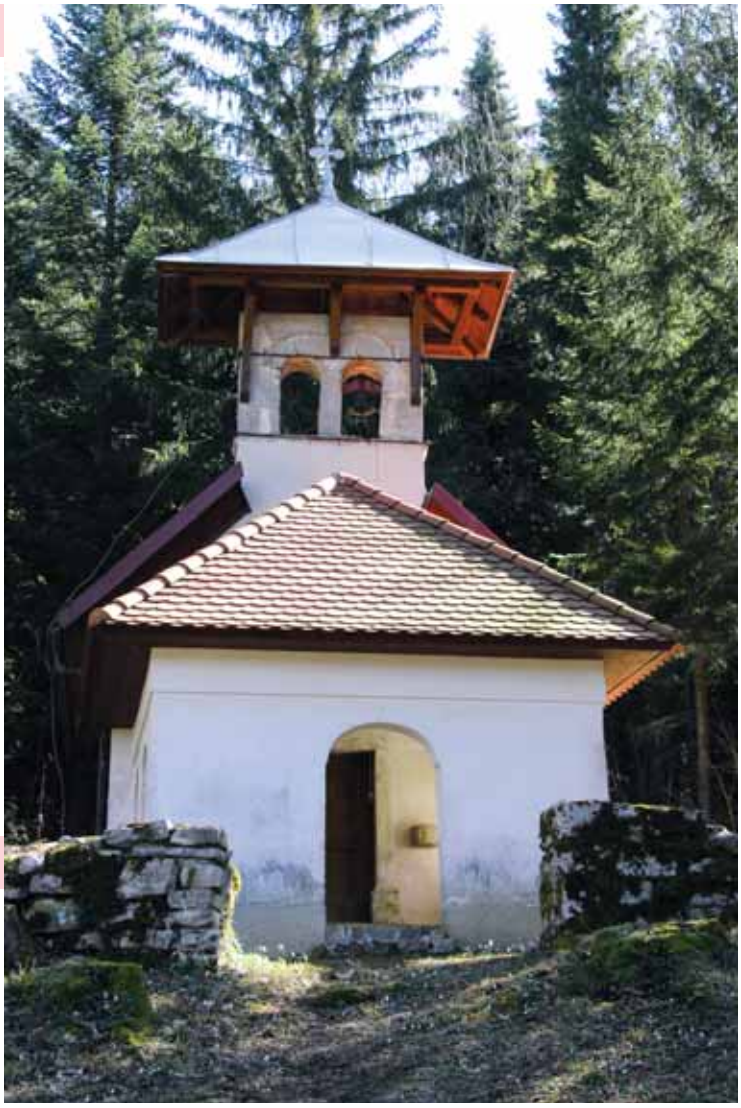

Cerkev na Klancah je posvečena svetemu Pankraciju, ki je umrl mučeniške smrti, ko mu je bilo komaj 14 let. Je zavetnik prvoobhajancev, proti krivemu pričevanju, proti glavobolu in krčem. Poleg Servacija in Bonifacija sodi med tako imenovane ledene svetnike, ki godujejo 12., 13. in 14. maja.
Žegnanje na Klancah je prvo nedeljo v oktobru. Nekdaj pa je bila poleg žegnanja še maša, in sicer 13. junija na god sv. Antona Padovanskega.
Cerkev svetega Pankracija na Klancah je prvič omenjena leta 1526. Iz tega je moč sklepati, da je takrat gotovo obstajala tudi vas.
Cerkev je majhna in stoji v gozdu nad vasjo. Po ustnem izročilu je nižje pod cerkvijo stala cerkvena kašča, iz katere so si vaščani v stiski sposodili žito, ki so ga v naslednjem letu z obrestmi vrnili. V cerkvi je bila še leta 1788 tudi še skrinja za žito.
Cerkev ima zvonik, zgrajen na preslico. Zvon, ki je v njem, ima glas E in so ga leta 1960 prenesli iz župnijske cerkve, kjer je bil navček. Zvon so ulili leta 1924 v Mariboru. Prejšnja zvonova so klanški cerkvi vzeli leta 1917.

viri:
Janez Kebe, Loška dolina z Babnim Poljem, Družina, Ljubljana, 1996.
www.druzina.si – Koledar svetnikov, (7. 3. 2008)

Umetnostnozgodovinski opis

Cerkvena ladja se konča s tristranim zaključenim prezbiterijem, ki ima zunaj talni zidec. Prezbiterij so zgradili v drugi polovici 17. stoletja. Nad vhodom je zvonik na preslico, ki so mu kasneje prizidali tudi »klonico«. V glavni oltarni niši je sv. Pankracij z vrtnicami in mečem, na desni strani patrona je sv. Anton Padovanski, na levi pa sv. Florijan. V atiki je Marija z detetom v naročju. Marija stoji na zemeljski obli.

Iz dokumenta je znano, da je glavni oltar leta 1895 naredil Cerkničan Bajc. Podobar Bajc je nekatere detajle prenesel s starejšega oltarja. Ob Mariji sta angelski glavici, tipična renesančna izdelka iz sredine 17. stoletja, stranska oltarja sta starejša. Desni, belo pobarvan in pozlačen, je kakovostno rokokojsko rezbarsko delo. Bogat rokajl (rocaile), ki krasi oltarni nastavek, je okvir oljni sliki iz poznega 18. stoletja. Upodobljen je klečeči vojščak v oklepu in angel mu kaže razpelo. Ob plemiču ležita prevrnjena krona in žezlo, vendar ni moč ugotoviti, koga naj bi oseba predstavljala. V levem oltarju je oljna slika sv. Jošta – preprosto ljudsko delo. Rezljan okvir je iz začetka 18. stoletja. Podoben je stranskemu oltarju v Vrhniki. V atiki oltarja je skromna, že močno dotrajana slika sv. Volbenka.
Oba stranska oltarja je leta 1994 obnovil pozlatar Marko Kavčič iz Šentjošta nad Horjulom.

(Iz knjige: Janez Kebe, Loška dolina z Babnim Poljem, Družina, Ljubljana, 1996.)

Klance leta 1991

Klance leta 2008

tekst in fotografije: Janja Urbiha

Že 15. blagoslov konj v Šmarati

Janez Kandare na saneh – Štefanovo leta 1993

Topot konjskih kopit na šmaraškem mostu – bliža se blagoslov

Blagoslov konj v Šmarati se je v letu 2007 odvijal že 15. leto.

Začetek sega v leto 1993, ko smo se na pobudo ljubiteljev in lastnikov teh plemenitih štirinožnih prijateljev in ob pomoči takratnega kaplana Janeza Mihelčiča prvič zbrali pri zelo stari cerkvici, posvečeni mučenki sv. Marjeti. Ta cerkev je res že zelo stara, saj se prvič omenja že konec 13. stoletja in stoji bržkone na rimskih temeljih. Po njeni zavetnici je ime dobila tudi sama vas.

Marsikdo se sprašuje, zakaj se blagoslov opravi ravno tu.

Naša župnija Stari trg pri Ložu, kljub temu da ima največ podružničnih cerkva v celi Sloveniji in kljub temu da prvi mučenec Štefan spada med posebej pogosto upodobljene svetniške like, ne premore take, ki bi bila posvečena sv. Štefanu. Torej je na izbor o lokaciji najbolj vplivalo dejstvo, da okolica šmaraške cerkvice lahko prijazno sprejme tudi večje število konj, vpreg in njihovih lastnikov ter jim omogoča, da sprevod še pred blagoslovom po starem običaju trikrat obkroži cerkev.

Prvo leto je bilo na ta dan pravo božično vzdušje. Pokrajina je bila prekrita z debelo snežno odejo, za povrhu pa je še močno snežilo. Tako je Janez Kandare sprevod vodil kar na saneh. Tisto leto je bilo Štefanovo ravno na nedeljo, zato je bila pred blagoslovom tudi maša.

Letos pa nam je narava namenila prečudovito vreme, dan obsijan s soncem, ravno pravšnji za idiličen zimski sprehod in ogled blagoslova. Zato je bil letos blagoslov rekorden po udeležbi gledalcev. Pisana druščina je štela preko 100 glav od vsepovsod, od najbližjega soseda do kar številčne udeležbe obiskovalcev iz sosednje Italije in celo tri brhka dekleta iz daljne Kitajske so si z zanimanjem ogledala naš običaj.

Blagoslova se je letos udeležilo 45 konj tako toplokrvnih kot hladnokrvnih pasem. Največ njihovih lastnikov je seveda prijahalo, pridružile so se jim tudi štiri dvovprege. Kot že večkrat je tudi letos prišlo kar nekaj jahačev iz sosednje Italije. Dva sta s seboj pripeljala celo svoje konje.

Vsi so se pol ure prej zbrali na Šrangi. Ob dogovorjeni uri so v kasu krenili skozi vas Kozarišče in Šmarato ter dobre volje prispeli do cerkvice, jo po stari navadi trikrat obkrožili in si poiskali primeren prostor na Britofu (tako namreč starejši domačini imenujejo okolico cerkvice), kjer so počakali na blagoslov.

Kaplan Janez Burja je v njihovem imenu izrekel zahvalo za vse lepe trenutke, ki so jih preživeli v minulem letu s svojimi žlahtnimi prijatelji ter priporočil konjenike in njihove živali sv. Štefanu v varstvo tudi za prihodnje leto. S štefanovo vodo je blagoslovil prav vse konje in njihove lastnike. Vsak udeleženec je dobil simbolično darilce in blagoslovljeno sol, ki jo bo doma dal konjem med krmo.

Sledila je pogostitev, za katero so poskrbele prijazne domačinke. S toplim čajem in kuhanim vinom so postregle najprej premražene konjenike, potem pa še vse ostale. Kot vsako leto so se tudi letos izkazale kot izredno gostoljubne, saj so prev za to priložnost napekle in ponudile zelo raznovrstno in predvsem okusno pecivo.

Prepričana sem, da so obiskovalci proti domu odšli zadovoljni in jim je konjski rezget v ušesih še dolgo odmeval.

Da pa se tako lep dan ne bi zaključil prehitro, so konjeniki svoje živali odpeljali domov na toplo, sami pa dan zaključili v gostišču ob slastni večerji in prijetnem klepetu.

Viri:
Naše oznanilo, 21 (1993), št. 24.
V. Schauber, H. M. Schindler, Svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu, Založba MK, Ljubljana,1995.
Janez Kebe, Loška dolina z Babnim Poljem, Ljubljana, 1996.
Janez Kandare iz Šmarate.
Wikipedija, prosta enciklopedija.

Blagoslov konj

Mlade gospodinje za mlade jahače

Sveti Štefan

Rojen je bil okoli Kristusovega rojstva, umrl pa okoli leta 37 v Jeruzalemu mučeniške smrti.
Štefan je bil odličen pridigar, a na žalost zaradi svojega delovanja tudi obsojen na smrt s kamenjanjem.
Čaščenje sv. Štefana sega že v daljno 4. stoletje. Znan je kot **zavetnik konj, konjarjev in kočijažev;** zidarjev, krojačev, kamnosekov, tesarjev, kletarjev; častijo ga tudi v boju proti glavobolu, zastajanju kamnov, drugi se k njemu obračajo po pomoč za srečno zadnjo uro. Štefana upodabljajo kot mladega diakona, njegovi atributi so palma ali kamni. Pogosto je upodobljen skupaj s sv. Lovrencem.
Na Štefanovo so se v stoletjih razvili pisani običaji in 26. decembra še danes marsikje blagoslavljajo konje.
Ta dan ponekod imenujemo **štefanovo,** drugod pa **štefanji dan.**
V prejšnjih časih so na štefanovo konjski hlapci in kočijaži zamenjali svoje gospodarje. Ponekod pa so hlapci in dekle imeli na štefanovo prost dan in tedaj so si privoščili kak štefan vina. Svetnik Štefan je namreč pustil svoje ime tudi v ljudski merski enoti: štefan *(dvolitrska steklenica, navadno za vino).*
V Sloveniji je 37 cerkva, posvečenih sv. Štefanu.

Število moških v Sloveniji z imenom ŠTEFAN: 6.503 (ali 0,7 % vseh moških).
Med vsemi moškimi imeni je ime ŠTEFAN po pogostnosti uvrščeno na **35. mesto.**
Število žensk z imenom ŠTEFANIJA: 5.089 (ali 0,5 % vseh žensk) in ŠTEFKA: 1.381 (ali 0,1 % vseh žensk). Med vsemi ženskimi imeni je ime ŠTEFANIJA po pogostnosti uvrščeno na **54. mesto,** ŠTEFKA pa na **149. mesto.**

Zbrala: Janja Urbiha

Vir:
V. Schauber, H. M. Schindler, Svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu, Založba MK, Ljubljana,1995.
Wikipedija, Prosta enciklopedija.
Slovar slovenskega knjižnega jezika (ZRC-SAZU).
Statistični urad Republike Slovenije, prebivalstvo RS, 30. 6. 2006.

Popravek

V prejšnji številki Obrha (december 2007) je v članku o Šmarati, pri zapisu z naslovom Aktivna vaška skupnost, prišlo do napake.

Pomotoma se mi je zapisalo, da so mostiček v Veliki Loki, ki je bližnjica med Šmarato in Iga vasjo, obnovili leta 1995, kar pa ne drži. Šmaračani so združili moči in ga obnovili leta 2004.

Za napako se opravičujem.

Borut Kraševec

ONA in ON 2007

Poslušalci Radia 94 in Notranjskega radia so že trinajstič zapovrstjo izbrali »Njo«, »Njega«, podjetnika in politika, ki so s svojim delom, po njihovem mnenju, najbolj zaznamovali leto 2007.
Letošnja akcija je potekala 2 meseca; najprej smo 366 občin, krajevnih skupnosti, šol, društev in ostalih organizacij povabili k sodelovanju in prosili, naj oddajo svoje predloge, gospodarstvenike in podjetnike pa sta predlagali Gospodarska zbornica in Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Seveda so piko na i pristavili poslušalci, ki so se odločali med predlaganimi, politika pa so izbrali kar sami.

foto: Janez Komidar

Andreja Buh v sredini, na podelitvi naslova Ona 2007

Sodelavci Radia 94 in NTR so štiri z največ glasovi razglasili na svečani prireditvi v Jamskem dvorcu v soboto, 19. 1. 2008. Priznanja pa so šla v roke dr. Danila Türka, ki si je prislužil naziv Politična osebnost 2007, Podjetnik leta 2007 je postal Ljubo Nadoh iz Ilirske Bistrice, Ona 2007 Andreja Buh iz Loža, On pa Saša Boštjančič iz Jasena pri Ilirski Bistrici.

Andreja Buh *»Zanjo smo se odločili, ker je njeno drugo ime »ni problema«.* Vsakič, ko potrebujemo njeno pomoč, se namreč odzove s temi besedami, so predlagatelji zapisali v obrazložitvi. V tem pa se skriva tudi bistvo njenega aktivnega življenja – *»Vse, kar počnem, je stvar okoliščin in tega, da težko rečem, ne,«* je sama povedala v enem od svojih intervjujev.
Je tajnica Zveze kulturnih društev Loška dolina in predsednica Delavsko prosvetnega društva Loška dolina, pod okrilje katerega spada tudi gledališka skupina, v kateri se preizkuša kot igralka. Občasno vodi oddaje na lokalni televiziji, včasih je kot dopisnica sodelovala tudi z našim radiem, njena velika ljubezen pa je tudi narava. Prav zato je že nekaj let tudi navdušena »jag'rca«, ki pa se razen z nekaj ptiči ne more ravno pohvaliti s svojimi trofejami.
»Čas je stvar interesa« – to je njena življenjska filozofija, iz katere bi se lahko marsikdo kaj naučil.

Iz sporočila za javnost
Radio 94 in NTR

tekst in fotografije: Janja Urbiha

»Šport« posebne vrste TRKANJE

Športna tradicija v Kozariščah ni zanemarljiva. Veliko mladine se ukvarja z raznovrstnimi športnimi dejavnostmi – nekateri bolj profesionalno, drugi čisto rekreativno. V športne aktivnosti vključujemo tudi že najmlajše – predšolske otroke. Zelo pohvalno je, da se vedno več športno udejstvujejo tudi starejši, seveda vsak po svojih sposobnostih. Nekateri se v moštvenih športih pomerijo brez sramu in strahu tudi z mlajšo generacijo, drugi se pač samo sprehodijo po okoliških poljih in bližnjih gričih. Občasno se med vso to široko paleto poznanih športnih aktivnosti prikrade tudi kakšna manj poznana in bolj lokalno omejena, na primer beg pred medvedom.

Slovi pa naša vas še po enem prav posebnem športnem tekmovanju, ki zbere svoje številne privržence samo enkrat v letu in to na velikonočno nedeljo. Imenujemo ga TRKANJE.

Kot se za tako elitno tekmovanje spodobi, je zbirno mesto v samem centru vasi – pri Anžicu. Neuradni start se začne že po prvi maši, uradni pa seveda po deseti, ko se na start zgrne prav vsa tekmovalna srenja. Najbolj zagnani s seboj prinesejo tudi po dva ali celo tri platoje pirhov.

A priprave se začnejo, kot se za vse resne tekmovalce spodobi, že veliko prej. Nekaterim zadostuje, da se v domačem kurniku pravočasno prepričajo, katera kokoš nosi jajca z najtršo lupino in si le-te odberejo posebej. Drugi kuram spremenijo jedilnik in med prehrano dodajo snovi, ki rezultirajo v trši lupini jajc. Kakšne snovi so to, vam seveda ne morem izdati, ker je to skrbno varovana skrivnost.

Lahko pa vam prišepnem star recept, ki mi ga je zaupala pokojna stara mama. Teden dni pred velikonočno nedeljo sveža, domača jajca obrneš s »špičko« navzdol in jih pustiš odležati teden dni, šele nato so jajca pripravljena na športno preobleko – kuhanje in barvanje. Ta postopek pomaga, da se morebitni zrači mehurček v »špički« zapolni.

Najbolj zagrizeni in iznajdljivi so si nabavili celo prav posebno vrsto kokoši, ki imajo že v svojem genskem zapisu proizvodnjo jajc s tršo lupino.

Vse našteto spada med dovoljene pripravljalne ukrepe.

Ampak trkanje je težka in neizprosna tekma, zato se med tekmovalci, tako kot v vseh vrhunskih športih, najdejo tudi taki, ki v svoji borbenosti posežejo tudi po nedovoljenih sredstvih. Med te sodijo lesena jajca, pa jajca iz umetnih materialov, utrjevanje jajčne lupine na zunanji stani z umetno snovjo. Inovatorjem je celo uspelo razviti prav posebno »doping« metodo, ki omogoča utrditev jajčne lupine z mavcem iz notranje strani.

Vse take prevare se že po krajšem udejstvovanju odkrijejo in hudo kaznujejo. Sledi takojšnja diskvalifikacija brez komisije na licu mesta, neposredno s strani sotekmovalcev. Pa to ni edina posledica. Taka nešportna dejanja obvezno rezultirajo v silovitem besednem spopadu, rado pa se pripeti tudi kaj bolj neprijetnega, sploh če so prisotni popili kozarček ali dva preveč.

Jajca drugih pernatih živali pa so seveda izven konkurence.

Ko smo vsi zbrani, se v tekmovalce prelevijo prav vsi, od dvoletnega dekliča do častitljivo osivelega dedka. Vsi čuvajo in ogledujejo svoja orožja. Po daljši besedni predigri, ki vsebuje prepričevanje, kdo se bo s kom pomeril, s katerim jajcem, kdo bo držal in kdo bo tolkel … pokažeta rivala vsak svoje orožje.

Jajcem so gospodinje dan poprej nadele športne barve in jih prelevile v pirhe. Nekatera jajca so dobila preobleko v stilu, ki nam ga ponuja sodobno potrošništvo, torej rdeče, zelene, rumene, pisane in celo mavrične, z ali brez nalepke z velikonočnim motivom. Drugi imajo rajši tradicionalno rjave, obarvane v čebulnih olupkih, brez ali z motivom spomladanskega cvetja.

Prvi tekmec se pripravi – jajce trdo drži v eni roki med palcem in kazalcem s »špičko«, obrnjeno navzgor. Drugi pa jajce drži s »špičko« navzdol, enkrat ali dvakrat nakaže udarec, pa si vmes premisli in sotekmovalca še enkrat pobara, ali ima res pravo jajce in ne ponaredek. Ko ga ta le prepriča, nadaljujeta s tekmovanjem, vsak prepričan v svoj zmago. Vse dogajanje spremlja gruča navijačev in komentatorjev, ki tekmovalca tako tesno obstopijo, da onemogočajo kvalitetne fotografske zabeležke. Tekmovalca končno le izvršita zadnjo, odločilno potezo. Drugi tekmovalec s »špičko« svojega pirha udari s precizno natančnostjo »špičko« spodaj nastavljenega. Zmagovalec je tisti, ki po boju obdrži celo jajce. Za nagrado pridobi, poleg občudovanja gledalcev in vsakovrstnih komentarjev, tudi sotekmovalčevo, na eni stani razbito jajce.

Tako je zaključen prvi, elitni del tekmovanja. Temu sledi še zaključni del, saj »ritke« ne smejo ostati cele. Z »ritkami« se trka samo, če imajo pirhi »špičko« že razbito. Zmagovalec ponovno prisluži razbito jajce.

Najuspešnejšega tekmovalca dneva seveda ne čaka pokal ali medalja, dobi pa slavo in občudovanje, ki seže po vseh bližnjih vaseh Loške doline. Zanemarljiva pa ni niti skrb, kako porabiti ogromno količino priigranih, natrtih kuhanih jajc.

Letošnja zimska idila ni prav nič pokvarila tekmovalnega zanosa in samo tej priliki lastnega prijetnega vzdušja.

Vabljeni vsi, ki si tega dogodka še niste uspeli od blizu ogledati, da se nam prihodnje leto pridružite in ga skupaj z nami podoživite. Saj veste, kje – pri Anžicu.

Zbiratelji in njihove zbirke

Zagotovo je v Loški dolini med občani mnogo posameznikov, ki imajo za svoj hobi najrazličnejše zbirateljstvo. Na uredniškem odboru smo se dogovorili, da v rubriki Ljudje in kraji v prihodnje namenimo nekaj prostora prav zbirateljem in njihovim zbirkam.
Ker imamo tudi med našimi člani zbirateljico, bomo za začetek v tej številki predstavili kar njeno zbirko, ki je zagotovo nekaj posebnega.
Vabim vse, ki bi bili pripravljeni svojo zbirko predstaviti tudi bralcem Obrha ali pa mogoče poznate koga, ki kaj zbira ali se mogoče ukvarja s kakšno posebno dejavnostjo, da to sporočite na uredništvo ali kateremu od članov.

urednik

»Medvedja žehta«

Medvedja zbirka

Jasno Lekan, sedanjo članico našega uredniškega odbora, upokojeno učiteljico in nekdanjo zborovodkinjo otroških pevskih zborov, v zadnjem času bolj poznano po vodenju pevskega zbora upokojenk, ki se imenuje po njej, smo podrobneje spoznali v intervjuju leta 2005. Tokrat pa se bomo nekoliko več zadržali pri njeni zbirki, o kateri je povedala:

»V Loško dolino sem prišla z enim medvedkom. Ta je eden izmed najmanjših v moji zbirki, ki trenutno šteje 158 medvedkov. Imam pa tudi enega ogromnega, ki mi zavzame kar veliko prostora v moji sobi. Zbiram jih že od leta 1969 in prav vsakega, ki ga dobim, se razveselim.
Niti enega si nisem kupila sama, podarili so mi jih znanci, prijatelji, največ so mi jih, ko se je razvedelo, da zbiram medvedke, podarili ob zaključkih šolskih let moji učenci. Spominjam se, da sem jih nekoč na koncu šolskega leta dobila kar sedem hkrati. Dobivala sem jih tudi ob drugih priložnostih: za valeto, za rojstne dneve in ob različnih praznikih. Prinašali so mi jih tudi iz potovanj po svetu. Tako imam medvedka iz Kitajske, iz Avstralije sem dobila koalo, narejeno iz prave koalje kože …
Spominjam se, da sem ob selitvi v sedanje stanovanje vse takratne medvedke pospravila v vreče, v katerih so bili spravljeni kar nekaj časa. Hči Tina je takrat hodila še v vrtec. Nekega dne, ko je bila v vrtcu, sem jih zložila po postelji in ko je prišla domov ter videla medvedke, je kričala: »Medvedja šola, medvedja šola.« Takrat je bil popularen Piki Jakob, ki je hodil v medvedjo šolo, zato je imela s temi medvedi pravo veselje.
Sama v otroštvu nisem nikoli imela medvedka, razen pozneje tistega, ki me je za srečo spremljal na učiteljišču, na maturi in drugod. Mama mi je povedala, da tudi nikoli nisem izrazila željo, da bi ga imela. Kupila pa sem jih svojim otrokom in ti medvedki so sedaj že brez ušes in oči.
Medvedki so se mi priljubili, čeprav me je najbolj strah ravno medvedov, seveda tistih pravih.
Ko sem še učila in so imeli v šoli projekt o igračah, sem naredila razstavo medvedkov. Takrat jih nisem imela še sto. Medvedki so sedeli v avli, učenci so si jih ogledovali, jih božali in zanimivo – niti eden ni bil niti premaknjen.
Pripravila sem tudi medvedkov koncert, na katerem so otroci peli Bitenčeve medvedje pesmi. Vsak od njih je med nastopom držal v rokah enega izmed mojih medvedkov. To so lepi spomini, povezani z mojo zbirko.
Ker rada tudi pečem, so bili med mojim pecivom tudi piškoti v obliki medvedkov in tudi medvedje torte.
Plišaste medvedke imam zložene na policah v svoji sobi. Sedaj jih je že toliko, da nimajo več kje sedeti. Ko se na njih nabere prah, jih moram seveda očistiti. Najprej jih en teden grdo gledam, ker mi gredo s tistim prahom prav na živce, potem pa prah z njih kar posesam. Včasih pa naredim tudi medvedjo »žehto« in jih obesim, da se posušijo. Takrat si vsakega posebej ogledam in se skušam spomniti, kdo mi ga je podaril. Ker jih je toliko, se za vsakega niti ne spomnim. Zapomnila pa sem si vse tiste, ki sem jih dobila od razredov, s katerimi smo se dobro razumeli in ki sem jih imela še posebno rada.
Zanimivo se mi zdi, da nista niti dva enaka. Zbiram samo plišaste. V zadnjem času dobivam tudi take modernejše, ki piskajo, govorijo, eden celo igra na trobento. Zadnji, ki sem ga dobila, prav po medvedje godrnja.
Pred leti, ko je bila zbiralna akcija igrač za bolnišnice, sem bila že tik pred tem, da jim jih odpeljem, a ko sem jih gledala, mi je postalo žal in sem si premislila. Vsi medvedki, ki me spremljajo že vso kariero, mi prinašajo veliko veselja in lepih spominov, zato ne vem, kdaj se bom lahko ločila od njih. Zaenkrat jih kar še zbiram. Zahvaljujem se vsem, ki so pripomogli k moji medvedji zbirki.«

Zbirateljica med svojimi medvedki

Borut Kraševec

Oton Župančič, pesnik med ostrnicami

130-letnica rojstva

Avtoportret

V rojstni knjigi župnije Vinica v Beli krajini je zapisano, da se je 23. januarja 1878 očetu Francu Zupančiču in materi Ani, rojeni Malič, rodil sin Oton Zupančič. Ko mu je bilo trideset let, si je priimek preimenoval v Župančič. Oton Župančič je v Beli krajini preživel le svojo zgodnjo mladost. Študijska in ustvarjalna pot ga je iz rojstne krajine vodila po mnogih domačih in tujih krajih. Novo mesto, Ljubljana, Dunaj, Gradec, Pariz, Praga …

Na prav poseben način pa je postal in ostal povezan z Loško dolino. Tu je našel svoj mir in po daljšem pesniškem zatišju, ki je razen nekaj osamljenih izjem trajal vse od leta 1920, prav v Loški dolini, med ostrnicami, ki jim je posvetil cikel pesmi, ponovno obudil svojo pesniško žilico. V letih 1933 in 1934 se je namreč v gradič Koča vas z željo po miru, zdravju in ponovnemu lirskemu ustvarjanju večkrat za nekaj časa umaknil iz ljubljanskega vrveža, kjer je deloval kot prevajalec ter upravnik drame in opere. V takratnem času je bil deležen pritiskov kritikov in kulturnopolitične javnosti.

V Loški dolini so ga prevzele ostrnice, ob katerih se je spomnil na rojstne kraje in tamkajšnje óstrve. Osvojila ga je mirna pokrajina pod Snežnikom in preprosti ljudje, s katerimi se je rad pogovarjal ter iz njihovih pripovedovanj črpal ljudsko modrost. V Belem malnu, kjer je bila takrat poleg mlina in žage tudi gostilna, se je počutil zelo domačega, tako da se je pri njih pogosto zadržal kar v kuhinji. Na svojih sprehodih je obiskoval Renkoče, ki so na Obrhu imeli mlin in žago. Pot ga je pogosto vodila tudi v Ipavčevo gostilno, kjer se je z domačini pomenkoval o politiki in vsakdanjih rečeh ter tako spoznaval bogastvo ljudskega jezika. Posebno pri srcu so mu bili pogovori z Ipavčevo mamo – Marijo Palčič, o kateri je v nedokončani pesmi zapisal:

Čez dan sem klamoteril motoglavo,
zvečer k Ipavčevi zavijem mami
na cigareto in besedo pravo,
in tam šele se duša mi predrami.

Mirnó na meni nje oko počiva,
beseda sama od sebe nama teče,
o njenih živih, mrtvih govoriva,
o vsem, kar naju radosti, kar peče.

Nje kmečka pamet je kot zlata vaga,
poštena vse izmeri in preceni,
ves svet objema v svoji duši iskreni,
šegava, modra je, bistra in blaga.

Amerika pa zopet naši kraji,
draginja, les, električna naprava,
naredbe, davki, narod in država,
novice, knjige, stari običaji.

Včasih oko pripre in glávo skloni
in s sklonjeno glavó napol posluša,
in kakor da modrosti moje skuša

O Ipavčevi mami govori tudi njegova pesem – posvetilo, ki ga je napisal njeni vnukinji. (rokopis: Ženico v Markovcu poznam)

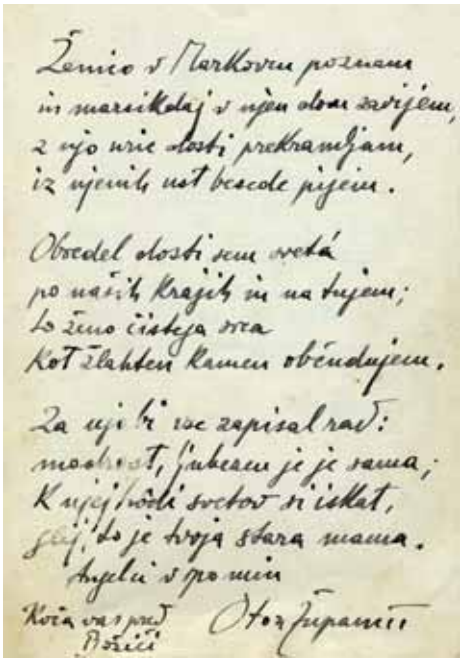

Kljub temu da je Župančič prišel v Kočo vas iskat predvsem miru in oddiha, se ni odrekel delu, zato je imel precej zapolnjen urnik. Tu je med drugim prevajal Balzacov roman Oče Goriot in Galswothejevo trilogijo Saga o Forsytih. V Koča vasi pa ga je končno ponovno obiskala tudi pesniška muza, da je v verze prelil svoja razmišljanja, občutja in razpoloženja, ki so ga spremljala v teh krajih. Svoje vtise in opazovanja je skrbno beležil tudi z risanjem in tako poleg pesmi ustvaril lepo število risb z ostrnicami, pokrajinskimi in drugimi motivi.

Pesmi, ki so nastajale v Koča vasi, je leta 1934 objavljal v Ljubljanskem zvonu. V zbirki so prvič izšle leta 1945 z naslovom Zimzelen pod snegom kot eno prvih del v novoustanovljeni Državni založbi Slovenije. V počastitev stoletnice njegovega rojstva pa so izšle v zbirki Med ostrnicami.

Gradič Koča vas, kakor ga je narisal Župančič

Da je Župančiču bivanje in ustvarjanje v Koča vasi veliko pomenilo, spoznamo tudi iz njegovega verza ob odhodu nazaj v Ljubljano:

A zdaj se mi je pomračilo lice –
Snežnik, kdaj spet boš gledal mi v pisanje?
Kdaj, lipa, spet šumela v moje sanje?
Se kdaj med vas še vrnem, ostrnice?

Koča vas je dala Župančiču novega ustvarjalnega zaleta, da je poleg prevajanja s pesniškim ustvarjanjem nadaljeval tudi v Ljubljani, čeprav je ta vnema proti koncu tridesetih let naglo pojemala ...

Pesnik, dramatik, prevajalec Oton Župančič je umrl 11. 6. 1949 v Ljubljani. Pokopan je v skupnem grobu slovenske moderne na ljubljanskih Žalah.

delo:
Čaša opojnosti, Čez plan, Samogovori, V zarje Vidove, Zimzelen pod snegom …

drami:
Veronika Deseniška, Slehernik;

za mladino:
Pisanice, Lahkih nog na okrog, Sto ugank, Ciciban, Ciciban in še kaj …

bogat prevajalski opus, preveden iz več jezikov: med drugim dela Shakespeara in Moliera …

viri:
- *Oton Župančič, Med ostrnicami, Slovenska matica, Ljubljana 1978.*
- *Berta Golob, Znani obrazi, Mladinska knjiga, Ljubljana 1980.*
- *Jože Mahnič, Pesnik med Loškimi ostrnicami, Notranjski listi II, Cerknica 1981.*
- *Janez Mušič, Oton Župančič, založba Mladika, Ljubljana 2007.*
- *Rokopis pesmi iz spominske knjige Angele Baraga poročene Srpan – vnukinje Marije Palčič, r. 1864. Originalni zapis hrani družina Turk v Nadlesku.*

Aleksandra Turšič

Ob 124-letnici rojstva Leopolda Turšiča

Na začetku mojega pisanja želim pohvaliti urednika »Obrha« Boruta Kraševca, ker nam na tako lep in privlačen način obuja spomine na pomembne može in žene Loške doline, ki so kdaj v preteklosti tod bivali in ustvarjali.
Tudi mene je v minulem novembru marsikaj spomnilo na 124-letnico rojstva Leopolda Turšiča.
Ko mi je soprog v mojih srednjih letih na začetku ukvarjanja z ljubiteljskim novinarstvom povedal, da je njegov ded imel brata pesnika, ki pa v socializmu ni bil znan, najbrž zato, ker je bil tudi duhovnik, se mi je vzbudila močna radovednost in želja spoznati tega davnega moževega prednika in njegovo delo. V njegovem številnem sorodstvu ga tudi niso kaj prida poznali in nihče ni imel njegove pesniške zbirke. Zvedela nisem niti, da bi jo imel kdo v Loški dolini. Vedela pa sem, da stara redka literarna dela hranijo v Narodno univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Tam sem zvedela, da pesniško zbirko Leopolda Turšiča »Tiho veselje« imajo in da hranijo tudi vse članke, ki jih je kot vojni kurat s fronte I. svetovne vojne pisal in pošiljal za tedanje časopise. Bila sem še prijetneje presenečena. Povedali so mi, da tako redkega gradiva ne posojajo na dom, ampak da bi ga morala prihajati proučevati k njim v Ljubljano, kar bi težko počela. Zato so mi predlagali, da bi knjigo in vse ostalo lahko posodili cerkniški knjižnici, kjer bi mi proučevanje bilo lažje in bližje. Tako sem poezijo Leopolda Turšiča spoznavala tam in vedno znova ugotavljala, da sploh ni duhovna, ampak povsem posvetna in aktualna tudi za današnji čas.
Zaradi svojega izrednega zanimanja sem sklenila, da Leopolda Turšiča kot pesnika ponovno odkrijem in njegovo poezijo najprej približam njegovemu številnemu sorodstvu, nato pa Loški dolini, Notranjski in Sloveniji. Napravila sem izbor polovice najaktualnejših od 70 pesmi in premišljevala, kako naj mu novo nastajajočo knjigo posvetim. Porodila se mi je izvirna ideja, da mu pod njegovimi naslovi napišem in dodam pesmi lastne vsebine, kar pa ni bilo enostavno. Sama sem si namreč postavila naročilo. Pisati pesmi po naročilu pa je težje kot pisati jih po navdihu. Bala sem se, da ne bodo izžarevale mojih občutij. To bojazen pa mi je pregnal pisatelj Janez Švajncer, ki je bil nad njimi navdušen in ki je napisal k nastali knjigi lepo spremno besedo. Bližala se je namreč 70-letnica smrti Leopolda Turšiča in 520-letnica njegovega rojstnega kraja Loža. Nova knjiga »Tiho veselje« v dveh delih – Leopoldovem in mojem – je torej izšla natanko na datum njegove smrti. Izkazale pa so se še prizadevne cerkniške knjižničarke in na dan predstavitve nove knjige v avli kulturnega doma v Starem trgu v vitrinah razstavile vse, kar je Leopold Turšič pod lastnim imenom in psevdonimi kdaj napisal. Tako je bila predstavitev še slovesnejša. Po njej so razstavo za nekaj časa prenesle v avlo cerkniške knjižnice.
Novo knjigo »Tiho veselje« so po izidu najprej naročile župnije in knjižnice v krajih, kjer je Leopold Turšič kot kaplan in župnik služboval. Nato je obšla Slovenijo in dobrih deset let po izidu, na 124-letnico rojstva soprogovega prastrica Leopolda, je oddan zadnji izvod v majhno podružnično knjižnico mojega domačega kraja na Štajerskem. Takrat, ko je knjigo naročil, pa mi je župnik iz Krškega povedal, da imajo Leopolda Turšiča tam tudi za svojega, ker je bil njihov župnik in je pri njih pokopan. Povedal mi je še, da ne mine nobena njegova obletnica rojstva ali smrti, da ne bi bil njegov grob okrašen s šopkom in svečo. Naključje je hotelo, da se je ravno na novembrsko 124-letnico rojstva svojega prastrica v Krškem mudil moj soprog in obiskal njegov grob. Res je bil na njem svež šopek cvetja in sveča je dogorevala za njegovo dušo, tako da je dodal še svojo.
Mene pa je po telefonu poklical predstavnik tamkajšnjega turističnega društva. Povedal mi je, da je o meni zvedel od krškega župnika in da nameravajo v Krškem napraviti park njihovih nekdanjih slavnih, med katere šteje tudi Leopold Turšič. Prosil me je, ali bi dovolila, da v bodoči park prenesejo njegov nagrobnik z njegovimi znanimi verzi. Razumno sem mu odgovorila, da jaz tega ne morem dovoliti, ker sem Turšičeva le po priimku, ne pa po rodu in ko bo čas za to, bodo za dovoljenje morali vprašati mojega moža, ki je sedaj najstarejši živeči Turšič iz Leopoldovega rodu.

Primer originalne in posvečene pesmi:

Leopold Turšič

V jutranji rosi

Na vsaki bilki briljantov pet,
a bilk na miljone –
o Bog, o Bog, v bogastvu tem
mi duša sirotna utone!

Miljoni ljudi in toliko src,
a v srcih hlad in temota:
o Bog, o Bog, saj me je strah –
tak malo jih gre tvoja pota …

Aleksandra Turšič

V jutranji rosi

V jutranji rosi je zemlja
najbolj bogata.
Odeta v obleko zeleno –
se sveti od biserov in od zlata.

V jutranji rosi je svet –
najbolj čist,
a vendar se od biserov in zlata
v srca ljudi prikrade zavist.

Borut Kraševec

Primož Trubar – pisec prve slovenske knjige

500-letnica rojstva

Letošnjega junija bo minilo pol tisočletja od rojstva pisca prve slovenske knjige. Primož Trubar je Catechismus in Abecedarium v domačem, slovenskem jeziku napisal leta 1550 v Tübingenu, ko mu je bilo 42 let.

Trubarjeve obletnice rojstva ter njegovega življenja in dela so se spomnili tudi v Loški dolini ob letošnjem kulturnem prazniku.

Na praznični prireditvi 8. februarja (fotogalerija str. 2) je med pevskimi nastopi PD Slavček, MPZ OŠ Stari trg ter seksteta Adoramus iz Logatca v dvorani osnovne šole skupina osnovnošolcev in Marko Gorše s kratkimi igranimi inserti prikazala življenjsko pot Primoža Trubarja. Začela se je na Rašici, kjer se je 8. junija 1508 rodil očetu Mihi, ki je bil mlinar, tesar in cerkveni ključar, ter materi Jeri. Njegovo šolanje se je pričelo z dvanajstimi leti, najprej na Reki, nato pa je učenje nadaljeval v Trstu, Salzburgu ter na Dunaju. Odločilen vpliv na Trubarjevo pot je imel grof in škof Bonomo v Trstu, h kateremu je po študiju v Salzburgu leta 1524 prišel za osebnega strežnika. Leta 1530 ga je škof Bonomo posvetil v duhovnika. Trubar se je začel zanimati za protestantizem in je leta 1547 pobegnil v Nemčijo. Tam je tri leta kasneje natisnil prvo slovensko knjigo, ki so ji leta 1555 ter v kasnejših letih sledile še druge: Ta evangeli svetiga Matevža, Ena molitev, Ta prvi dejl tiga noviga testamenta, Ta drugi dejl tiga noviga testamenta, Ta celi psalter Davidov, Katehismus z dvejma izlagama, Hišna postila, Artikuli … Cerkovna ordinga … Umrl je 29. 6. 1586 v Derendingenu.

Primož Trubar je bil poleg petja pevskega društva Jasna rdeča nit kulturnega programa tudi 9. februarja na občnem zboru Društva upokojencev Loška dolina v prostorih Kovinoplastike Lož.
Njegovo podobo in spomin nanj je na srečanju obudila Fani Truden, ki ji avtor prve slovenske knjige veliko pomeni, zato z zanimanjem spremlja njegovo delo in življenje. Pred leti je potovala po krajih, kjer je Trubar živel in deloval ter tako pobližje spoznala njegovo delo ter spomin in odnos, ki ga imajo do njega v teh krajih.
Njeno besedilo o Trubarju, ki ga je predstavila na prireditvi, je objavljeno v nadaljevanju.

Fani Truden

Trubarjevo leto

Letošnje leto je za Slovence velikega pomena. Več kot 400 let se je po zaslugi mnogih slovenskih razumnikov zelo počasi vrtelo in se vrtelo, da se je vsaj malo spremenilo do priznanja našega prebuditelja, očeta slovenske književnosti in kulture Primoža Trubarja.
8. junija bo 500 let od njegovega rojstva. Zato ga bomo počastili z nekaj besedami in podatki tudi mi.
Vrstile se bodo razne svečanosti in drugi kulturni programi, a naj omenim samo nekatere. Največ so mu seveda pripravili njegovi rojaki v občini Velike Lašče, saj se Trubarju v spomin vrstijo prireditve že od januarja pa vse do konca leta. Od 6. 3. pa do konca leta bo razstava o Primožu Trubarju v novih prostorih na Metelkovi 6 v Ljubljani.
8. junija pa bo ekumenska maša v Škocjanu na Dolenjskem, kjer bosta ljubljanski nadškof Alojz Uran in evangeličanski škof Geza Erniša. Že leta se prebivalci v okolici Velikih Lašč trudijo ob raznih priložnostih, tudi v tujini, kjer je bival, da ga počastijo in pokažejo, da so ponosni na Primoža Trubarja.
Kajti stoletja je bil prikazan kot krivoverec in oče zla, kar so še posebej občutili njegovi rojaki.
Po letu 1986, ko je bila urejena Trubarjeva domačija na Rašici, ki je čudovit kulturni spomenik, kamor prihaja vsako leto veliko obiskovalcev, so se začeli tudi pogledi na našega Trubarja precej spreminjati.
Že leta 1905, ko je bil po zaslugi ljubljanskega župana Ivana Hribarja odkrit Prešernov spomenik, je dal pesnik in duhovnik Anton Aškerc županu pobudo češ, da si tudi Trubar zasluži spomenik, saj menda je slovenski narod že zrel za pravo razmišljanje. A ni bilo tako, bile so velike težave. Šele leta 1910 jim ga je uspelo postaviti ob vhodu v Tivolski park.
To je bil le delček prikaza slovenskega odnosa do našega Primoža Trubarja.

Kaj pomeni Primož Trubar in kakšen odnos imajo do njega v Nemčiji na Bavarskem, kamor je moral večkrat oditi in se končno tudi za vedno ustaliti? Sam Trubar je imenoval to domovanje »Nigdirdom«, kajti v srcu je bil pri slovenskih ljudeh.
Nemška slavistka, slovenistka, prevajalka dr. Elizabeta Seitz, prof. na tübingenški univerzi je svojo znanstveno razpravo posvetila prav Primožu Trubarju. Nekako takole pravi: »Kadar pripovedujem študentom ali kakim skupinam o Trubarju, moram najprej povedati, da jaz nisem protestantka, ampak katoličanka, da lažje razumejo moj odnos do njega, ker me je popolnoma prevzel. Raziskala in proučila sem vse, kar je bilo možno – matične knjige in zapise, kjer je služboval – včasih tudi s slovenskimi zgodovinarji in slovensko zgodovino o protestantih, čakam samo še dovoljenje naše univerze, da bom šla proučit in se naučit še govorice njegovega kraja.« Tako je povedala l. 1999. Nadalje pravi: »To je bil izreden človek, ne zato, ker je bil protestant, ampak zato, ker je bil človek. Nemčija ima nešteto pomembnih protestantov, a nobeden ni bil in ni tako priljubljen kot prav Primož Trubar. Ljudje so ga imeli posebno radi, ker je bil nenavadno ljubezniv, odprtih rok, pravično strog, dober gospodar in pevec, lepo urejen in zelo dober pridigar.
V krajih, kjer je služboval, se še danes prenašajo lepi spomini nanj iz roda v rod. Bil je res sveti mož, ki je resnično živel po evangeliju, saj se je naučil, da je lahko pridigal in se pogovarjal z ljudmi v narečju vsakega kraja, kjer je služboval. Res, da je iskreno ljubil svoj narod in mu želel pomagati iz zaostalosti, a je prav tako ljubil vse ljudi, kjer koli je bil.«

Primož Trubar kljub vsemu, kar ga je doletelo, ni nikdar zatajil svojega rodu. V vseh krajih, kjer je služboval ali kako drugače deloval, so mu postavljena razna obeležja s poudarkom, da je bil Slovenec ali da prihaja iz Ljubljane, seveda nekatera so postavili tudi v medsebojnem sodelovanju obeh dežel.
V Derendingenu, kjer si je ustvaril dom in služboval, je teh kar precej: spominska plošča zunaj cerkve, v cerkvi pa nagrobna plošča, vitraj z njegovo podobo, dragocen spomenik – lesena plošča v renesančnem slogu, ki so jo leto po Trubarjevi smrti postavili njegovi svojci, pa Dom Primoža Trubarja, Trubarjeva ulica, kjer je še posebej napisano, da je bil slovenski reformator in koliko let je tam služboval.
Naj zaključim z mislijo dr. Matjaža Kmecla: »Trubar je na neprestani poti med domom in Evropo zvesto širil glas o svoji domovini in ves čas zatrjeval, da je vsak jezik božja stvaritev.«

Borut Kraševec

Barve Janeza Sterleta v Ložanki

Na stenah galerije Ložanka v Starem trgu se je zadnji petek v februarju začela nova razstavna sezona. Svoja živobarvna olja na platnu je razstavil Janez Sterle, slikar samouk iz Markovca.

Domači javnosti se je Janez Sterle predstavil že leta 2005 v razstavnem prostoru knjižnice Maričke Žnidaršič. Takrat smo si lahko ogledali predvsem realistična tihožitja in pokrajine. Tokratni razstavi, ki jo je poimenoval »Barve mojega življenja«, je tovrstnim motivom dodal še nekaj portretov. Prav portreti so zanj poseben izziv, zato razmišlja, da bi v prihodnje naslikal še več predvsem znanih ljudi iz Loške doline.

Na otvoritvi razstave, ki jo je s svojo frajtonarico in petjem popestril Damjan Forjanič, je Janez Sterle o svojem delu povedal:

»Moja slikarska pot se začenja leta 1952 z risbami s svinčnikom, ogljem ali tušem. Ker so bili risalni listi takrat zame predragi, sem risal kar na kartonske škatle ali les. Moje prvo poslikano platno pa sega v leto 1959, ko sem si za svojo prvo plačo kupil barve, čopiče in platna. Sliko sem posvetil svoji mami, to je bil »Jezus na Oljski gori«. Množično sem ustvarjal med leti 1965–1968, saj sem skoraj vsak dan naslikal eno.

V 70-tih sem odšel v Argentino in dobil priložnost za svojo prvo razstavo v slovenskem društvu Triglav.

Zdaj, ko sem spet doma, naslikam kakih trideset slik na leto. Razstavljal sem tudi na Rakeku, v Cerknici, Vrhniki in naši knjižnici. Ko pa je Dagmar odprla svojo galerijo, sem s svojimi deli postal njena stalna stranka.

Kar nekaj kritikov imam zaradi barv, menijo namreč, da so pravljične, pretirane in podobno. Spomin mi seže v vojne čase, vse vidim črno-belo, žalostno, požgano, pregnano, revno in raztrgano. Takrat sem sklenil, da bom, ko bom velik, slikal le v lepih, čistih in svetlih barvah, polepšal bom realnost in tega se držim še danes.

Nikoli se nisem udeležil nobene umetniške šole ali tečaja, ker menim, da se človek že rodi s talentom. Vse je zapisano v genih. Do sedaj sem ustvaril okoli 1200 slik, nekaj kipov, ukvarjal sem se tudi s poslikavo keramike in fresk. Učil sem se tudi restavratorstva kapel in oltarjev.«

foto: Borut Kraševec

Janez Sterle na otvoritvi svojih del med glasbenim nastopom Damjana Forjaniča

MAŠKARADA

Bila bi –
prožna punčka iz cunj,
da bi prenesla teptanje.

Bila bi –
pisan pajac iz cunj,
ki bi preganjal moraste sanje.

Bila bi –
beli harlekin iz cunj,
ki bi imel le naličene solze
za jokanje.

In bila bi razigrani pust,
da bi se norčevala –
iz tistih za teptanje,
za moraste sanje
in ki so krivi za jokanje.

Sanda Turšič

VEM

Vem, ni poti nazaj!
Ampak sprašujem se »Zakaj?«
Vem, napaka je storjena,
zgodba,
ne vrne se nobena.

Vem, ampak kaj sedaj?
Naprej ne morem, ne nazaj.
Srce se mi je strlo,
oko v nebo se je zazrlo.

Kaj sedaj?
Naprej ne morem, ne nazaj,
preostane mi le še nebeški mir
in dušni pastir.

ZAPRTA VRATA

Pred vrati svojega doma stojim
ter si v notranjost vstopiti želim.
A vem, da ne smem,
vrata so zame zaprta
in pogledam onstran brega
ter opazim dva človeka,
sprehajata se in govorita
»Vrata so zaprta, a duša je še vedno odprta!«
To mi daje vzpodbudo,
da vstopim v hišo zaprto
ter jo prenovim in naredim
»vsem ljudem«
za vselej odprto!

Dragan Ignjić

© Alenka Veber

Križev pot Kočarjevega Tomaža

Frank Troha – Rihtarjev

Frank Troha - Rihtarjev

Kadar koli čujemo o grozni in mučeniški smrti, ki doleti ljudi po širnem svetu, nas spreleti groza in si kar misliti ne moremo, koliko pretrpijo nekateri ljudje, predno jih smrt reši žalostnega in mučnega življenja. Toda poleg vseh žalostnih poročil o umiranju ubogih trpinov po širnem svetu sem pa tudi že neštetokrat čul, da najtežje umira mati, ki zapušča svoje nedorasle otroke, zlasti še, ko si v duhu predstavlja, kako trnova pot jih čaka.

Bilo je pred več leti, bil sem še otrok, toda spominjam se še dobro, ko so ljudje tam v stari domovini v naših krajih pripovedovali, kako težko se je poslovila od tega sveta uboga mati in revna žena Kočarjeva Polona. Ona ni vedela za nobene dobrote in vse njeno življenje je bilo polno mučnega dela in stradanja. Kot sirota se je omožila le zato, ker je upala, da ji morda zakon in mož prineseta boljše življenje. Toda bilo je ravno obratno, mož je bil takorekoč lenuh, poleg tega pa še pijanec. In s takim možem uboga Polona ni mogla nikamor. V najemu sta imela malo kočo oziroma napol podrto bajto. V tisti koči je Polona porodila edinega sinčka Tomaža. In že kot otroku se je Tomažku pokazala prava trnjeva pot, po kateri bo romal v svojem življenju.

Preteklo je devet let. Kočar se je posluževal gospodarskega dela in tako od časa do časa nekoliko zaslužil. Polona je pa tudi nekaj prislužila s tem, da je hodila v dnino k raznim kmečkim družinam. Končno se je pa popolnoma izčrpala in nekega dne ni mogla več vstati. Nekaj tednov se je mučila, bližnja soseda ji je po možnosti stregla, za Polono pa ni bilo rešitve. Kajti kjer je siromaštvo, tam ni denarja in kjer ni denarja, tam ni zdravil, ni postrežbe in ni zdravnika, da bi rešil življenje še mladi bolnici.

Nekega dne je težko bolna Polona sprevidela, da je njeno življenje pri kraju. Ko je bila soseda zopet pri nji v sobi, ji je Polona s skoro nerazumljivimi besedami rekla, da smrt ni več daleč, ko bi le Tomažka ne bilo in smrt ji ne bi bila nič težka. Soseda je razumela, kako velika je njena skrb za otroka in kako težko ga zapušča. Tolažila jo je, toda bolnica je tolažilne besede preslišala, končno je še velela sosedi, naj pokliče Tomažka, ki je bil zunaj v družbi drugih otrok.

Tomažek se je nekaj dni izogibal pogledati mater, bil je še otrok in ni razumel položaja svoje nesrečne matere in njene skrbi zanj. Seveda, mati ni bila niti senca več tiste ženske, kot je bila nekoč, ko ga je pestovala, smejoče ga ljubkovala in on jo je objemal v svoji veselosti. Sedaj je bila Polona živ okostnjak in njen obraz z vdrtimi očmi je bil strahoten na pogled. Končno se je Tomažek kar nekam nerodno približal k umirajoči materi. Ona mu je položila roko na glavo, spregovoriti mu je hotela še nekaj besed, toda rekla je le še: »Tomažek!« Njeno telo se je streslo, roka je omahnila, Tomažek je odskočil in v strahu zrl na mater, ki ni več spregovorila in se ne ganila.

Tomažek je postal sirota brez matere, sedaj je bila mati mrtva, resnično mrtva, sedaj se je zgodilo tisto, česa se je on najbolj bal. Ni pa vedel tega, da je mati najtežje umrla v ljubezni zanj in prav tako ni vedel, kaj še njega čaka in zakaj se je mati najbolj bala.

***

Pretekla so štiri leta, bilo je na sredo v velikem tednu, ko me je mati poslala v Prezid na hrvaško stran, da tam nakupim neke potrebščine za veliko noč. V Prezidu je bilo več prodajaln in tam so se nekatere stvari tudi ceneje dobile. S košaro v roki sem jo ubral po cesti proti Prezidu, ki je bil oddaljen od naše vasi nekako pol ure počasne hoje. Toda jaz sem jo ubral kar hitro in tako sem dohitel nekega voznika, ki se je s praznim vozom z volovsko vprego vračal iz Loške doline. Ko sem hotel kar dalje mimo njega, pa precej naglas zavpije: »Kaj pa ti, fantek, tako hitro, kaj se ne bi šel rad peljat?«

»Seveda bi se šel, pa se vas bojim vprašati?« mu jaz odgovorim.

»Nič se ne boj, le sem sedi poleg mene,« on odgovori in istočasno ustavi vola.

Jaz se usedem poleg njega in on zopet požene ter vola enakomerno vlečeta voz dalje. Mož me vprašuje eno in drugo in jaz mu odgovarjam. Komaj pa je preteklo nekaj minut, ko sem se usedel poleg voznika na vozu, pa zagledam, kako neki deček beži pred nekim možem in kako mož meče kamenje za dečkom. Opozorim voznika in tako se tudi on zagleda v bežečega dečka, sam pri sebi pa reče: »Bomo kmalu videli, kaj je za en vrag.«

Ko pridemo skupaj, mi z vozom od ene strani, objokani deček pa od druge, voznik zopet ustavi voz ter nekako razburjen vpraša dečka, kaj mu je in zakaj beži pred onim možem. Deček odgovori, da ga oče tepejo in ko je začel bežati, da so začeli pa kamenje metati za njim. Takoj je pa zopet začel bežati, kajti sedaj se je tudi oče približal in se mu je poznalo, da je tudi pijan. Ko se nekoliko zibajoč približa k vozu, pa ga voznik vpraša: »Kaj je onile fantek tvoj sin?«

»Je, moj sin je, pa kaj to tebi mar,« odgovori pijanec.

»Nič mi ni mar, pa kar sedaj vidim, ni prav nič očetovsko,« odgovori voznik.

»Če je očetovsko ali ni očetovsko, on je moj sin, pa če ga tudi ubijem, lenuha, jaz ga bom že naučil,« odgovori pijanec.

»Sram naj te bo, ki si tak, da bi svojega lastnega otroka ubil, kakšen oče pa si vendar?« mu voznik odgovori in ga jezno pogleda.

»Dal sem ga učiti za čevljarja, pa dobim od mojstra povabilo, da naj pridem po svojega sina, ker sploh nima nobenega obstanka in da tudi delati noče. Pa sem šel končno ponj in sedaj bo imel take praznike, da jih ne bo nikoli pozabil,« robato pojasni pijanec.

Voznik je nato pijancu pojasnil, kakšna surovina je tisti čevljarski mojster, da je sploh čuda, ko kakšen vajenec ostane pri njemu. Roteč je prosil pijanca, naj ne pretepa dečka, ki ni nič kriv in bi gotovo rad ostal pri čevljarju, se učil in pridno delal, če bi bil čevljar dober človek. S pijancem sta izmenjala še nekaj bolj robatih besed in jaz sem ves tisti pogovor z nekako grozo poslušal in se vedno oziral za dečkom, ki se je bil že precej oddaljil.

Končno sem se z voznikom pripeljal do prodajalne, se vozniku zahvalil in hitro vstopil v prodajalno in nakupil stvari, kakor mi je bila mati naročila.

Ni vzelo dolgo, ko sem se zopet vračal proti domu. Ko sem dospel do tistega kraja, ko se je voznik pogovarjal s pijancem, sem nekoliko postal, se oziral sem ter tja ter premišljeval žalosten položaj dečka, kako je bežal pred očetom, kako ga morda baš tisti čas pretepa, morda ga je zaprl v hlev, da bo tam preživel velikonočne praznike. Tako premišljajoč sem končno dospel domov in materi povedal, kaj sem videl in slišal. Tedaj mi je mati tudi povedala, da je to isti Tomažek in sin Kočarjeve Polone, kakor sem že opisal in za katerega se je mati pred smrtjo tako bala.

Zopet je preteklo nekaj let, mnogo se je spremenilo, jaz sem odrasel in moral sem opravljati razna kmečka dela, toda glavni pripomoček za življenje nam je bil zaslužek z vožnjo. Nešteto dni sem prebil na cesti, največ sem se pa ukvarjal z vožnjo od Milanovega vrha do Pu-

doba, kjer je bilo znano Žagarjevo skladišče. Seznanil sem se z mnogimi vozniki vse tja do Rakeka in tako tudi z delavci na skladiščih.
Nekega dne sem postal pozoren na fanta, ki je bil zaposlen v skladišču v Pudobu, tako se mi je zdel znan, pa se nisem mogel spomniti, kje bi ga bil že videl. Ko pa končno začujem glas, ko ga nekdo pokliče: »Hej, Tomaž?« se takoj domislim, da ni to morda oni Kočarjev Tomažek, ki ga je oče pretepal in preganjal.
Ko sem se odločil in ga vprašal o slučaju na cesti pred Prezidom. On mi potrdi, da je bil on tisti Tomažek in sedaj, da je velik Tomaž in da ne beži pred nobenim več.
»Kako pa kaj z očetom, so se poboljšali?« ga vprašam.
»Da, 'poboljšali' so se kmalu potem in zame so nastali boljši dnevi. Oče mi že več let ne delajo sitnosti, ker jih ni tudi več med živimi,« mi dalje pojasni.
»Torej so oče umrli, saj sploh tak človek ni vreden, da živi,« mu jaz odgovorim.
»In tudi skoro vsak pijanec in zloben človek žalostno konča, tako se je tudi zgodilo z mojim očetom. Kmalu po tisti Veliki noči, ko so me pretepali in ustrahovali, so se neke noči zopet napili, v noči in pijanosti jih je zaneslo pri mostu v vodo in so utonili. Žalostna je bila tista novica, končno pa tudi moja rešitev.«
»Jaz kar pozabiti nisem mogel tistega, ko sem videl, kako si bežal pred njimi, kako si bil objokan in na tisto Veliko noč sem bil ves čas žalosten ter sem vedno mislil na te,« mu jaz pripomnim.
»Vseeno ni bilo tako hudo kakor sem pričakoval. Neki drugi deček je opozoril svoje starše, ker sva bila največja prijatelja, sem končno preživel praznike pri njih. Oče si je pa doma sam kuhal, kakor si je vedel in znal,« mi zopet on pripomni.
Potem sva se s Tomažem še večkrat videla, imel je stalno delo na skladišču, jaz sem pa tudi večkrat dospel z naloženim vozom ter z volovsko vprego pripeljal deske z Milanovega vrha. Nekega dne sem mu pa povedal, da bom šel v Ameriko in da se najbrž ne bova več videla. Poslovila sva se, ni mogel zadržati solz, ko sva se poslovila in mi končno tudi izrazil svojo željo, kako rad bi šel v Ameriko, pa da najbrž želja se mu ne bo spolnila. Ko bi bilo meni le mogoče, pomagati mu, pa se bi bila vresničila moja in njegova želja, skupaj bi bila odpotovala v daljno tujino čez morje.
Minevala so leta, izginjala druga za drugim v večnost. Neverjetno se je vse zasukalo in prekrenilo. Kmalu po mojem prihodu v Ameriko, se je vnel plamen prve svetovne vojne. Nešteto ljudi je poginilo nasilne smrti, nešteto mladih fantov je padlo na bojiščih. Mi v Ameriki smo nestrpno pričakovali, kdaj bo konec neumnega in brezsrčnega klanja. Končno je bilo vendar konec smrtonosne vojne. Kar jih je ostalo pri življenju, so se lotili dela za obnovo in si celili rane.
Tudi Kočarjev Tomaž je bil pozvan k vojakom in se je boril na raznih vojnih prizoriščih za »slavno« avstrijsko cesarstvo, ki je pa končno propadlo, toda Tomaž je po vsem hudem trpljenju ostal živ. Ko si ni vedel pomagati na boljše, je šel zopet na delo, kakršno je imel pred vojno. Pridno je delal za malo plačo ter pričakoval, da se bo nekoč morda obrnilo. Upanje se mu je uresničilo, kajti kdor je priden, pošten in pri najboljših letih, mu je včasih tudi sreča mila.
Na skladišču se je seznanil z mnogimi vozniki, nanj je postal pozoren postaran mož in tako ga je nekega dne začel spraševati o njegovi preteklosti. Tomaž je bil odkrit in je povedal vso resnico svojega bednega mladostnega življenja. In končno mu je starček položil roko na ramo in rekel: »Fant, ti si tisti katerega potrebujem.«
»Kako, kaj mislite povedati očka?« ga smejajoče vpraša Tomaž.
»Da, da, prav je tako, ko si mi rekel očka, ker to tebi tudi hočem biti,« pritrdi starček in nadaljuje: »Star sem že, morda ne bom več dolgo tlačil te izmučene zemlje. Imam pa kmetijo, katero bi rad izročil v prave roke. Imel sem sina, pa mi je poginil v vojni, imam tudi dve hčeri in ena je odločena za kmetijo in sedaj potrebujem zeta in še noben mi ni bil tako všeč, kakor si mi ti. Pridi v nedeljo na ogled in če boš opazil in razvidel, da lahko mojo ponudbo sprejmeš, prepuščam kar vse tebi, in hčerama o tem niti pisknil ne bom. Ker mladi ljudje že dobro vedo, kako se je treba ženiti.«
Predolgo bi bilo vse za popisati, kako sta se še dalje pogovarjala in kako se je končno vse završilo. Tomaž je končno obljubil starčku kmetu, da bo v nedeljo prišel na obisk in ta se je končno vesel podal proti domu.
Ni bilo nobene ovire, kar se tiče ljubezni. Tomaž se je poročil s starejšo hčerjo ter istočasno postal kmet, pravi kmetovalec in posestnik. Leta so zopet minevala drugo za drugim in čas je brzel dalje v svoji brezkončnosti. Sestra Tomaževe žene se je bila tudi poročila in Tomaž ji je odštel izgovorjeno doto. Stara dva sta se tudi poslovila od življenja ter odšla v večnost drug za drugim. Toda število pri družini se ni zmanjšalo, pač pa še zvišalo. Žena mu je rodila troje otrok, dva dečka in eno deklico, vse je šlo srečno po Tomaževih načrtih, nobenih znakov ni bilo, ki bi napovedovali strahote, ki jih je nevidna sila potiskala proti mirno živečim ljudem. Pa je končno prišlo tisto, ki ni niti živa slovenska duša pričakovala.
Glas je prepregel vso zemeljsko oblo, da se je začela druga svetovna vojna. Pregažena je bila slovenska zemlja. Okupator je neusmiljeno mučil in moril nedolžno ljudstvo. Kočarjev Tomaž ni bil več navaden kočar, pač pa kmetovalec, nobenemu ni storil nič žalega, skrbel je le za svojo kmetijo, svoj dom in svojo družino. Upal je, da mu bo morda prizanešeno. Toda varal se je, postal je žrtev, kakor tisočeri drugi.
Prišla je italijanska drhal, pa mu pokradla živino, s silo so mu odvzeli vozno opremo, živež in drugo. Tomaž ni imel moči braniti se, bil je postavljen na milost in nemilost fašističnega okupatorja, ki je s svojim terorizmom povzročal grozne zločine. Pa so se v neki noči pojavili partizani, izmučeni in sestradani ter Tomaža poprosili hrane. Tomaž se je zgrozil pri pogledu na izmučene partizane, istočasno je pa tudi pomislil na krvoločne fašiste, kako so mu pokradli živino in drugo. Silna jeza in sovraštvo mu je šinilo v možgane, takoj se je odločil, da se tudi on pridruži partizanom. Toda partizani so mu za enkrat odsvetovali, ter mu prigovarjali, naj ostane doma pri družini in opravlja svoje delo kolikor mu je to mogoče. Kajti tudi partizani niso vedeli, kaj še vse hujše jih čaka.
Tomaž in žena sta partizanom postregla s hrano, kolikor jima je bilo mogoče in predno se je zdanilo, so zopet srečno pobegnili v hosto. Fašisti niso niti malo vedeli, da je v noči imel Tomaž obisk od partizanov, pač pa je to vedel izdajalec, ki je za denar izdajal svoj narod okupatorju. Zatožil je Tomaža okupatorju. In Tomaž je bil pretepen in osuvan, da je padel v omedlevico. Vse poznejše trpljenje bi mu bilo preprečeno, ko se ne bi bil takrat več zavedel in obležal mrtev. Pa se je revež v zaporu zavedel, prvo je mislil, da ga bodo ustrelili ali obesili kakor so napravili z drugimi talci. Pa so ga pustili pri življenju in z večjo skupino odgnali v ujetništvo na Rab. Tam je z ostalimi nesrečneži 3 mesece prenašal lakoto in končno od lakote tudi umrl.
Neštetokrat premišljujem, ali bo šlo res še dalje tako? Ali mora naš slovenski rod še dalje prenašati mučenje in umirati v najhujših mukah? Ali so Tomaževi otroci obsojeni, da morajo tudi prenesti istotako trpljenje, kakor ga je oče Tomaž? Da, isto tako so obsojeni na trpljenje in mučeniško smrt in tako je tudi obsojen ves naš rod v Jugoslaviji, če bo obveljala beseda vojnih hujskačev in tistih, ki zagovarjajo zločince, morilce in izdajalce, nesrečnega in nedolžnega naroda. Naj jih zadene kazen in tisto naj pride nanje, kar pripravljajo za druge.

Jezik pričujoče Trohove pripovedi je ostal zvest prvi objavi. (Op. A. V.)
Objavljeno v: Glas naroda, 57(1949), št. 72, New York, Thursday, April 14, 1949.

Trohova besedila se delijo na tri skupine. V prvi so besedila, v katerih avtor obnavlja zgodbe, ki jih je slišal ali doživel v svojem otroštvu ali mladosti v Sloveniji, preden se je izselil v ZDA. Te se dogajajo konec 19. ali v začetku 20. stoletja, večinoma med revnimi kmeti, gozdarji in lovci. Avtorja pritegujejo zgodbe, ki bi terjale daljšo literarno obdelavo, vendar jih je moral zaradi omejenega prostora natisa krajšati. Nekatera besedila pripovedujejo o vrnitvi nekaterih izseljencev v domovino in o burnih dogodkih, ki so spremljali preseljevanje. Druga skupina besedil pripoveduje o razpetosti izseljencev na staro in novo domovino ter o mučnem prilagajanju novim razmeram. Tretja skupina so pretežno časnikarska besedila, v katerih avtor reportažno informira bralce o življenju v slovenski naselbini v Barbertonu, Ohio.
Čeprav je avtor nihal med osebnimi spomini, etnologijo, leposlovjem in časnikarstvom, je napisal zanimiva pričevanja o notranjskem svetu pod Snežnikom in ameriških razmerah.
Zbrano Trohovo delo, kot mi ga je uspelo do zdaj zbrati in evidentirati, zajema obdobje 1926–1964 v različnih ameriških slovenskih publikacijah *(Glas naroda, Nova doba, Slovensko-amerikanski koledar, Enakopravnost, Prosveta)*. Literarno delo obsega več kot 70 kratkih in daljših literarnih pripovedi. *(Alenka Veber)*

Utrinki iz vrtca Polhek

»Pajkova mreža«

V okviru projekta »Živali in mi« smo se oddelki v Iga vasi odločili za celoletni projekt »Pajkova mreža«.
Vsaka skupina ima v oddelku pajkovo mrežo, na kateri so zapisani prispevki, risbe otrok ter fotografije. Prispevke zapišemo ob srečanjih z živalmi in naravo, ki jih srečujemo in opazujemo v okolici vrtca. Že sama okolica vrtca nam omogoča opazovanje in bivanje v naravi. Naše mreže bogatijo tudi prispevki, ki jih prinašajo starši. V projekt so vključene tudi naravoslovne urice, ki jih vodi učiteljica Laura Javoršek, pri katerih opazujemo, spoznavamo, tipamo in se igramo z živalmi (prvič nas je obiskala želva). Otroci ob mreži prispevke večkrat opazujejo in komentirajo. Teme in vsakodnevne dejavnosti se prepletajo z omenjenim projektom (ovčka Mili, zajček Uh …). Postopoma dosegamo cilj, da otroci sami začutijo in živijo z naravo.

Cilj, ki smo si ga zastavili ob začetku šolskega leta:
– vzbujati zanimanje za živo naravo in željo po bivanju v naravi (vodeno in tudi samostojno opazovanje živali v bližnji okolici vrtca).

Kako je bilo včasih?

Mama Anga je skupino Pikapolonic popeljala v stare čase. Poskušali smo jesti z lesenimi žlicami, risali smo s kurjimi peresi in peli stare ljudske pesmi ter izštevanke.

Peli smo stare pesmi

»Metuljčke« je obiskala stara mama Marija Antončič, ki je predstavila svoja otroška leta. S seboj je prinesla polno košaro pesmic, punčko iz cunj, domač kruh in slastne piškote. Preden so otroci slaščice pojedli, so prisluhnili pesmicam, ki jih je ga. Marija zapela ter se eno naučili tudi sami. Katero so se naučili, pa naj vam povedo otroci sami!

Obiskala nas je »kokoška«

Na pustni torek je bilo še posebej veselo, ker v vrtec niso prišle samo maškare, temveč nas je obiskala prav posebna kokoška. Ker je bila prevelika, da bi šla skozi vrta in se nam pridružila pri zajtrku, smo ji samo pomahali skozi okno. Kasneje se nam je pridružila še na sprehodu po Starem trgu, še prej pa se je »vrtčevska« pustna povorka predstavila učencem osnovne šole.

V vrtec smo se pripeljali z gasilnim avtomobilom

Otroke in vzgojiteljici iz oddelka Metuljčki je pred gasilnim domov v Starem trgu pričakal poveljnik skupaj s še dvema gasilcema v popolni pripravljenosti. Skupaj smo si ogledali gasilni dom in opremo, ki jo uporabljajo pri svojem delu. S še večjim zanimanjem pa smo spremljali prikaz gašenja in se v tem preizkusili tudi sami. Najlepše v tem januarskem dnevu pa je bila vožnja z gasilnim avtomobilom prav do vrtca in to z vključeno sireno.

tekst in fotografije:
Strokovne delavke vrtca Polhek

Tatjana Farkaš

Tek in hoja sta nas združevala in osrečevala

Obrnili smo nov list v našem življenju. Nanj bomo zapisali tudi stvari, ki nas notranje bogatijo. Med njimi bo prav gotovo uspešna izvedba Novoletnega dobrodelnega teka in hoje, ki je bil 30. 12. 2007. Prireditev so organizirali: Občina Loška dolina, Osnovna šola heroja Janeza Hribarja Stari trg pri Ložu in Športna zveza Loška dolina.

Uspešna – menim zato, ker smo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili. Kljub zelo nizkim temperaturam so se ga udeležili številni navdušenci, ki si želijo športnega druženja, mnogi iz drugih krajev Slovenije.

Hodili in tekli so starejši in mlajši. Posebno lepo je bilo videti cele družine, ki so se udeležile te prireditve in tako športno preživeli praznični dan.

Vsi udeleženci so pokazali, da imajo veliko srce, saj so s svojo udeležbo dali tudi prispevek društvu Sožitje iz Cerknice. Tekačev in pohodnikov je bilo okrog 260, za društvo pa smo zbrali 1.035 evrov, z njimi pa, kot je dejal podžupan Loške doline Zdenko Truden, naj si obogatijo svoje življenje, če je to zabava, pa naj bo zabava.

Prireditev so obogatili številni sponzorji, ki so se velikodušno odzvali našim prošnjam. Vsem sponzorjem te prireditve se v tem pisanju iskreno zahvaljujem za njihov prispevek. Glavni sponzor prireditve je bila Družba Pooblaščenka d. d. Kovinoplastika Lož, glavne nagrade je prispevalo GG Postojna d. d., sledijo še: IP Ribnica d. o. o., Tur servis Cerknica, SPV občine Loška dolina, Zdravstveni dom Cerknica, Frizerski salon Renata, Frizerski salon Nina, Frizerski salon Taši, Frizerski salon Branka, Trgovina Pri Darji, KGZ Cerknica z. o. o., Srečko Vidmar s. p., NLB d. d. poslovalnica Stari trg, Gostilna in picerija Škriban, Gostišče Mlakar, Trgovina Martin Krpan, Samprt d. o. o., Naturan d. o. o, Domača obrt Sandi Ravšelj, bife – Lunca, San mix Cerknica. Gasilci iz PGD Iga vas in PGD Stari trg so poskrbeli za varnost. Društvo Klasje pa je speklo sladke dobrote. Tudi Občina Loška dolina oziroma njena predstavnica Danica Zrim in podžupan Zdenko Truden sta prispevala svoj delež k uspešni izvedbi teka in hoje. Ne smemo pozabiti na učenke in delavke šole, ki so se brez pomislekov odzvale vabilu k sodelovanju. In še bi lahko naštevali. Uspešna izvedba prireditve je odvisna od velikega števila posameznikov, ki so po svojih močeh prispevali delček, ki je še kako pomemben za lep mozaik, ki je predstavljal to prireditev. Hvala vsem.

Vsi si želimo takega odziva tudi pri drugih podobnih prireditvah.

Udeleženci prireditve so izrazili željo, da bi dobrodelni tek in hoja postala tradicionalna prireditev, saj potrebujemo tudi take oblike druženja.

Kljub mrazu tistega dne, nam je bilo toplo, veliko prostovoljcev je na praznični dan opravilo dobro delo, ki jim ga ne moremo poplačati. Lahko jim rečemo le iskrena hvala.

Andreja Špeh in Sara Zrim, 8. b

Novoletne delavnice

V četrtek, 6. 12. 2007, smo imeli na naši šoli tehniški dan. Za učence od 1. do 9. razreda so potekale novoletne delavnice, ki so bile uvod v veseli december.

Prvošolci so odpotovali v pravljično deželo, kjer so po navodilih škrata izdelovali okraske iz pomaranč, gline in lesenih kroglic. Izdelali so tudi novoletno lučko, ki jim bo razsvetljevala dolge zimske večere. Učenci 2. razreda so naredili angelčke in verjetno tudi upali, da jih bodo le-ti obiskali. Učenci so bili pri delu zelo natančni. Da so tretješolci lahko obdarili svoje prijatelje in svojce, so potrebovali darilne vrečke. Odločili so se, da jih bodo naredili kar sami. Pri tem so potrebovali papir in blago, krasili pa so jih kar s testeninami. Že sama vrečka bi bila lahko lepo darilo. Učenci iz 4. in 5. razreda so imeli že veliko večjo izbiro med delavnicami. V sprevodu dedka Mraza stopajo tudi pravljična bitja, med katerimi so tudi škrati. Leseni škrati, ki so jih naredili učenci, pa bodo lahko celo leto krasili njihov vrt. Za ugled naše šole, ki je EKO-šola, so poskrbeli učenci, ki so delali eko lampione. Izdelovali so jih iz odpadne embalaže in nam dokazali, da je lahko tudi ta koristna. Kdor je šel mimo slaščičarske delavnice, iz katere je dišalo po prazničnem pecivu, se nikakor ni mogel upreti skušnjavi, da ne bi vsaj pokukal vanjo. Slaščičarji so sami zamesili testo in spekli piškote najrazličnejših oblik, ki so nam jih dali tudi poskusiti. V delavnici, v kateri so nastajale novoletne voščilnice, je bilo čutiti delovno vzdušje. Unikatne voščilnice z lepimi voščili so marsikomu polepšale praznike. Učenci, ki so spretni v šivanju, so se odločili, da bodo naredili darilne vrečke iz blaga. V njih bodo imeli skrite zaloge bonbonov. V

naslednji delavnici so imeli učenci nekoliko več umetniške svobode. Lahko so izdelali kakršnekoli okraske za novoletno jelko. Da pa ne bi pozabili, kako so se kratkočasili naši dedki in babice, so izdelali didaktično igračo za igro, ki se imenuje fižolkanje. Nekdaj je otrokom popestrila zimske večere, tisti dan pa tudi nam naše dopoldne. Iz različnih črk, izrezanih iz časopisov, so učenci naredili koledar. Vsak koledar je bil drugačen, saj so se učenci pri izdelovanju prepustili svoji domišljiji. Tistim, ki imajo radi vse lepo pospravljeno in urejeno, bo prav prišla eko škatlica, v katero lahko spravimo nakit ali bonbone. Na predmetni stopnji so imeli učenci na izbiro veliko delavnic. Kot se za novoletne delavnice spodobi, so tudi tu imeli možnost izdelati novoletne voščilnice. Čeprav smo v dobi »mailov« in SMS-ov, se vsak še vedno razveseli ročno izdelane voščilnice. Veliko sreče v tem letu pa bodo imeli učenci, ki so delali pujske. Poleg sreče pa ti v svojih trebuhih nosijo tudi bonbone. Da bo praznična miza še bolj praznična, so učenci naredili novoletne aranžmaje. Te učence smo zjutraj videli s šibami, zato smo mislili, da so jih že obiskali parkeljni. V delavnici, kjer so nastajale smrečice in škratki, je bilo čutiti delovno vzdušje. V učilnici se je žagalo, barvalo, lepilo in zabavalo. Tokrat je šolska zbornica prvič odprla vrata tudi učencem. V njeni zasebnosti so učenci izdelovali volnene »bunke« in snežake. Ob glasbi in odličnem vzdušju so nastale lepe dekoracije za novoletno jelko.

Tisti, ki jih zanima zgodovina ali pa obdelava lesa, so se vključili v delavnico, kjer so delali telovadca. To je starejša igrača, ki pa je tudi danes še zelo zabavna. Čeprav je telovadec iz lesa, nikakor ni »lesen«. Do božiča je še kar nekaj časa. Najbolj pridno pa so čas odštevali tisti, ki so naredili adventni koledar. V vsakem okencu koledarja je bilo drugačno presenečenje. Prava posebnost dneva pa so bili nedvomno dražgoški kruhki. Po hodniku nas je vse zapeljeval vonj po medu. Pod vodstvom gospe Darinke Megušar so učenci ustvarili prečudovite srčke. Pri svojem delu so bili zelo natančni in spretni. Njihovi srčki niso bili nič drugačni od dražgoškega kruhka, ki ga je izdelala njihova mentorica. Učenci so svoje izdelke raje shranili, kot bi jih pojedli, saj so bili res prave mojstrovine. Ne smemo pozabiti na novinarsko, fotografsko ekipo in na našega snemalca. Ti so spremljali celotno dogajanje in tudi pripravili predstavitev.

Na koncu dneva nas je čakalo presenečenje. Miklavž je za vse učence pustil skromno darilo. V vrečki smo dobili mandarino, orehe, suho sadje, sladkarije in tudi šibo. Te smo se kar malo prestrašili. Upamo, da bomo naslednje leto bolj pridni in da bo Miklavž spoznal, da šiba ni več potrebna.

tekst in fotografija: Anita Bajec

Druženje s člani društva »Sožitje«

December je med drugim tudi mesec druženja in veselja. Člani krožka Rdečega križa smo se družili in veselil s člani društva »Sožitje«.

Bilo je mrzlo zimsko popoldne, 13. 12. 2007. Ob 16.00 smo se zbrali v šoli. Pripravili smo prostor za delavnice. Kmalu so prispeli člani društva »Sožitje« s spremljevalkami. Ob dogovorjeni uri smo v prazničnem vzdušju začeli naše prvo tovrstno srečanje. Vsak od nas si je prizadeval, da bi nekomu iz skupine pomagal narediti najlepši okrasek. V delovnem vzdušju je čas hitro mineval. Nastali so lepi zvončki iz odpadne embalaže iz naravnega materiala. Nato je sledil krajši kulturni program, ki so ga pripravili člani »Sožitja«. Bili smo navdušeni nad zadovoljstvom, veseljem in pozitivno energijo, ki so jo člani »Sožitja« delili z nami. Srečanje smo končali s slaščicami, ki so jih pripravile »Potepinke«.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki so prispevali, da je bilo naše decembrsko popoldne s člani »Sožitja« uspešno.

Upamo, da bomo tudi v prihodnje sodelovali z ljudmi, ki so tako preprosti, zadovoljni, vztrajni in veseli.

Člani krožka Rdečega križa, člani društva »Sožitje« ter spremljevalke

Medvedje Brdo – šola v naravi

V tednu od 7. do 11. januarja smo učenci 4. a in 4. b razreda OŠ heroja Janeza Hribarja z učiteljicama Zlato in Darjo preživeli v Medvedjem Brdu pri Logatcu. Spali in jedli smo v domu Medved, dneve pa smo preživljali v lepi naravi.

Tam smo se veliko novega naučili o orientaciji, izvedeli pa smo tudi veliko o naravi. Ne boste verjeli, pogledat smo šli tudi prave dinozavrove stopinje. Naučili smo se izdelovati bivališča, ognjišča in tudi streljanja z lokom. Plezali smo tudi po plezalni steni in se ob tem zelo zabavali. Ob večerih pa smo opazovali zvezde in ozvezdja. Včasih smo se tudi zabavali in likovno ustvarjali.

Kljub temu da ni bilo snega, nam je bilo v Medvedjem Brdu zelo lepo.

Lara Mlakar, 4.b

Dopolnitev seznama učencev ob 100-letnici Igavaške šole.

Gospa Mahne iz Viševka nam je posredovala seznam vpisanih učencev v 1. razred Iga vas.

Hvala!

Šolsko leto 1961/62
Razrednik: Marta Tomažič
Ravnatelj: Ivanka Kordiš

1. Bavec Vinko, Šmarata
2. Hribar Drago, Iga vas
3. Hribar Sonja, Iga vas
4. Kibic Jaroslav, Pudob
5. Klančar Ivanka, Viševek
6. Kordiš Jure, Viševek
7. Kotnik Marija, Vrh
8. Kranjc France, Iga vas
9. Lunder Zdenka, Kozarišče
10. Manfreda Irena, Kozarišče
11. Mlakar Ivanka, Viševek
12. Pavlič Božena, Iga vas
13. Prevec Zalka, Pudob
14. Prosenc Andreja, Iga vas
15. Ravšelj Ivan, Iga vas
16. Repež Marija, Kozarišče
17. Škrbec Boris, Dolnje Poljane
18. Šumrada Alojz, Kozarišče
19. Tasić Drago, Gornje Poljane
20. Turk Božidar, Pudob
21. Zadel Magda, Šmarata
22. Zalar Darinka, Šmarata
23. Vesel Radovana, Kozarišče

Šolsko leto 1962/63
Razrednik: Marija Kopitar, Ivanka Kordiš
Ravnatelj: Ivanka Kordiš

1. Baraga Jože, Kozarišče
2. Hribar Ivo, Iga vas
3. Klančar Nada, Viševek
4. Kočevar Anton, Viševek
5. Kordiš Andrej, Pudob
6. Lekšan Slavko, Pudob
7. Lipovac Smilja, Iga vas
8. Mlakar Bernard, Babna Polica
9. Mlakar Janez, Viševek
10. Mlakar Magda, Kozarišče
11. Mlakar Zmaga, Kozarišče
12. Mulc France, Podgora
13. Prosenc Viktor, Iga vas
14. Turk Milena, Pudob
15. Ule France, Kozarišče
16. Urbiha Angelca, Podgora
17. Žnidaršič Rado, Kozarišče

Ta seznam ni popoln.

Napuh noče videti resnice

Znan pisatelj A. J. Cronin pripoveduje zgodbo o svojem življenju, ko je bil še mlad zdravnik na Škotskem:

V začetku maja je v tistem okolišu izbruhnila škrlatinka, in to v hudi obliki. Večinoma so obolevali otroci iz vasi. Vsi primeri so pa imeli nekaj skupnega, mleko so dobivali od kmeta Shawheada. Seveda nisem imel dokaza, obstajal je le sum, zato sem obiskal to kmetijo. Na dvorišču je bil red, kamor je seglo oko, je bilo vse lepo in čisto. Shawhead je bil močan, grob možakar, star približno 50 let. V življenju ga je zanimalo samo dvoje: njegovo posestvo in njegova mlada žena Jean, s katero se je bil pred kratkim poročil in jo je kljub svoji grobosti naravnost oboževal.

Ko sem potrkal na vrata, mi je Jean osebno odprla in na moje vprašanje, ali je mož doma, z nasmehom odkimala: »Ne, mojega moža ni tu. Nekaj telet je odpeljal na trg in se vrne šele popoldne.« Bila je zares čedna mlada žena. Ni jih imela več kot 23, izžarevala pa je nekaj nedolžnega in živahnega hkrati. »Shawheada torej ni tukaj,« sem ponovil, da pridobim čas. Obotavljal sem se. »Veste, gospa Shawhead, prihajam zaradi nekoliko zoprne zadeve. Ta epidemija škrlatinke … Širi se namreč, veste, in pri vseh pacientih sem ugotovil … no, naj povem na kratko – vsi so dobivali mleko od Shawheada. Kar odkrit bom. Prišel sem vprašat, če bi lahko pogledal … ali morda lahko slučajno najdem vzrok tukaj.«

foto: Borut Krašovec

Čeprav sem govoril prijazno, se je njen izraz spremenil. Obraz se ji je zmračil, glavo pa je vrgla nazaj. »Škrlatinka!« je vzkliknila ogorčeno. »In da jo omenjate v zvezi z našim dobrim mlekom! Resnično, gospod doktor, če ste zato prišli, potem se raje pogovorite z mojim možem.« In ne da bi še kaj rekla, mi je pred nosom zaloputnila vrata.

Še isto popoldne sem se vnovič odpeljal na Shawheadovo dvorišče in spet potrkal na hišna vrata. Nihče se ni odzval. Zato sem krenil čez dvorišče, da bi poiskal Shawheada.

Ko sem prišel do kravjega hleva, je hlapec ravno prignal krave, da bi jih pomolzel. Naslonil sem se na podboj in opazoval, kako so se lepe in gladke živali postavile na svoje mesto v hlevu. Potem je hlapec David začel molsti. Kot uročen sem strmel v Davida, kajti bil je bled in slaboten, okrog vratu je imel zavito rdečo flanelasto krpo. Previdno sem stopil naprej in ga pozdravil. Nato sem mimogrede vprašal: »Kaj pa je z vašim vratom?« David je prenehal molsti in se v zadregi zasmejal: »Ah, nič. Prejšnji teden me je bolel vrat. Pa saj mi ni nič.« »Bolečine v vratu!« sem ponovil.

Nenadoma sem zagledal Davidove roke in se prestrašil. Dovolj zgovorne so bile Davidove roke, kajti z obeh rok se je luščila koža. Tedaj sem vedel, da je David okužil mleko.

Nenadoma je tišino v hlevu presekal močan glas. »Tako, vi ste torej tukaj? Vohljate tu naokrog in se vmešavate v zadeve drugih ljudi?« Pojavil se je Shawhead, temnordeč od besa. Za njim je stala njegova žena in me očitajoče gledala. Moral sem razčistiti zadevo.

»Oprostite, Shawhead, nisem prostovoljno tukaj, marveč so me v to prisilile razmere.« Pokazal sem na hlapca. »David je imel škrlatinko, morda le lažjo obliko, vendar je bilo to dovolj, da je povzročil mnogo hudega.« Tehtal sem besede, kolikor sem najbolje mogel. »Svojo mlekarno boste najbrž morali zapreti za teden ali dva.«

»Kaj?!« je zavpil Shawhead začudeno in razjarjeno. »Zapreti mlekarno! Ali ste pri zdravi pameti?«

»Bodite razumni,« sem moledoval. »Saj niste vi ničesar krivi. Dejstvo pa je, da je žarišče infekcije tukaj.«

»Infekcija! Kako si sploh drznete?! Tu smo vendar vsi zelo čisti!« »Toda David …«

»David je prav tako čist kot ostali,« je kričal Shawhead. »Malo ga je pač bolel vrat. Saj je to čista norost, da bi morali zaradi tega zapreti!«

»Povem vam,« sem vztrajal kar najbolj potrpežljivo. »Imel je škrlatinko, saj se vendar lupi po vsem telesu. S tem je okužil vaše mleko.«

Žile na Shawheadovem vratu so se napele. Ni se mogel več obvladati. »Dovolj! Ničesar nočem več slišati. Če samo pomislim, da bi bilo moje lepo mleko okuženo! Ali ne veste, da ga tudi sami pojemo?« Razjarjeno je zagrabil zajemalko in zajel mleko iz golide. Kljubovalno je zvrhano zajemalko razpenjenega mleka nesel k ustom, spil do polovice, ostalo pa dal ženi Jean. »Tako!« je zalučal prazno zajemalko stran. »Boste že videli. In če črhnete le še besedico, se boste kesali.«

Nastal je premor. Razumel sem kmetov ranjeni ponos. Toda moral sem storiti svojo dolžnost. Nato sem molče odšel.

Prosil sem zdravstveni zavod, naj zadevo preverijo. Toda zdravniku, ki je bil zadolžen za to področje, se ni mudilo; ni si hotel nakopati sitnosti z bogatim Shawheadom.

Nekaj dni kasneje sem pobito sedel v ordinaciji, ko je vstopil moj kolega dr. Cameron. Z obraza sem mu bral, da se je zgodilo nekaj posebnega.

»Ali ste že slišali?« je rekel s hripavim, zadržanim glasom. »Staknila je akutno škrlatinko. Shawheadova žena Jean sama.« Sledil je trenutek začudenja. Bliskovito sem se spomnil kljubovalnega izraza, s katerim je Shawhead podal Jean zajemalko z mlekom.

Kmalu se je izkazalo, da je bila Jean Shawhead hudo bolna. Temperatura je hitro naraščala, zapadla je v delirij. V nedeljo se je izvedelo, da je umrla. Proti večeru je stopila v dnevno sobo najina gospodinja Janet. Z zamolknim glasom je rekla: »Končano je. Umrla je.«

Po šestih tednih sem naletel na Shawheada, prvič po najinem srečanju v kravjem hlevu. Kmet, ves postaran in potrt zaradi ženine smrti, se je vračal s pokopališča. V zadregi sem ostal sredi poti, pa tudi Shawhead je skoraj nezavedno obstal. Najine oči so se srečale in oba sva drug drugemu brala z obraza, da bi lahko bilo vse drugače. Oba sva se grozljivo zavedala dejstva, da bi sedaj njegova žena lahko bila čila in zdrava ob njem, ne pa mrtva v hladnem grobu.

Iz Shawheadovih bledih ustnic se je izvil vzdih, počasi je iztegnil roko, me prijel za desnico in z dolgim stiskom izrazil svojo bolečino.

Janez Kebe

Boris Žagar

Pihalni orkester Kovinoplastika Lož ima novega predsednika

Dne 25. 1. 2008 smo imeli v Pihalnem orkestru Kovinoplastika Lož redni občni zbor. Na njem so bili najprej predstavljeni dogodki in aktivnosti, ki so zaznamovali delovanje orkestra v preteklem letu. To je bilo v prvi vrsti veliko število nastopov orkestra, tako v domačem kraju kot tudi drugod po Sloveniji. Vključno z nastopom trobilnega kvarteta je bilo teh kar 25.

Tudi na področju izobraževanja smo bili aktivni. V zvezi s tem sta se dirigent **Tadej Jerman** in njegov asistent **Zoran Žagar** udeležila glasbenega sejma v Frankfurtu. Tam sta se seznanila s ponudniki glasbenih inštrumentov, izdajatelji notnih gradiv ter z drugimi aktualnimi trendi s področja pihalnih orkestrov. Za potrebe testiranja so bili na sejmu kupljeni trije inštrumenti kitajskih proizvajalcev, ki slovijo po solidni kvaliteti in nizki ceni. Klarinetistka in pevka **Anemarija Štefančič** pa se je udeležila seminarja solo petja v Logatcu, saj naš nastop praktično ne mine brez njenih pevskih točk. V orkestru smo tudi investirali v osnovna sredstva. V okviru tega je bil opravljen nakup 50-ih zložljivih notnih stojal, prenosnega ozvočenja s pripadajočo opremo, klarineta in tube. Za finančna sredstva smo kandidirali na javnem razpisu za izbor programov ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, ki jih je v letu 2007 sofinancirala Občina Loška dolina. Pri tem smo bili zelo uspešni, vključno z realizacijo projektov in poročanjem. Za dvig prepoznavnosti orkestra je bilo v raznih medijih objavljenih več člankov o aktualnem dogajanju v orkestru, predvsem o naših nastopih in predstavitvah. Konec leta pa smo zaradi lažjega obveščanja članov orkestra uvedli storitev »WEB poštar«, ki omogoča hitro in enostavno obveščanje vseh članov preko SMS sporočil.

Prioritetne naloge tudi v prihodnje ostajajo nespremenjene. To pa je nadaljnji dvig kvalitete igranja, javno nastopanje in pridobivanje mladih članov, izobraževanje, kandidiranje na pozivu Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in javnem razpisu za izbor programov ljubiteljskih kulturnih dejavnosti Občine Loška dolina. Za uresničitev navedenih ciljev imamo vse materialno-tehnične pogoje, glasbeno izobražene člane, predvsem pa zagnanega dirigenta **Tadeja Jermana**. Poleg tega bomo v letošnjem letu generalno očistili naše prostore, uredili arhiv in dokumentarno gradivo ter skladišče z inštrumenti in ostalo opremo.

Tokratni občni zbor pa je bil tudi volilni. Dosedanjim članom odborov je namreč potekel 2-letni mandat, zato so bili leti razrešeni in izvoljeni novi. Godbeniki smo si za predsednika društva izbrali dolgoletnega člana, tubista **Damjana Pavliča**. Njegova najtesnejša »sodelavca« pa bosta tajnica **Naneta Drobnič** in blagajnik **Peter Prevec**. V orkestru smo prepričani, da bodo omenjeni uspešno vodili in predstavljali orkester, saj so vsi izkušeni in najbolj prizadevni člani orkestra. Damjan je ob začetku mandata povedal, da bo njegova najpomembnejša naloga izvedba praznovanja ob 135. obletnici društva, ki se bo zgodilo prihodnje leto. Praznovanje bo, kot tudi vsa pretekla, izvedeno velikopotezno in odmevno. Ker organizacija praznovanja terja veliko finančnih sredstev in organizacijskih priprav, je ob nagovoru člane orkestra pozval k maksimalnemu angažiranju pri vseh projektih. Tako smo na občnem zboru še sklenili, da bomo vodstvu orkestra brez izjeme pomagali, hkrati pa jim zaželeli veliko uspehov pri njihovem delu.

Avtor članka pa sem na občnem zboru zaključil svoj 4-letni predsedniški mandat. Za sodelovanje in pomoč sem se na občnem zboru zahvalil vsem navzočim. Ker pa je teh še veliko več, se na tem mestu zahvaljujem še sponzorju orkestra, podjetju Kovinoplastika Lož d. d., skupaj z ožjim vodstvom in vsemi zaposlenimi. Dalje gre zahvala Občini Loška dolina, Zvezi kulturnih društev Loška dolina, Osnovni šoli Stari trg, Gasilski zvezi Loška dolina in ostalim posameznikom, na katere sem se lahko vedno zanesel. Upam, da bo sodelovanje med vami in orkestrom tudi v bodoče primer dobre prakse.

Iva Jakše

Božično-novoletni koncert

Veseli december je končan in tudi Pihalni orkester Kovinoplastika Lož je vstopil v novo leto. A zazrimo se še malo v preteklega, natančneje v zadnje dni starega leta, ko smo vam godbeniki popestrili nekaj uric s kar tremi koncerti. Vse od septembra dalje smo pridno vadili in pripravljali program, da bi kar najbolj navdušili vas – naše zveste poslušalce.

Ker je bil lansko leto naš koncert tako dobro obiskan, smo letos pripravili dva božično-novoletna koncerta in zaradi varnosti uvedli prodajo vstopnic. To je bilo novo tudi za nas in zaradi tega so si nekateri pošteno belili glave. Koncert so popestrili naši gostje, in sicer Pevski zbor Jasna in harmonikar Simon Golobič. Godba pa je kot vsako leto koncert z bolj sproščenim programom odigrala tudi »pod šotorom« v Ložu.

Vsem, ki ste s pihalnim orkestrom kakor koli sodelovali in nam pomagali pri izvedbi koncertov, se godbeniki iskreno zahvaljujemo. Vsem skupaj voščimo srečno v letu 2008 in da bi na naših koncertih doživeli še veliko lepih trenutkov.

Godbeniški pozdrav!

Boris Žagar

Ponovitev novoletnega koncerta

Pihalni orkester Kovinoplastika Lož leto za letom izvaja nekatere koncerte, ki so tako postali že tradicionalni. Tak je tudi koncert, ki smo ga v sodelovanju z OŠ Grahovo in Občino Cerknica pripravili 9. 2. 2008 v telovadnici OŠ Grahovo. Pravzaprav je šlo za ponovitev našega zadnjega novoletnega koncerta. Godbeniki smo namreč sklenili, da se s skladbami, ki smo jih intenzivno vadili preteklo jesen, predstavimo tudi drugod. Tako smo poslušalcem iz Grahovega in bližnje okolice priredili kakovosten koncert, z okusno izbranimi skladbami, ki so tudi tu naletele na izjemen sprejem.

Sodeč po odzivih, sta poslušalce še posebej navdušili narodnozabavni skladbi Kraljestvo naše sreče in Kjer lastovke gnezdijo. Ti skladbi je z nami na diatonični harmoniki zaigral gost koncerta Simon GOLOBIČ. Simon je prvovrsten harmonikar, doma iz Semiča v Beli krajini. Njegovo prvo srečanje s klavirsko harmoniko je bilo pri 7 letih, ko se je vpisal v glasbeno šolo Semič. A veselje do preigravanja klasične glasbe je ugasnilo, ko se je srečal z diatonično harmoniko in z mentorjem g. Pavletom MALNARIČEM. Takrat je začel preigravati Slakove viže, kasneje pa tudi zahtevnejše skladbe Franca MIHELIČA in ansambla bratov Avsenik. Po končani srednji šoli je svoje glasbeno znanje utrjeval z izkušnjami in z nastopi v Akademski folklorni skupini France Marolt v Ljubljani, katere član je še danes. Zadnje leto se ob študiju gradbeništva preizkuša tudi kot harmonikar v ansamblu Vasovalci. Simon pa je tudi vnet zbiratelj starih vinilnih plošč z narodnozabavno glasbo.

Koncert pa sta zaznamovala še dva solista. Prvi je bil Gašper ŠTEFANČIČ, ki je z orkestrom zaigral Adamičevo skladbo Rezervistova uspavanka. Tudi Gašper je nedvomno odličen trobentač. Z igranjem je začel v Nižji glasbeni šoli v Starem trgu pri učitelju Miroslavu MATIĆU, kasneje pa se je igranja učil pri Tadeju JERMANU. Po končani nižji glasbeni šoli se je vpisal na Srednjo glasbeno gimnazijo v Kopru in jo uspešno zaključil pri prof. Mateju Rihterju. Leta 2003 se je s trobilnim kvartetom udeležili tekmovanja TEMSIG, kjer so osvojili 2. mesto in zlato priznanje na regijskem ter 3. mesto in srebrno priznanje na državnem tekmovanju. Drugi solist pa je bil Matjaž ŽNIDARŠIČ, ki je ob spremljavi orkestra zapel pesmi Pegasto dekle in Mary Ann. Matjaž ŽNIDARŠIČ je član Pihalnega orkestra polnih 28 let. Tudi on se je igranja na trobento učil pri učitelju Miroslavu Matiču, kasneje pa se je sam naučil še igranja pozavne. Kot pevec je nastopal s Primorskim akademskim zborom Vinko Vodo pivec, Komornim zborom Rakek, danes pa je član Pevskega društva Slavček Loška dolina. S pihalnim orkestrom je večkrat nastopil kot vokalni solist in v duetu.

Posebnost tega koncerta je bila še ta, da ga je povezoval član Janez POJE. Ker je koncert praktično sovpadel s slovenskim kulturnim praznikom, je Janez v svojem nagovoru to tudi izkoristil. Tako je v svoje izvajanje spretno vtkal Prešernove misli, pomen kulture in kulturnega v današnjem času. Med drugim je poudaril, da nam tega ob današnjem hitrem življenjskem tempu kronično primanjkuje.

Istočasno oziroma naslednji dan pa so po Sloveniji potekala regijska tekmovanja TEMSIG – tekmovanja mladih slovenskih glasbenikov. Teh tekmovanj sta se udeležila naša člana, Primož ŠTEFANČIČ in njegova sestra, Anemarija ŠTEFANČIČ. Oba sta na tekmovanjih dosegla izjemen uspeh, na kar smo v orkestru posebej ponosni. Primož je s 95,33 točkami osvojil zlato plaketo in zasedel prvo mesto v svoji kategoriji. Prejel je tudi posebno nagrado za najboljšo izvedbo obvezne skladbe. Anemarija pa je na tekmovanju dosegla 95.66 točk in tako prejela zlato priznanje in priznanje za najvišje število točk. Primožev učitelj je Tadej JERMAN, korepetitor pa Tadej PODOBNIK. Anemarijina učiteljica pa je Nina KOMPARE VOLASKO, korepetitorka pa Danijela MASLIUK.

Vsem iskreno čestitamo!

arhiv: Pihalni orkester

arhiv: Pihalni orkester

Franc Nelec

Delovanje društva upokojencev v letu 2007

Društvo upokojencev Loška dolina je 9. februarja imelo redni občni zbor, na katerem smo sprejeli poročilo o izvajanju programa, blagajniško poročilo in finančni načrt za leto 2008. Program je bil v celoti izveden, zato delovanje društva v letu 2007 lahko ocenimo kot uspešno. Program društva izvajajo posamezne sekcije.

V januarju 2008 je bilo v društvo včlanjenih 795 upokojencev, od tega 33 iz Gornjega Jezera, Laz in Bloške Police.

Po podatku Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bilo 31. 12. 2007 v občini Loška dolina 1008 vseh upokojencev, kar pomeni, da jih je 76 % včlanjenih v društvo. Upokojenci predstavljajo 26 % prebivalstva občine.

V društvu je 528 žensk in 267 moških, povprečna starost žensk je 69 let in 10 mesecev, moških 70 let in 7 mesecev.

Mlajših članov, starih do 65 let, je **248**, od 65 do 70 let jih je **171**, od 70 do 75 let **161**, od 75 do 80 let je starih **120** članov, od 80 do 85 let **64**, od 85 do 90 let **21** članov in nad 90 let je starih **10** članov. Od tega 8 žensk, najstarejši je dopolnil 97 let.

Članov, ki plačujejo samopomoč, je 208, od tega 147 žensk in 61 moških.

Članice, ki delujejo v sekciji za izvajanje humanitarnih in dobrodelnih dejavnosti, skrbijo, predvsem za starejše člane in člane, ki so v domovih starejših občanov. Svoje poslanstvo izpolnjujejo s tem, da jih večkrat obiščejo. Za novo leto in osebne praznike pa jim izkažejo pozornost s čestitkami in manjšimi darili. Obisk in darilo, čeprav skromno, jim veliko pomeni predvsem zato, ker občutijo, da jih člani društva nismo pozabili.

V domovih starejših občanov je trenutno 33 naših upokojencev, največ v Cerknici (16), v Postojni 6 in Vrhniki 3, Ponikve 2, v ostalih domovih po eden.

Naši člani in članice tekmujejo v balinanju, pikadu, kegljanju in šahu. Najuspešnejši so balinarji. Na prvenstvu Notranjske so dosegli prvo mesto, na državnem prvenstvu pa odlično 2. mesto. Tudi ženska ekipa je uspešna. Na turnirju Notranjske sta naši ženski ekipi osvojili 2. in 3. mesto.

Na rekreativnem področju so najbolj aktivni pohodniki. V skupini je 40 članov. Povprečno se pohoda udeleži 21 pohodnikov. V celem letu je bilo 56 pohodov, prehodili pa so 700 km. Organizirali so tudi lep in poučen izlet v Belo krajino.

V preteklem letu smo imeli izlete v Rezijo in Beneško Slovenijo, Benetke, Litijo, kjer je bilo tradicionalno srečanje društev iz Litije, Loške doline in Lesc (3L). Izletov se je skupaj udeležilo 200 članov. Organizirano je bilo kopanje v toplicah. Na Muljavi smo obiskali gledališče na prostem. Pri snežniškem gradu je bilo tradicionalno srečanje upokojencev Notranjske. Izvedli smo tudi tradicionalni pohod na Snežnik.

Pevski zbor JASNA pri društvu upokojencev je imel kar 12 nastopov, s katerimi smo zapolnili potrebe v društvu in na območju občine. Z enim nastopom pa so polepšale dan v domu starejših občanov v Cerknici.

V letošnjem letu naj bi začela delovati sekcija za organizacijo okroglih miz, predavanj, seminarjev in razstav. V društvu menimo, da je potrebno to sekcijo poživiti še posebno zato, ker se v zadnjih letih upokojenci počutimo zapostavljene in potisnjene na rob družbenega dogajanja. Kaže, da nas hoče politika strpati v nekakšen geto, kjer bi brezskrbno »čužili«, bali naj bi se le »matilde«.

Upokojenci še kako spremljajmo družbeno in politično dogajanje v domačem kraju in širše ter hočemo kot zainteresirana javnost pri reševanju splošnih, javnih problemov tudi aktivno sodelovati. Upokojenci navsezadnje predstavljamo 26 % prebivalstva občine, imamo izkušnje, zato znamo ločiti vsebinske probleme od dnevnih političnih puhlic.

Pogovor ob okrogli mizi pomeni odkrit pogovor med enakopravnimi udeleženci o določenem javnem problemu, kjer so prisotni tudi mediji. Taki splošni problemi oz. vprašanja v Loški dolini bi bili npr. gradnja trgovskega centra, stanovanjska gradnja, gradnja doma za starejše občane, prostorski načrt občine, koncesija in trženje kompleksa Gradu Snežnik itd.

Marko Žnidaršič, ki vodi to sekcijo, je za organizacijo pogovora ob okrogli mizi na temo gradnje trgovskega centra že imel pogovore na Občini, tako da je stvar v teku.

Ali bomo pri izvajanju te naloge uspešni, ne vemo, vendar je vredno poizkusiti in vztrajati. Občani želijo trgovski center in ni nam jasno, zakaj v dolini takega centra ni, čeprav na Lož gravitira caa 7000 ljudi. Že občanov Loške doline skupaj z Bloško Polico in Gornjim Jezerom je 4000. Bločani, ki jih je 1700, bi bili že v trgovskem centru v Ložu, ko pridejo sedaj komaj v Grahovo. Za Potočane, ki jih je 2000, velja enako, potem je tu še Prezid. Normativ za tak center je, kot pravijo, vsaj 5000 ljudi. Zavedati se moramo, da Loška dolina nima posebne prednosti, ne glede lokacije ne število prebivalstva. Odgovorni in vsi občani si bomo morali bolj prizadevati, da bomo v naš kraj privabili investitorje. Trgovski center in tudi druga sodobna infrastruktura je za današnji čas nujna, posebno za mlado generacijo, sicer bodo mladi še naprej odhajali v bolj sodobno urejene centre.

V preteklem letu smo nekoliko posodobili naše delo. Kupili smo prepotrebni fotokopirni stroj in računalniški program, ki je prirejen za vodenje evidenc in poslovanje v društvih upokojencev. Tako bomo poenostavili poslovanje in vodenje evidenc, ki bodo poslej bolj ažurne in točne.

Ob tej priliki bi se rad zahvalil sponzorjema Kovinoplastiki Lož in Občini Loška dolina, ki sta z dotacijami pripomogli, da smo lahko realizirali program v celoti.

Zahvala gre tudi vsem poverjenicam in prostovoljkam za zavzeto in dobro opravljeno delo, enako tudi vodjem sekcij in ostalim, ki smo zadolženi za izvajanje programa.

koordinator: Anica Mulec

Projekt »Starejši za večjo kakovost življenja doma«

Splošno se prebivalstvo v Evropi in tudi Sloveniji zelo hitro stara. S tem je vse več bolnih.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Slovenska filantropija in Zveza društev upokojencev Slovenije vodijo skupen projekt »Starejši za večjo kakovost življenja doma.«

Projekt poteka na pobudo in z delnim financiranjem Slovenske filantropije – združenja za prostovoljstvo.

Društvo upokojencev Loška dolina je v letu 2006 vstopila v projekt »Starejši za večjo kakovost doma«.

V letu 2006 smo obiskali vse upokojence stare nad 69 let, in sicer 560, anketirali pa smo jih 461. Podatke smo računalniško obdelali, nato pa njihove potrebe po pomoči na domu sproti dopolnjevali.

V letu 2007 smo ponovno obiskali 534 upokojencev, na novo pa smo jih anketirali 38, ki so letos dopolnili 69 let.

Med starejšimi je projekt naletel na odobravanje in so nas zelo lepo sprejeli. Komaj 10 % občanov si želi dodatne pomoči. Za pomoč se predvsem zanašajo na svoje otroke, sorodnike in sosede.

Na vprašanje, ali se počutite osamljene, jih je 34 % odgovorilo, da včasih, 8 % pogosto in 58 % nikoli.

Na vprašanje, ali se počutite zdravega, jih je 12 % odgovorilo z da, slabšega zdravja jih je 39 % in 49 % jih nima težav z zdravjem.

Za rešitev zahtevnejših primerov prosim socialno službo, da jih obišče in nudi storitev prve socialne pomoči. V letošnjem letu smo poslali 17 prošenj in vse so ugodno rešili.

Večkrat na mesec tudi obiščem upokojence, ki so zelo bolni in nimajo nikogar, ki bi skrbel zanje.

V svoji okolici bi si največ občanov želelo dom za starejše in kakšno veliko trgovino, npr. Spar, Tuš …

Mislim, da smo do sedaj naredili veliko humanitarno delo in se bomo potrudili tudi v bodoče.

Jaka Matičič – Pojoči jelen

NINJA NE KLONE ali zimovanje snežniške čete

Skavtsko zimovanje

Tiho, mrzlo jutro. Nad vršaci dreves sovražno buči veter s severa. Poleg dreves ob poti stojijo štiri pogumne ninje in čakajo na nove kandidate, ki so se prostovoljno javili za boj proti zlu. Mraz jim vedno bolj reže skozi kožo do kosti, nakar se iz leve strani po poti pripelje železna kočija in iz nje skoči novinec s svojim zvestim prijateljem – bojno palico. Lahkotno stopa proti njim, pod njegovimi nogami se sliši rezki zvok kamenja, ko pride do njih jih pozdravi. Za njim iz iste strani po temačni poti, hitro kot veter pride še devet ostalih, ki bi radi bili ninje. Na skrivnem prostoru, kjer so bili zmenjeni, počakajo še malo, nato pa vrhovni ninja mojster izvede bojni krik, s katerim jih pozove naj stopijo na nevarno pot proti njihovemu doju, kjer se bodo učili in urili.

Tako se je začelo letošnje zimovanje snežniške čete, ki se je odvijalo na Babnem Polju od petka, 22. 2., do nedelje, 24. 2. Tema zimovanja so bile ninje želve iz mladim znane risane serije TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES. Namen zimovanja je bil naučiti mlade nadobudneže znanj, ki jim v današnjem življenju še kako prav pridejo, saj se jih ne učijo v šoli. Ta znanja so bila različna kot na primer: šivanje (za zašitje raztrganih gat), boj s palico, peka pice, pomoč sovrstnikom in drugim ljudem, tudi če se obrnejo proti nam ipd.
Štirje ninja mojstri so v doju dobivali sporočila od senseia, podgane, ki jim je naročal, kakšnega urjenja morajo biti mladi ninje deležni ter kakšne osebnostne zidove morajo znati podreti. Mladim ninjam vsekakor ni bilo lahko, saj so morali pretrpeti mrzle noči, vroče dneve, nevarnosti, fizični in psihični napor ter druge muke. Ko so vso bolečino potlačili, ves napor odmislili in se tako z dušo kot s telesom pripravili na boj za pravico, so prejeli črn pas in najvišji naziv med ninjami poleg senseia – ninja mojster.
Po končanem zimovanju v nedeljo, so prišli še starši, ki so se jih mladi ninje prav gotovo zelo razveselili, saj je ob razbitih členkih, umazanih cunjah, samostojni kuhi, pomivanju posode z mrzlo vodo in zaspanih očeh le mamina nežna roka tista, ki nudi oporo, in očetov nasmejani obraz, ki daje navdih za vsak naslednji dan.

Lep pozdrav do naslednjič!
Vsem skavtom pa: Bodite pripravljeni!

Ninja Ambrož

Zimsko sončenje

Kočevix in Galci

»Bežimo, Rimljani so pred vrati!«
»Ne, ne, saj to so samo naši Galci«
»A, si prepričan?«
»Seveda, kar vprašaj jih. Vsi imajo galska imena.«

Tako se je začelo letošnje zimovanje naših volčičev v Kočevski Reki. Tja smo šli še z volčiči iz Ribnice in skupaj preživeli lep konec tedna od 22. do 24. februarja.
Ko smo preverili imena, smo se podali v našo trdnjavo pri cerkvi. Prišli so namreč, naštel bom samo te z našega konca, Evix, Markix, Tristanix in Urbanix. Ostale negalce (beri starše) pa smo nagnali domov. Sprejeli smo jih odrasli volkovi, pravzaprav Galci: Petrix, Gregix, Janezix od naših ter Helenix, Rokix, Peterix, Anžix, Anjix in Jurix iz Ribnice. Takoj smo se lotili dela. Uredili smo si ležišča in se podali novim dogodivščinam naproti. Edina težava so bili Rimljani, ki so nas ogrožali. A imeli

smo še nekaj požirkov čudežnega napoja. Za en napad bi bilo dovolj. Pa potem? Zvečer smo se dodobra spoznali. Tudi Čarodejix se je vrnil z zdravilnimi zelišči, ki jih je popoldne nabiral. Obljubil nam je, da drugi dan zvari čudežni napoj. Zvečer se mirno odpravimo spat. Ta veliki Galci smo branili napoj, mladi pa so mirno zaspali. A ponoči so se prikradli Rimljani. Vzeli so nam napoj, odvedli Čarodejixa in nas močno prestrašili. Ni nam ostalo drugega, kot da se do konca prebudimo. Oblekli smo se in skušali ujeti te grozne Rimljane. A ostal nam je samo poziv k bojevanju za naslednji dan. Ostalo nam je le malo napoja, ki ga je Čarodejix pustil ob vodi. Kaj smo hoteli? Vrnili smo se in hitro zaspali, da bi imeli drug dan dovolj moči.

Naslednji dan nas je pričakal v vsej svoji lepoti. Nekaj telovadbe in že smo se znašli sredi delavnic. Za boj potrebujemo opravo. Naredili smo si obleke, ščite in tudi orožje, kopja in papirne bombice. »Upamo, da premagamo Rimljane,« se je gotovo podilo po vseh glavah. A kako težka je bila preizkušanja pred nami, nihče ni vedel.

Popoldne se je preizkušnja začela. Po dolgi, težki in negotovi poti, kjer je bilo treba premagati marsikatero oviro, smo prišli do našega Čarodejixa in premagali Rimljane. Končno, sedaj bomo imeli dovolj čarobnega napoja. Pa še nebo se je v tem trenutku povsem rdeče obarvalo.

Zvečer pa nas je čakala prava Galska pojedina. »Kaj pa Galci pravzaprav jedo?« »Seveda, polento s kečapom, pa polento z majonezo in …« »Ne! …« Obrazi so se kar povesili. A prišla je tudi glavna jed. Pečene kokoške s kečapom, majonezo, kumaricami, bučkami, rdečo peso in vsemi ostalimi dobrotami. Za povrh smo dobili še sadno solato in seveda, dobršno porcijo čarobnega napoja. Prava zelena stvaritev našega zeliščarja Čarodejixa.

Zadnji dan je bila nedelja. Nismo pozabili na našega prijatelja Jezusa in smo se udeležili maše v župnijski cerkvi, ki je povsem nova, saj so v teh krajih po drugi svetovni vojni vse cerkve podrli. Ko smo vse pospravili, so se že prikazali negalci (naši starši), ki so bili z nami že ob prihodu. Škoda, pa tako lepo smo se imeli, navezali smo nova prijateljstva, predvsem smo pa zelo uživali. Upam, da se kaj takega še kdaj ponovi. Polni novih izkušenj, obogateni z novimi prijateljstvi smo se vrnili v svoj vsakdan.

Janezix, sedaj pa zopet Balu

Ste že kdaj pomislili, koliko podrtih dreves je potrebno v življenju 1 človeka, da se lahko izobražuje, bere, sporoča? Skavti iz stega Jamskega medveda (Loške doline 1) želimo ohraniti drevesa pri življenju, zato pripravljamo veliko akcijo zbiranja starega papirja:

MEDVED REŠUJE SVOJ GOZD

Steg Jamskega medveda

Velikokrat nam je koš za ločene odpadke predaleč, zato časopisi in revije pristanejo v navadnem smetnjaku. Da pa temu ne bo tako, bomo šli skavti po vaših domovih in vas osvobodili starega papirja. Prosimo vas samo, da star papir postavite pred vhodna vrata (na dvorišče, pred blok).

Akcija bo potekala po vaseh v Loški dolini po naslednjem razporedu:

- Petek, 18. april od 15 h–20 h: Markovec, Viševek, Pudob, Iga vas, Šmarata, Kozarišče, Podgora, Vrh, Babna Polica, Knežja Njiva, Vrhnika.
- Sobota, 19. april od 8 h–14 h: Sv. Ana, Podlož, Lož, Stari trg, Dane, Škrilje, Podcerkev, Nadlesk, Dolenje Poljane, Babno Polje.

Kontejner za papir bo stal na parkirišču pri cerkvi v Starem trgu.

Za vsa morebitna vprašanja smo dosegljivi na tel. št. 031 530 416 (Jaka).

Silvestrski pohod

Kljub hladnemu vremenu smo se podali na silvestrski pohod na Gornje Poljane.

Nekateri člani ŠD Planjava smo se pohoda udeležili že večkrat zapored. Pohod je postal tradicionalen. Zabave, smeha, jedače in pijače tudi tokrat ni manjkalo. Ponagajala nam je le megla, ki ni dopuščala, da bi videli, kaj se dogaja v dolini. Zaradi slabe vidljivosti smo videli le najvišje rakete, ki so letele visoko v zrak. Tudi sami smo poskrbeli za ognjemet. Veseli smo, ker nas je na pohodu vsako leto več.
Tudi na zadnji dan v letu smo naredili nekaj za lastno dobro počutje.

A. Bajec

Ambrožev večer

V soboto, 8. 12. 2007, je ČD Loška dolina s pomočjo sponzorjev organiziralo Ambrožev večer. To je bil že tretji Ambrožev ples, ki ga je organiziralo društvo. Namen tega večera je druženje in pogovor o čebelarjenju ter o uspehih le-tega v pretekli sezoni. Sveti Ambrož je zavetnik čebelarjev in po njem je ples dobil ime.

Čebelarji smo se zbrali ob 18. uri. Imeli smo organiziran srečelov, pri katerem so bile dobitne vse srečke, katerih darila je prispevalo 25 sponzorjev iz Loške doline in okolice. Ob tej priložnosti se jim naše društvo iskreno zahvaljuje. Člani so bili zadovoljni in veseli. Peli smo Čebelarsko himno, ki jo je napisala tajnica društva Jasna Lekan, na harmoniko pa spremljal član Stane Palčič, in uživali v družabnih igrah, ki so se vrstile skozi ves večer. Te je vodila gospa Malka Kandare. K še boljšemu razpoloženju sta prispevala Stanislav Truden in Darko Ožbolt s svojima inštrumentoma ...

Izbrali smo tudi Naj čebelarja, ta je postal gospod Silvo Šega, in Naj čebelarko, ta naslov pa si je pridobila gospa Ivanka Kovač.
Večer se je končal v veselem razpoloženju z obljubo, da se prihodnje leto spet srečamo.

NAJ MEDI!

Tajnica ČD Loška dolina
V. Jasna Lekan

Berni Godeša

Razgovor s povodom

PREZID – »Situacija med vladama Republike Slovenije in Republike Hrvaške absolutno negativno vpliva na življenje Slovencev na področju Gorskega Kotarja, ki delajo v Sloveniji in Hrvaški«, je na organiziranem sprejemu pri predsedniku Republike Slovenije Danilu Türku rekel Bernard Godeša, predsednik nedavno ustanovljenega društva »Slovensko kulturno društvo Gorski Kotar« s sedežem v Prezidu. »Ob tej priložnosti sem predsedniku Türku in njegovi svetovalki za politična vprašanja gospe Magdaleni Tovornik orisal celotno problematiko življenja na obmejnem prostoru obeh držav kot tudi probleme, ki težijo domače prebivalstvo.«

Udeleženci srečanja s predsednikom Slovenije Danilom Türkom

Po povratku iz Ljubljane nam je v pogovoru gospod Godeša dejal sledeče: »Organizirano srečanje je bilo priložnost, da predsednika seznanimo s problemi, s katerimi se srečujemo vsakodnevno. Rekel sem, da prihajam iz sredine, kjer ima večina prebivalstva slovenske korenine. Velik del je zaposlen v Sloveniji. Na nek način je zanimivo, da se večina njih ne čuti Slovencev, nekatere je celo sram biti Slovenec, tudi v družbi. Z druge strani pa se hrvaški patriotski naboj precej čuti na tem področju. Kot radikal sem o tem govoril odprto, ker je zame kultura način polnega življenja in dandanes nam je ta polnost prikrajšana. Evidentno je bilo, da niti predsednik niti njegov kabinet ne ve ali pa so nezadostno seznanjeni s specifičnimi problemi nas Slovencev v obmejnih krajih izmed dveh držav. Dogovorjeno je, da bom v stalnem kontaktu z ga. Tovornik, medtem ko se bo predsednikov kabinet »pozabaval« z rešitvijo tega problema zatem, ko jim predstavimo nekoliko predlogov, rešitev.«

Kakšno je stališče vašega društva do navedeno problematike?

»Rekel bi, da se v Slovenskem kulturnem društvu Gorski Kotar v prvi fazi ne bomo ukvarjali z organiziranjem kulturnih manifestacij, ki bi bazirale na slovenstvu. Skozi razgovore s pripadniki slovenskega naroda, ki živijo na področju Grada Čabra sem jasno lahko opazil, da se politika državnih vrhov na njih jasno odraža, posebno v negativnem smislu, ter da se postavlja vprašanje, kako to popraviti. Naše društvo bo izhodiščno delovalo na ta način, da pokažemo humano lice in poskušamo pomagati pri pridobivanju različnih dokumentov pri reguliranja statusa, torej tam, kjer ima posameznik določene probleme. Na ta način bi po mojem osebnem mišljenju osvetlili pozitivno sliko Slovenije. Razumljivo je, da nesoglasja vrhov močno otežujejo naše delovanje, mečejo slabo sliko na um posameznika, na razum državnika. Moramo razumeti, da množica reagira po svoje in v veliki večini negativno, nehumano proti sosedu, ker je tako že izhodiščno mišljenje. Balastno blebetanje je, lahko rečem, negativna lastnost človeka ali celo greh. Zamejci, posebej na hrvaškem, pa to občutimo na svoji koži. Pri vladanju gre za vse, tudi za nas, mar ne?

Berni Godeša v pogovoru z ga. Tovornikovo

Osebno mnenje: parlamentarnost je pripeljala do te mere demokracije, da si upam reči, da je to že blaga oblika anarhije. Regulacija demokracije vodilnih ljudi je nujno potrebna.

Predlog: postaviti protiutež v kabinet predsednika RS nasproti kabinetu predsednika vlade: na radikalen način reagirati, ko se zadeve brezumno zapletajo in ustvarjajo neumne dialoge ali celo monologe. Absolutna baza protiuteži bi bila humana, prijateljska, vendar dovolj radikalna. Na ta način bi dali nam, množici, vedeti, da jim ni vseeno in da je aktivnost končno premagala pasivnost kabineta predsednika RS. Ljudje bi počasi začeli volišča obiskovati v manjšem številu, pokvarjena poslanska sredina bi se začela redčiti, denarja za kampanje bi bilo manj in že na ta način bi se začela dogajati denarna kalibracija – kanaliziranje državnega denarja za druge, bolj potrebne namene. In na koncu bodo ljudje, množica, za katere pa tudi gre, ponosni na to, da so Slovenci v RS in izven nje.
Zavedajoč se nastale problematike in negativnih pojavov se osebno počutim sposoben izpeljati začrtano delo. Moja želja je, da dialog z državnim vrhom Slovenije in z določenimi institucijama vzpostavim čim prej, da se ne bi za zdaj priprta vrata, zaprla.«

Milena Ožbolt

Gostovanje pevskega zbora iz Loške doline pri Slovencih na Reki

Pisal se je 15. marec 2008, ko so se pevke ženskega pevskega zbora Jasna pri Društvu upokojencev Loška dolina odpravile na svoj prvi nastop čez mejo na hrvaško Reko k Slovencem, ki se združujejo v KPD Bazovica in s kulturniki Loške doline že vrsto let dobro sodelujejo.

Že okoli 10.00 dopoldne smo se malo nad Reko – ki jo ima naša generacija v spominu predvsem kot prometni zamašek na poti na dopust – sestale s predstavnicama KPD Bazovica gospodično Marjano in njeno mamico gospo Metko Košuta. Obe sta – kajpada

– naše gore list, doma iz Starega trga. Tudi zato je bilo že snidenje nabito s čustvi, saj smo takorekoč prišli k svojim ...

Program je obetal obisk nekaterih reških znamenitosti, nato pa večerni koncert in povratek domov. Izkazalo pa se je, da so nam gostitelji pripravili dan, ki ga ni mogoče kar tako pozabiti, če sploh kdaj. Znašli smo se v mestu, katerega prvi znani prebivalci oziroma oblastniki so bili Liburni, sledili so Rimljani, Frankopani, Habsburžani, Madžari, Italijani, pa stara in nova Jugoslavija in zdaj Hrvaška. Reka je bila že izza rajnke Avstrije in še prej privlačen kraj za trgovanje, službo ali pobožnosti tudi za ljudi iz Loške doline, zadnja desetletja pa se nam jo nekoliko odtujila.

Najprej smo obiskali **najstarejšo Marijino cerkev na Hrvaškem**, hrvaški Nazaret, kjer se že več kot 700 let zbirajo verniki, da bi obnovili ali poglobili svojo vero, že nad 550 let pa so tu naseljeni tudi nasledniki sv. Frančiška Asiškega, bratje frančiškani. Legenda pripoveduje, da so na **Trsatu** počivali angeli, ko so nesli Marijino hišo iz Nazareta v Rimski Loreto. Svetišče Trsatske Gospe, kraljice Jadrana, združuje prebivalce Hrvaške, Slovenije in Italije kot kraj priprošnje, zahvale in turističnih ciljev. Leta 2003 je Trsat obiskal tudi papež Janez Pavel II., ki je molil pred kipom Milostne matere božje v glavnem oltarju bazilike.

V 13. stoletju naj bi F. Asiški na poti v Sirijo doživel brodolom in prenočeval na trsatski ravnici ter že takrat imel vizijo prenosa nazaretske hišice, ki se je zgodil nekaj desetletij pozneje. Na mestu, kjer naj bi kak mesec stala sveta hišica, je krški knez Nikola I. postavil kapelo, 1367 pa je papež Urban hrvaškim romarjem podaril čudodelno podobo Matere božje, ki naj bi jo naslikal sam sveti Luka in jo še danes vidimo v glavnem oltarju cerkve. Leta 1431 so trsatski frančiškani od Martina Frankopana dobili v dar zemljišče, še isto leto pa je isti plemenitaš zgradil tudi cerkev in **samostan** na Trsatu. V 16. stoletju so zgradili znamenitih 560 **trsatskih stopnic**, imenovanih po Petru Kružiću, ki vodijo od morja do cerkve, ki stoji 135 m više. V tistem stoletju so na Trsat prinesli tudi kip Slunjske Gospe, ki danes stoji v **kapeli zaobljubnih darov.**

Trsat je skozi čas doživljal dozidave, prezidave in tudi požare ter vse do danes močno vplival na razvoj dežele, v kateri stoji. Slovenci so vedno radi romali na Trsat in med mnogimi znanimi imeni, ki so delovali tam, najdemo v 17. stol. tudi **Mihaela Kumarja**, poznejšega ljubljanskega pomožnega škofa, ki je obnovljenemu samostanu na Trsatu prizidal dve krili.

Trsatska cerkev je zanimiva tudi zato, ker ima dve ladji, namesto ene ali treh kot večina cerkva.

V kapeli zaobljubnih darov najdemo množico umetniških in amaterskih slik, maket ladij in raznih ročnih del, ki so jih darovali uslišani ali rešeni verniki, v **galeriji** na hodnikih samostana, ki je že sam po sebi s svojo starodavno arhitekturo pomirjajoč in k tihemu premišljevanju vabeč prostor, pa je razstavljenih na desetine slik raznih stilov in avtorjev, večinoma seveda z nabožnimi vsebinami. Osupljivo doživetje je tudi obisk trsatske **zakladnice**, kjer hranijo dragocenosti, ki so jih skozi zgodovino darovali cerkvi razni veljaki predvsem pa nepregledna množica povsem anonimnih vernikov.

Naslednji naš cilj je bil **Trsatski grad**, ki stoji na mestu poznoantične utrdbe. Ta je bila sestavni del verige utrdb ob reki Rječini, ki so branile Rimsko cesarstvo pred vpadi barbarov. V srednjem veku so imeli grad v lasti Frankopani, nato so ga zavojevali Mlječani in tudi Turki, v 16. stol. pa je bil ponovno utrjen in moderniziran, a so ga po potresu 1750 opustili. V prvi polovici 19. stol. ga je kupil avstrijski feldmaršal grof Laval Nugent iz Westmeatha, po poreklu Irec, in ga popravil ter uredil v njem svojo zbirko lastnih in kupljenih izkopanin, postavil pa je tudi mavzolej svoje družine. Danes je grad predvsem razgledna točka nad osupljivo pokrajino s klisuro Rječine pod njim ter prizorišče kulturnih prireditev – koncertov, razstav, modnih revij, literarnih večerov, gledaliških predstav itd.

Po razkošnem razgledovanju na sotesko Rječine, staro mestno jedro Reke, pristanišče, Sušak in Opatijo z Učko ter Krk in Cres smo se spustili v **srce mesta** in se srečali s starimi palačami, ki pričajo o nekdanjem pomenu in bogastvu Reke ter si ogledali njene nove in stare znamenitosti: korzo, spomenika – most padlim

v zadnji vojni, spomenik reškim mlekaricam, palačo gledališča Ivana Zajca, cerkev Marijinega vnebovzetja z nekoliko nagnjenim samostojnim zvonikom, ostanke rimskih gradenj in tistega, kar danes stoji nad njimi, mestni stolp, palačo Ploech in še kaj, celo kozmetični salon Janice Kostelić, nekdanje hrvaške smučarske šampionke.

Reka se nam je odkrila kot lepo in prijazno mesto, ki po vojnem razsulu spet počasi postaja svetovljansko in veliko pričakuje predvsem od turizma, saj industrijo ter pristanišče počasi selijo drugam, kraj pa dobiva urejeno in privlačno podobo, ki mu celo zelenjavni vrtički stanovalcev sušačkih stolpnic na robu mesta prav nič ne škodijo.

Veliko nam je pomenilo, da so naše nadvse pozorne gostiteljice priskrbele tudi odlično **slovensko govorečo vodičko** po Reki, izjemno razgledano in prijazno gospo, ki nam je vestno razkazala svoje mesto. Tako smo se na tem obisku počutili res iskreno dobrodošli ...

foto: Joža Šumrada

Za predane vrtnarske dušice med nami je bil višek dneva ogled **parka Andžolina** ob cerkvi svetega Jakoba v Opatiji, kjer se kar ni bilo mogoče dovolj nagledati bujnega sredozemskega rastlinja, katerega krona je nasad kamelij, ki so bile prav tedaj v najlepšem cvetju. Zelenje in blaga klima sta ves čas po malem vzbujala apetite po vsaj kratkih zimskih počitnicah v tem koncu ... Sledilo je okusno kosilo v restavraciji ob morju, kjer se je okrepilo in odpočilo telo – in je že bil tu čas za priprave na koncert. Zdaj gre zares, treba bo pokazati, da smo vredne tolikšnega truda ...

V **Slovenskem domu** na Reki so nas pod večer prisrčno sprejeli in ves čas prav kraljevsko gostili. Niti malo si nismo predstavljale – vsaj tiste, ki poprej nismo imele stikov z njo – da slovenska skupnost na Reki tako dobro in učinkovito deluje. Društvo, ki obstaja že 60 let (ustanovila ga je Zora Avsec, če se prav spomnim) ima številne dejavnosti: od pevskega zbora do gledališke skupine in dodatnega pouka slovenščine za otroke ter planinske sekcije in vsebinsko bogatega mesečnika z imenom Kažipot. V lepi vili sredi čudovitega mediteranskega vrta se tudi skoraj vsak konec tedna kaj posebnega dogaja, obiskujejo jih člani sorodnih društev, umetniki in politiki; pri njih sta bila tudi naša predsednika Kučan in Türk. KPD Bazovica je zagotovo eno najbolj delovnih in uspešnih društev Slovencev v zamejstvu.

arhiv: Joža Šumrada

Koncert v polni dvorani Slovenskega doma je s tremi precej zahtevnimi pesmimi začel slovenski zbor KPD Bazovica, nato je bil na vrsti ŽPZ Jasna iz Loške doline pod vodstvom ga. Jasne Lekan s programom, ki je vseboval nekaj sodobnih, v večini pa inačice starih slovenskih ljudskih pesmi, kakor jih pojemo v Loški dolini. Kantavtor in harmonikar Matija Turk je prispeval dve svoji pesmi in zbor spremljal v nekaterih točkah ter še posebej navdušil občinstvo. Tudi tista o Loški dolini, s katero je zbor začel svoj nastop, je njegovo delo.

Po tako lepem dnevu med Slovenci na Hrvaškem so se nastopajoči seveda zelo potrudili, a tudi občinstvo, ki jih je zelo toplo sprejelo, je prispevalo svoje, da so presegli sami sebe. Skupaj smo v sproščenem vzdušju ostali še pozno v noč, ko smo kramljali in prepevali ob vabljivi mizi, ki so jo pridno polnile gospe iz Slovenskega doma. Posebno ganljiva in žlahtna so bila srečanja z našimi ljudmi iz Markovca, Podloža in Starega trga, ki že dolgo živijo na Reki. Spoznali smo tudi gospo Zdenko, ki je nekdaj prepevala po Notranjskem in drugod z ansamblom Metronomi in nam je vsem naročala pozdrave za nekdanje glasbene kolege. Bo kdo od njih prebral tole?

Poslavljanje je bilo zato dolgotrajno, saj smo se poslovili trikrat ali štirikrat in spet še malo ostali ... Prizadevna tajnica KPD Bazovica Marjana Košuta in njena mamica Metka sta nas tako že zelo pozno spremili ven iz mesta in tu se je zgodba s poslavljanjem ponovila – po pravici rečeno bi ju bili najraje vzeli s seboj. Kako tudi ne, po takšnem doživetju, kot je bil naš dan s Slovenci na Reki?! Bilo je res lepo. Nepozabno. Neponovljivo.

Ampak – kako se jim bomo pa zdaj oddolžili!?

Matej Kržič

Jama Golobina na loškem polju

Jama Golobina na SZ strani loškega polja spada med vodne jame. Odvaja le del voda iz loškega proti cerkniškemu polju. Razglašena je za naravno vrednoto državnega pomena. Vhodni deli jame so udornega nastanka. Jama ima tudi umetno razširjen vhod, ki je bil narejen, da bi pospešil odtekanje poplavnih voda z loškega polja. Jamo si je mogoče ogledati ob spremstvu jamarjev.

Na loškem polju poplavi voda do največ 400 ha površin. Vzrok za poplave je velik dotok padavinskih voda na polje, kar se običajno zgodi spomladi in jeseni. Vode dotekajo na polje preko kraških izvirov (Mali in Veliki Obrh, Brežiček) in številnih bruhalnikov iz širokega zalednega območja (Racna gora, Loški Potok, Bloška planota, Babno Polje, Snežnik in Javorniki).
V času večjega deževja ponorni (požiralni) del loškega polja južno in zahodno od vasi Dane ne zmore odvesti vse vode, ki na polje priteče v kratkem času, zato začne voda zastajati in poplavljati nižje ležeče predele polja. Trajanje in obseg poplav sta odvisna izključno od količine vode, ki na polje priteče (kar je odvisno od količine in časa trajanja padavin). V spomladanskem času povečuje količino vode, ki priteče na polje, topljenje snega na Snežniku in Javornikih. V pozni jeseni k večji količini vode pripomorejo rastline (predvsem gozd), ki začenjajo fazo mirovanja in ne porabljajo več tako velike količine vode kot v času rastne sezone. Tako več padavinske vode pronica skozi zemljo in razpoke v skalah v kraške izvire na robu polja.

26. 12. 2007 je 7 članov Društva ljubiteljev Križne jame izvedlo tradicionalno čistilno akcijo v jami Golobini. Jama je vsako leto manj onesnažena s kosovnimi odpadki. Nabrali smo le štiri vreče odpadkov starejšega izvora, ki so v jamo prišli s poplavami. Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja je bila količina odpadkov v jami tako velika, da smo vsako leto z odpadki napolnili traktorsko prikolico.
Vprašljiva pa je kvaliteta vode v jami, ki je odvisna od kvalitete vode v potoku Obrhu in se stalno slabša. Strokovno izvedeni projekti čiščenja in odvajanja odpadnih voda v Loški dolini bodo morali poskrbeti, da se bo kvaliteta začela izboljševati, saj bo čista voda v prihodnje eden najpomembnejših ciljev in možnosti za preživetje. Prav tako bo pomembno spremljanje stanja voda v zaledju vodotokov Obrha in opozarjati naše višje ležeče sosede na ustrezno ravnanje z vodami. Sledenja kraških voda so pokazala, da se v Obrh stekajo tudi odpadne vode iz Babnega Polja, Loškega Potoka in Blok.

Ker je bila temperatura okolice Golobine v času pred akcijo več dni pod ledišcem, so v jami nastali ledeni kapniki.

Jezerska dvorana v Golobini

Ledeni kapniki v vhodni dvorani

Pred vhodom ob zaključku akcije

Sejem Turizem in prosti čas 2008

arhiv: TD Loška dolina

arhiv: TD Loška dolina

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je v času od 24. do 28. januarja potekala zanimiva sejemska prireditev. Združevala je kar štiri prireditve: borzo poslovnega turizma SIMEX, sejem Turizem in prosti čas, Festival kamping & karavaning ter Salon plovil. Sejem pod imenom TIP 2008 je bil le del ponudbe, ki je bila na ogled v sejemskem času.

Na stojnici, kjer smo se predstavili skupaj z Društvom ljubiteljev Križne jame, so bili prisotni tudi predstavniki Cerknice, Blok in Menišije. Z Društvom ljubiteljev Križne jame smo poskušali na najboljši možni način predstaviti turistično ponudbo Loške doline.
K sodelovanju smo pritegnili tudi nekaj ostalih ponudnikov iz naše občine.
Predstavili smo se kot del turistične ponudbe Loške doline z Babnim Poljem. Vsem, ki so izrazili željo za sodelovanje, je bila omogočena brezplačna promocija. Odzvali smo se tudi na vabilo in na glavnem odru predstavili glavne znamenitosti Loške doline z Babnim Poljem.
Priznati moram, da ni nihče pričakoval tako velikega števila obiskovalcev že na dan otvoritve sejma. Takoj zjutraj, ko so se odprla vrata sejmišča, se je že pojavilo veliko število obiskovalcev tudi na našem razstavnem prostoru. Zanimanja niso kazali le za obisk Gradu Snežnik in Križne jame, ampak so povpraševali po mirnih kotičkih na Notranjskem. Vprašanja so se preko celega dneva sukala okoli prenočišč, gostinske ponudbe in ostalih možnosti preživljanja prostega časa v Loški dolini. Priznati moram, da na tako veliko zanimanje nismo bili povsem pripravljeni. Nisem si niti predstavljal, da toliko ljudi ve za obnovitvena dela v Gradu Snežnik in Pristavi ali pa za azil Hubertus v Babnem Polju.
Presenečenje pa je bilo še večje, ko nas je z obiskom na stojnici počastil ljubljanski župan gospod Zoran Jankovič. Po ogledu naše ponudbe je z veseljem sprejel naše skromno promocijsko darilo, majico Turističnega društva Loška dolina. Ko je zapuščal naš razstavni prostor, pa se je poslovil z vzpodbudnimi besedami »Nasvidenje v Dolini«.
Ko se je sejem zaključil, smo dobili informacijo, da je sejem obiskalo kar 26.000 obiskovalcev. Na sejmu naj bi bilo izkazano veliko zanimanje za preživljanje krajših dopustov oz. vikendov v neokrnjenih področjih, z dobro kulinariko in prenočišči in nenazadnje stran od vsakodnevnega vrveža in skrbi.
Pozornost obiskovalcev sejma nam je uspelo pritegniti in naša promocija bo vsekakor prispevala k večjemu številu turistov v naših prelepih krajih.
Vsekakor pa je potrebno razmisliti o izdaji brošure oz. kataloga, v katerem bi bila predstavljena celotna turistična ponudba naših krajev.

Turistično društvo Loška dolina
Janez Komidar

arhiv: TD Loška dolina

foto: Borut Krašovec

BONTON

Naj nam obisk ne pokvari razpoloženja

Ne glede na to, ali obisk pričakujemo ali se na obisk pripravljamo, je običajno to eno prijetnejših občutenj.
Srečanje s prijatelji, znanci, sorodniki, sosedi nas ob prijetnem klepetu skoraj nezavedno napolni z novo energijo, prežeto z radostjo in sproščenostjo. Takega druženja smo ob današnjem hitrem in napetem tempu življenja še posebej potrebni.
Večkrat se zgodi, da pride kdo na obisk nepričakovano. Veselje in presenečenje je v takem primeru lahko še večje ali pa tudi ne. Morda smo imeli ravno v tistem času v načrtu nekaj drugega, celo kaj neodložljivega. Nič ni narobe, da se v takem primeru opravičimo in za obisk dogovorimo pozneje.

Danes, ko so sodobna komunikacijska sredstva, kot je telefon, mobilni telefon, GSM sporočila, elektronska pošta, tako rekoč na dosegu roke, nas prav malo stane, da se za obisk dogovorimo. Kdaj je morda dobro poklicati vsaj deset minut prej, če že ne zaradi drugega, se vsaj prepričamo, ali je oseba, ki jo želimo obiskati, sploh doma.
Sicer je od odločitve, najaviti se na obisk ali ne, največkrat odvisno od osebne presoje posameznika glede na odnos, na domačnost, ki osebe povezuje.
Danes je celo raznih nenajavljenih akviziterjev in drugih prodajalcev različnih pripomočkov od vrat do vrat manj. Nekateri, ki želijo svoje izdelke predstaviti oziroma ponuditi, se vedno pogosteje poslužujejo telefona, da se s stranko dogovorijo za dan in uro obiska, kar je za marsikoga bolj sprejemljivo.

Kako dolgo naj traja obisk?
Do nekoga, ki je v bližini, skočimo na obisk oziroma bolj na klepet morda le za par minut. Vljudnostni obisk naj ne bi trajal več kot eno uro do eno uro in pol, in to v času, ki je za obisk najbolj primeren.
Obisk iz oddaljenega kraja ima temu primerno časovno dimenzijo.

Posebne vrste obisk je obisk bolnika.
Na obisk gremo običajno takrat, ko je bolnik že na poti okrevanja, če si, se razume, bolnik obiska želi, kar ni vedno samo po sebi umevno. Zato je priporočljivo, da se glede obiska prej posvetujemo z nekom od bolnikovih bližnjih, morda tudi glede dneva in ure obiska.
Še toliko bolj je priporočljivo, da podobno ravnamo ob obisku v bolnišnici. O času in trajanju obiska bomo še toliko bolj upoštevali navodila in priporočila zdravnika in bolniškega oddelka.
Večkrat je slišati, da za bolnika v primeru obiska največ storimo, če ga znamo poslušati.

Darilo ob obisku, če se odločimo zanj, naj bo skromno, a toliko bolj prisrčno.

Kaj pa obiski raznih kulturnih prireditev, razstav, predavanj, knjižnic, cerkva, muzejev, športnih prireditev?
Nekaj vsesplošnih navodil je dobro upoštevati:
Držimo se določene ure. Pridimo vsaj pet minut pred začetkom. Preden vstopimo v zaprt prostor, izključimo prenosni telefon. Na sedež v vrsti se pomikajmo z obrazom obrnjeni proti tistemu, ki že sedi v vrsti. Uglasimo se prireditvi primerno. Ne bojmo se nastopajočih nagraditi z močnim aplavzom. Kjer je potrebna posebna zbranost in tišina, to upoštevajmo.
Morda za konec v zvezi s takšnimi in drugačnimi obiski še tale ljudska modrost: »Človek se mora po ljudeh ravnati, ne ljudje po človeku.«

Pavla Lavrič

LEKANČKOV BUTIK

JEŽKI

1/2 kg moke
1 jajce
1/2 pecilnega praška
170 g sladkorja
limonina lupina
375 g margarine
100 g mletih orehov

malo čokolade za kuhanje
kokosova moka

Iz moke, jajca, pec. praška, sladkorja, limonine lupine, margarine in orehov zamesi testo. Oblikuj ježke ter jih speci v pečici, segreti na 160 °C. Ohlajene pomoči v stopljeno čokolado in jih povaljaj v kokosovi moki. Na koncu jim naredi še oči in smrček.

Jasna V. Lekan

Foto: Jasna Lekan

Obisk poslanske skupine SDS na Notranjskem

Poslanska skupina SDS je 18. 2. 2008 obiskala Notranjsko-kraško razvojno regijo in del Osrednje slovenske razvojne regije. Obisk so poslanci pričeli v Logatcu s tiskovno konferenco, na kateri so sodelovali tudi predsedniki občinskih odborov SDS. Skupina poslancev je obiskala tudi Loško dolino.

Vodja poslanske skupine Jože Tanko je na tiskovni konferenci opozoril, da je ključni odgovor na potrebe uvedba pokrajinske zakonodaje. Kot pravi, so se vsi ostali mehanizmi pokazali za neustrezne in neučinkovite, kajti zaradi neustreznega financiranja občin so se razvojne razlike samo še povečevale.

»V letu 1995 se je uvedlo veliko število občin in ta projekt ni bil aktivno spremljan niti podprt s strani takratne politike. Glavni poudarek občinam so dale stranke sedanje koalicije«.

Prepričan je, da vsaka pokrajina zase najboljše ve, kaj potrebuje, in da bi se v pokrajini sami morali odločati, kako se razporejajo sredstva. Pri sistemu regionalizacije so, kot pravi, zaupali ljudem, »sistem želimo narediti bolj pregleden in bolj transparenten.«

Opozoril je na to, da se območje osrednje Slovenije razvija dvakrat hitrejše kot ostala območja.

»V tem mandatu želimo 15 % državnega proračuna nameniti novim pokrajinam«. S tem se bo, kot pravi, dalo pokrajinam velik del pristojnosti in odgovornosti.

Na koncu je poudaril, da se bo v stranki SDS storilo vse, da bi se do konca mandata vzpostavil pokrajinski sistem. »Upam, da bo prevladala razsodnost, kajti Slovenija potrebuje pokrajine.«

V nadaljevanju so se poslanci SDS razdelili v štiri skupine.

Poslanci PS SDS Jože Tanko, Miro Petek, Rudi Veršnik, Dimitrij Kovačič in Franc Jazbec so obisk pričeli z delovnim kosilom v gostišču Mlakar v Markovcu s predstavniki občinskih odborov Loška dolina in Bloke, kjer so jim predstavili Loško dolino.

Izpostavili so problematiko Gradu Snežnik, vprašanje, kdo ga bo po obnovi upravljal. Pojavlja se velik interes privatnega kapitala, vendar na drugi strani lokalna javnost želi večji lokalni vpliv, zato so ustanovili javni zavod za kulturo in turizem. Izpostavljeno je bilo, da z ministrstvom tečejo dogovarjanja, vendar še niso prišli do konkretnih zaključkov.

Poleg tega so izpostavili še problematiko gospodarjenja z gozdovi, cestne povezave, politiko zaposlovanja tujcev, čiščenje odpadnih voda in ostale aktualne teme.

Obisk so nadaljevali v Loški dolini, kjer so si ogledali Evropski park, ki je nastal ob začetku predsedovanja Slovenije Evropski uniji.

Ustavili so se na Gradu Snežnik. Tam so poslancem razkazali restavrirana dela. V krajšem sestanku med predstavniki Ministrstva za kulturo, zavodom za kulturo in turizem Grad Snežnik, ki ga je zastopal v. d. direktorja Matej Kržič, in Občino Loška dolina, ki jo je zastopal podžupan Zdenko Truden, so izpostavili poglede na nadaljnji razvoj grajskega kompleksa. Predstavnik kulturnega ministrstva je poudaril, da je grad skoraj obnovljen in da ga želijo dati v upravljanje nekomu, s tem pa razbremeniti državni proračun. Odprla sta se dva predloga, in sicer ali se gre v razpis ali se grad da javnemu zavodu, ki mora najti partnerja, ki ga bo pomagal vzdrževati. Lokalna skupnost je bolj naklonjena predlogu, da se grad da v upravljanje javnemu zavodu in da najdejo partnerja za pomoč pri vzdrževanju. Kot pravijo, imajo interes za upravljanje. Vsi upajo, da bo sestanek pospešil nadaljnja pogajanja med lastnikom in bodočimi upravljavci.

arhiv: SDS

V nadaljevanju jih je na Blokah sprejela podžupanja Marija Žgajnar.

Poslance je seznanila s težavami, s katerimi se srečujejo. Ena poglavitnih je nepokritost GSM in internetnega signala. Opozorila je na problem državne ceste, kot pravi, v državnem proračunu ni dovolj sredstev za obnovo cest. Izpostavila je tudi povečanje tranzitnega tovornega prometa, ki bi moral potekati po avtocesti. Poudarila je, da notranjska kot regija mora ostati.

V muzeju Jezerski Hram v Dolenji vasi pri Cerknici so se poslanci srečali s člani OO SDS Bloke, Cerknica in Loška dolina. Poslanci so nato odšli v Postojno, kjer je potekala dobrodelna nogometna tekma med poslanci in predstavniki gospodarstva.

vir: www.sds.si

Marko Gorše

arhiv: SDS

arhiv: SDS

Ali bo tudi prostorski načrt občine na cerkniškem območju

Verjetno se bodo bralci Obrha spomnili, da sem v 37., 39. in 40. številki pod naslovom Lož je mož opozarjal občinsko upravo, da nekatere točke v poglavju ocena stanja v Programu priprave strategije prostorskega razvoja in prostorskega reda občine Loška dolina ne odražajo dejanskega stanja. Najbolj škandalozno je poglavje 1.2.3. Krajina, kjer je navedeno, da občino Loška dolina sestavljajo tri območja, in sicer: cerkniško, ki zajema ves ravninski del, z Babnim Poljem, potoško območje na vzhodu in snežniško-javorniško območje na zahodu.

Županu je poleg mene tudi Društvo upokojencev, ki združuje 795 članov predlagalo, naj sporne določbe odpravi in jih nadomesti z novimi, saj se nam bodo vsi smejali, če bomo razvoj občine planirali na tujih območjih.

Med tem časom je začel veljati nov Zakon o prostorskem načrtovanju. Na podlagi tega zakona je župan sprejel Sklep o pripravi prostorskega načrta občine Loška dolina (Uradno glasilo občine št. 49 z dne 21.12. 2007). Rahlo upanje, da se bo nekaj spremenilo, mi daje 3. člen, kjer je določil, da se strokovne podlage izdelane po starem zakonu (sem spadajo tudi sporne temeljne določbe) smiselno uporabijo pri pripravi novega Občinskega prostorskega načrta ter se jih po potrebi lahko dopolni in obnovi.
Naj poudarim, da je župan pri dopolnjevanju in spreminjanju omenjenega dokumenta popolnoma samostojen, še na občinski svet ni vezan. Tako pooblastilo mu daje zakon. Lepa priložnost in če premore kaj loškega ponosa, jo bo izkoristil in sporne dele dokumenta ustrezno popravil.

O izdelavi novega občinskega prostorskega načrta piše v 42. številki Obrha tudi gospod Tomislav Žagar, kjer nazorno predstavi proceduro sprejemanja prostorskega načrta. Ugotavlja, da so pobude občanov glede nove pozidave usmerjene izven začrtanih območij stavbnih zemljišč in zato pričakuje na tem segmentu težave z državnimi soglasodajalci.

V Loški dolini ne morejo veljati enaki kriteriji za posege v prostor kot v bližini velikih mest, kjer je koncentracija ljudi, raznih služb in industrije velika, kar vse privlači investitorje. Vseh teh prednosti Loška dolina nima. Odgovorni na Občini, morajo državne soglasodajalce na ta dejstva nenehno opozarjati in na tej podlagi z njimi doseči soglasje za tak prostorski načrt, ki bo zanimiv za gradnjo in vabljiv za tuje investitorje, sicer bo razvoj Doline zamujal, mladi pa se bodo še naprej izseljevali.

Gospod Žagar v svojem članku vabi k aktivnemu sodelovanju strokovno in laično javnost in pričakuje pobude, predvsem s področja družbenega razvoja in širšega družbenega interesa. Javnosti pa ne pove, katera področja družbenega razvoja ima v mislih in kje so v osnutku plana locirana. Vedeti je treba, da le dovolj informirana javnost zagotavlja usklajen prostorski plan, zato bi bilo prav, da se že v fazi priprave plana seznani javnost tudi z bolj konkretnimi zadevami, kar bi prispevalo h kvalitetnejši razpravi in tehtnejšim predlogom v času javne razgrnitve Občinskega prostorskega načrta.

France Nelec, Gornje Jezero

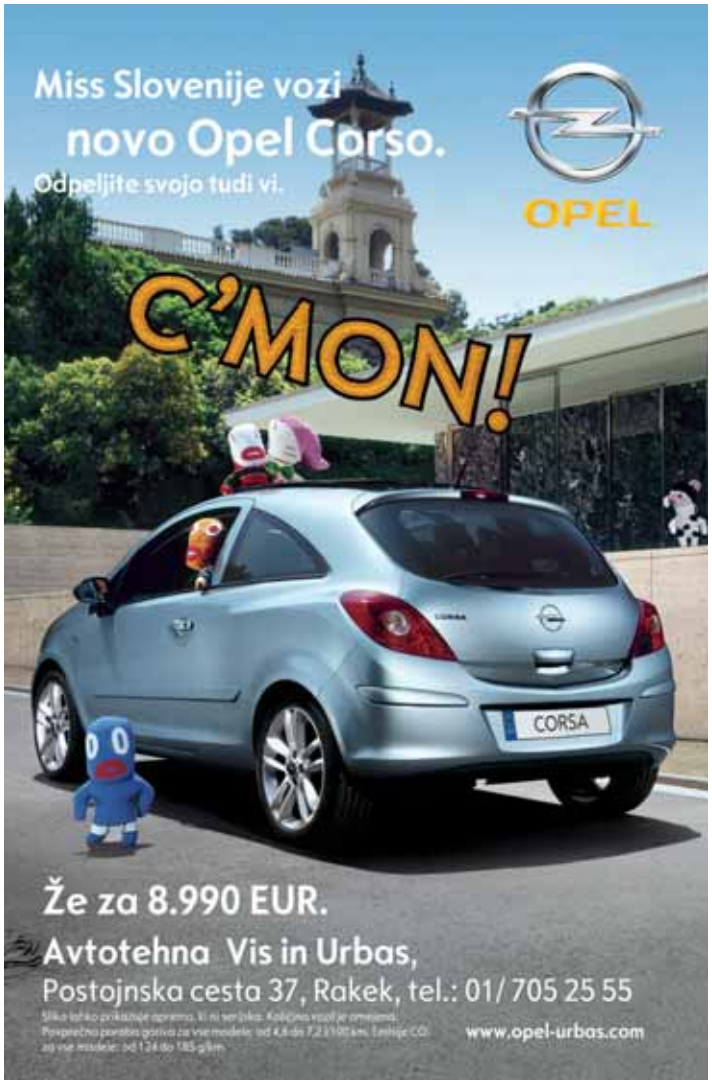

Varujmo našo dolino

Sedaj, ko je zunaj prijetna pomlad, se nam obeta tudi zanimivo delo na poljih, vrtovih itd. V ta namen pa že nekaj časa načrtujem ta prispevek. Lahko bi na splošno rekli, da je naša dolina vedno bolj in bolj obarvana. To nam dokazujejo tudi različni projekti (kot npr. projekt izgradnje vrtca pri OŠ v Starem trgu).

Če pa se malo ozremo naokoli, pa bi lahko rekli, da je naša dolina nekoliko manj urejena na področju varstva okolja. Namreč – še vedno lahko tu in tam po gozdu opazimo ... staro železo, pokvarjene TV-sprejemnike, staro železo, plastična embalaža itd. In ne glede na to, še vedno nič ne ukrepamo! Seveda, mnogi bi rekli, da je to občinska stvar, ampak tukaj se lahko za nekaj trenutkov ustavimo.

Poglejmo si primer. Nekdo hodi v gozd in tam odvrže odpadke. Mar je tukaj kriva Občina, ker je poskrbela, da je nekdo vstopil v gozd in odvrgel nevarne odpadke? Odgovor je preprost in jasen: Ne. Ljudje smo sami krivi, saj počasi zbiramo odpadke in ne glede na to, da smo pred leti dobili čisto novo prenovljeno komunalno postajo, še vedno mečemo odpadke v gozd itd.

Če bi želeli zavarovati svojo dolino oz. dediščino, ki nam jo daje, bi se malo bolj lahko začeli osveščati o tem, katere stvari so za našo naravo nevarne.
Še vedno lahko opažamo, da ljudje mečejo odpadke v skupne zabojnike (npr. v skupne zabojnike za smeti mečejo od plastike, papirja pa celo do železa), kar seveda absolutno ni prav. Če bi želeli še ohranjati našo dediščino, bi tudi naše smeti odvrgli v zato določen zabojnik.

Različne poplave, potresi … vse to je del narave, s tem se narava maščuje. Naj bo to zaenkrat vse in že to, da imamo EKO šolo, naj nas vzpodbudi, da bomo tudi mi EKO in doma naredili svoj mali EKO sistem. Pa srečno!

Dragan Ignjić, Stari trg pri Ložu

Prva tekma Notranjskega tekaškega pokala 2008

V nedeljo, 13. 4. 2008, vas vabimo na 6. Tek na Križno goro, ki ga prireja Športno društvo Loška dolina.

ZEMLJEVID PROGE

Trasa: asfalt do Sv. Ane, kolovoz do vrha Križne gore

Dolžina:

- 4 km za člane (start v Ložu)
- 4 km za otroke kat. P3 in F3 (start v Ložu)
- 1300 m za otroke kat. P1, P2 in F1, F2 (start pri Sv. Ani)

Rekord proge 2007 (članski):
0:17:37 – Malavašič Borut

VIŠINSKI PROFIL PROGE

Višinski profil in karta izmerjena z GPS napravo Garmin Forerunner 305 ob jasnem vremenu in v zimskem času. Natančnost cca +/- 8 m. Višinski profil izdelan s pomočjo www.geopedia.si

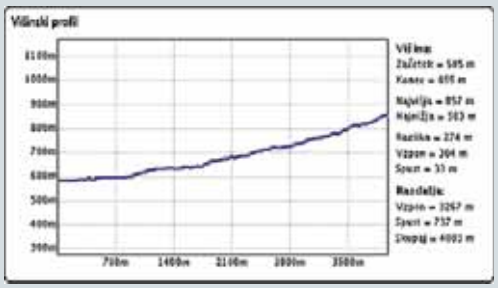

PRIJAVE: Prijave bodo zbirali od 8.00 do 9.30 pred stavbo Kovinoplastike Lož. Prosimo, upoštevajte vsa navodila organizatorjev. Tečemo na lastno odgovornost, prireditev bo ob vsakem vremenu.

Tek poteka po pravilih NTP 2008 (več o pravilih in Notranjskem tekaškem pokalu na internetni strani www.drustvo-sovica.si)

START teka na 4 km za člane in osnovnošolsko kategorijo F3 in P3 je **ob 10.00 v Ložu.**

START teka na 1300 m za osnovnošolske kategorije F1, F2, P2, P3 je **ob 10.40 pri Sv. Ani.**

Vse informacije o prireditvi dobite na kontaktih:

Nejc Kordiš, 031 236 362;

Matej Zakrajšek, 041 985 291

Frizerski salon Renata

DELOVNI ČAS:
ponedeljek, sreda, petek
8-12 in 15-19 ure
torek, četrtek, sobota
8-12 ure

- brezplačna parafinska kopel za stranke
- velika izbira lasne kozmetike in galanterije
- možnost plačila z kreditnimi karticami
- darilni boni

GSM: 041-708-010
TEL: 01/7057-708

FOTO ŽNIDARŠIČ

PORTRETNI IN DIGITALNI STUDIO ŽNIDARŠIČ CERKNICA TEL. 01/7096-973

- portretni studio
- oblikovanje albumov
- opremljanje vaših prostorov s profesionalno fotografijo
- skeniranje in retuša starih originalov
- poročna fotografija v ateljeju in na terenu
- okvirjanje
- fotografiranje slovesnosti
- amaterski servis s poudarkom na kvaliteti izdelave
- naročila sprejemamo na spletni naslov foto_jz@siol.net

ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA POSTOJNA
Vojkova 9, 6230 Postojna
Tel.: (05) 700-06-10, Fax.: (05) 70-06-28
E-naslov: oepostojna@zgs.gov.si; http://www.zgs.gov.si

JAVNO ZBIRANJE POBUD IN PREDLOGOV ZA SESTAVO GOZDNOGOSPODARSKEGA NAČRTA GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE RACNA GORA (2009–2018)

V letu 2008 bomo pričeli z obnovo gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Racna gora, ki ima dobo veljavnosti 2009 – 2018. Gozdnogospodarska enota Racna gora v celoti leži na območju Občine Loška dolina in zajema območja katastrskih občin: Lož, Poljane, Pudob, Knežja Njiva, Vrhnika, Stari trg pri Ložu in Viševek.

V skladu s 14. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (Ur. list RS, št. 110/2007) in 12. člena Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih (Ur. list RS, št. 12/2008) pozivamo lastnike gozdov in drugo zainteresirano javnost, da poda pobude in predloge, ki bi jih upoštevali pri pripravi osnutka GGN GGE Racna gora (2009–2018).

Javno zbiranje pobud in predlogov poteka v času med 1. 3. 2008 in 31. 5. 2008. Svoje predloge in pobude lahko posredujete pisno na sedež ZGS, OE Postojna, Vojkova 9, 6230 Postojna, po e-pošti na naslov oepostojna@zgs.gov.si ali po faksu št. (05) 700-06-28.

			KOPER	RAČJI SAMEC	ITALIJAN. DIRIGENT TOSCANINI	JANKO KERSNIK	ITALIJA	ZGORNJI DEL STOPALA	POŠAST, SPAKA	NEKDANJI NEMŠKI KANCLER ADENAUER	IZRAELSKA VOJAŠKA INDU-STRIJA		LOUIS ADAMIČ / HUMORIST-KA PUTRIH		DODATEK K ZAKONU ALI RESO-LUCIJI
							ZNAME-NITOST BRUSLJA / NAŠ POLI-TIK (JELKO)								
RADE ŠERBEDŽIJA			CECIL TAYLOR / UROŠ ZUPAN			KRVNA CELICA / VRTLJIV STROJNI ELEMENT									
											ANA PO ANGLEŠKO / DVOJČKA (LATINSKO)				
								AMERIŠKA PLESNA GLASBA / DOBRI STARI ...					JANEZ DOLINAR / DOPUSTO-VATI		
DEBELA VOLNENA ODEJA			MAJHEN NOŽ / DEL KOLE-SARSKE DIRKE						PESEM JANIJA KOVAČIČA / MESOJEDA ŽIVAL						
LED NA DREVJU				POMOČ: IMI, PAAVO, POREK, RAG / PRETEPAČ	POKRA-JINA V VIETNAMU / ODISEJEVA DOMOVINA					MIŠIČASTI DEL GOLENI / MAJHNA DEKLICA					
TONA		PRED-DVERJE / NAŠE SMUČIŠČE					PRIPADNIK SEMITOV / DRUGI DEL STAVČNE PERIODE							NAŠ SLIKAR (MAKSIM)	AVTOR: MATJAŽ HLADNIK / NEUMNICA
ŠIPTAR, ALBANEC						PESTROST / SANITETNI MATERIAL									
RADKO OSREDKAR			FINSKI TEKAČ NURMI / ZORANA ZEMLJA					PEVEC DRAGO-JEVIĆ / HRVAŠKI NAFTAR							
PREPRO-STO OPRAVILO											PESNICA NEGRI / ORNELLA MUTI				
STRAST, NAGON				GRČIJA						SNOP SLAME / ŠPANIJA					
DELEŽ, DEL					VIŠOKA ŠOLA										

Nagradno geslo križanke v decembru 2007 je bilo:
VABLJENI V TRGOVINE ZADRUGE CERKNICA

Izmed prispelih dopisnic s pravilnimi rešitvami smo izžrebali tri, za katere nagrade prispeva

KGZ Cerknica z. o. o.
Cesta 4. maja 50
1380 Cerknica
Tel.: 01 707 16 00
Fax: 01 707 16 16
GSM: 041 696 213
E-mail: kgz@kgz.si, meden@kgz.si

1. nagrado: mobilni telefon
prejme: **Klara Šebenik**, Kamna Gorica 47a, 1380 Cerknica

2. nagrado: brisačo in buteljko
prejme: **Aleš Pantar**, Ograde 12, 1386 Stari trg pri Ložu

3. nagrado: kapo in buteljko
prejme: **Marija Bartol**, C. Notranjskega odreda 40, 1386 Stari trg pri Ložu

Nagrajencem čestitamo!

Pravilna rešitev tokratne križanke je geslo, ki ga boste dobili na osenčenih poljih.

Geslo napišite na dopisnico in jo pošljite na naslov uredništva Obrh do **5. maja 2008.**

Nagrade tokrat prispeva:
Hotel Rakov Škocjan
Kancijan d. o. o.
Rakov Škocjan 1
1381 Rakek
www.h-rakovskocjan.com
e-mail: kancijan@siol.net
tel.: 01 709 74 70
gsm: 051 31 04 77

1. nagrada: nočitev z zajtrkom za 2 osebi
2. nagrada: kosilo ali večerja v vrednosti 30 €
3. nagrada: bon za finsko savno za 2 osebi
4. nagrada: bon za nedeljsko kosilo za 2 osebi (vrednost 14 €)

Želimo vam obilo zabave pri reševanju križanke in veliko sreče pri žrebu.

uredniški odbor

Občina Loška Dolina
Cesta Notranjskega odreda 2
1386 Stari trg pri Ložu

tel.: 01 70 50 670
e-pošta: obcina@loskadolina.si
spletni stran: www.loskadolina.si

Uradne ure

Uradne ure za poslovanje s strankami

ponedeljek	7.30–11.00 in 11.30–14.30
sreda	7.30–11.00 in 11.30–15.30
petek	7.30–11.00 in 11.30–13.30

Uradne ure v sprejemni pisarni

ponedeljek	7.30–11.00 in 11.30–15.00
torek	7.30–11.00 in 11.30–15.00
sreda	7.30–11.00 in 11.30–16.00
četrtek	7.30–11.00 in 11.30–15.00
petek	7.30–11.00 in 11.30–14.00

Upravna enota Cerknica
KRAJEVNI URAD STARI TRG PRI LOŽU
vsak torek 8.00–12.00

Policijska postaja Cerknica
POLICIJSKA PISARNA STARI TRG PRI LOŽU
vsako sredo 9.00–11.00

GEODETSKA PISARNA podjetja Mlinar & Slovenc
vsako sredo 8.00–10.00

Ljudska univerza Postojna
SVETOVALNO SREDIŠČE POSTOJNA
vsaka prva sreda v mesecu 11.30–13.30

Elanda d.o.o.

Elanda d.o.o.
Plosovo 2
1315 Velike Lašče

Vrtnarija

Kot že nekaj pomladi, vas tudi letos vabimo v našo vrtnarijo.
V toploti rastlinjakov že lepo raste

okensko in balkonsko cvetje

enoletnice za zasaditev gredic in grobov

dišavnice in začimbe

sadike zelenjave

Na voljo bo tudi substrat za presajanje in gnojila.
Veselimo se vašega obiska!

Kako nas najdete?

Peljete se do **Nove vasi**, kjer zavijete levo za **Velike Lašče**, prevozite **Lužarjev breg** (na žalost je še makadamski) in po dolini naprej čez **Karlovico**. Ko se cesta spusti po klančku navzol pridete do križišča, kjer peljete še po glavni cesti (ne levo) naprej čez mostiček, nato pri drugem odcepu pri tabli **Plosovo**, zavijete desno. Nato peljete še dobrih 300 m in ste pri nas.

Lahko pa uberete daljšo asfaltno pot čez **Sodražico** in nato proti **Svetemu Gregorju** in naprej čez **Malo Slevico**, kjer zavijete levo proti **Novi Vasi** in nato pri odcepu za **Plosovo** levo.

041/753-031